

Գլխավոր խմբագիր՝ ԳՈՐԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Լրատվական գործունեություն
իրականացնող՝
«Հայաստանի պետական
տնտեսագիտական
համալսարան» պետա-
կան ոչ առևտորային
կազմակերպություն:

Հասցեն՝
0025, Երևան,
Նալբանդյան փողոց 128,
կենտրոնական մասնաշենք,
2-րդ հարկ:
Հեռախոս՝ 593-460, 4-60

Վկայական N 03Ա054452:
Տրված է՝ 05.06.2002թ.:

Հրատարակիչ՝ ՀՊՏՀ
«Տնտեսագետ» ամսագիրը
լույս է ընծայվում
ՀՊՏՀ լրատվության և
հասարակայնության հետ
կապերի բաժնի կողմից:

Նոյեմբեր-դեկտեմբեր
2017 / N5 (696)
Տպաքանակը՝ 500
Տարածվում է անվճար:

Խմբագրակազմ

Խմբագիր՝
ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ
Լրագրող՝
ՆԱՏԵ ԱՎԱՍԵՍՅԱՆ
Լուսանկարիչ՝
ՌԱԶՄԻԿ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Համակարգչային
ձևավորումը՝
ՆԱԻՐԱ ԽՉԵՅԱՆԻ

Համարի
պատասխանատու՝
ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Խմբագրությանը տրամա-
դրված հեղինակների
նյութերում տեղ գտած
փաստական անձշտություն-
ների համար խմբագրությունը
պատասխանատվություն չի
կրում: Անսագիր նյութերն
օգտագործելիս հղումը
պարտադիր է:

Պատվեր՝ 321:
Ծավալը՝ 6 տպ. մամուլ:
Ստորագրված է
տպագրության
19. 12. 2017 թ.:

Տպագրված է «Տնտեսագետ»
հրատարակչությունում:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՊՏՀ ՌԵԿԱՆՈՐ ԿՈՐՅՈՒՆ ԱԹՈՅԱՍԻ ԱՄԱՆՈՐՅԱ ԾՈՒՐԱՎՈՐԱԿԱՆ ՈՒՂԵՐՁՅՈՒՄ.....4

ՀՊՏՀ 27-ՐԴ ԳԻՏԱԾՈՂՈՎ

Տնտեսության և հասարակության զարգացման
հիմնախնդիրները՝ ամենամյա գիտաժողովի առանցքում.....5

ՀՊՏՀ գիտական գործունեությունը վերլուծում է պրոռեկտոր
Գագիկ Վարդանյանը.....7

ՀՊՏՀ-ԱՐԴՅ համագործակցություն. արդյունավետ
ոլոգորող.....8

Գործունեության հարթակ՝ գիտառատումնական
լաբորատորիաների մասնակցությամբ.....9

ԴԻԱՍ ԳԱԼՈՅԱՆ
ԳՐԻԳՈՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ
ԹԱԹՈՒՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
ՄՐՄԵԼ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՀՀ-ԵՄ Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության
համաձայնագիր. հնարավորություններ, հեռանկարներ.....12

Ուսանողները՝ որակի ապահովման գործընթացում.....14

ԼԻԼԻԹ ՔՈԼՅԱՆ
ՎԱՐԴԱՆ ՎԼԱՍՅԱՆ
ՍԱՍՎԵԼ ՇՈՎՃԱՆՆԻՍՅԱՆ
ՌՈԶԻ ԲՈՒԴԱՐՅԱՆ
ԱՆՆԱ ՓԱԽԵԼՅԱՆ

Մեր մանկության Ամանորը.....15

ՍԱՍՎԵԼ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽճԱՆԿԱՐ.....18

ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԱՇՈՒՆ – 2017.....20

ՄԵՐ ՇՆՈՐՀԱԼԻՆԵՐԸ

Ներկայի ու գալիքի հուսավառ հնգյակը.....21

ԳՐԱԿԱՆ ԿԱՄ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒՄ ԵՆ ՄԵՐ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՆԵՐԸ
ՄԵՐԻ ԱՐԳԱՐՅԱՆ

Լոելյայն եմ ընդունում գրի թելադրանքը.....24

ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի մրցանակը՝ Հայաստանի Մեդիա
նախաձեռնությունների կենտրոնին.....27

ՄՐՄԵԼ ՄՐՄԵՅԱՆ

ԵՍ ԵՄ ՄԵԴԻԱՆ.....28

ԼՐԱՅՈՒ.....29

ՀԱՄԱՀԱՐԱՅԻՆ ԲՐԵՏԴ

GOODWILL-ի մոգական աշխարհում.....36

ՀՊՏՀ գիտական խորհրդում.....39

«Էրազմուս+».....40

ԱՄԵՆԱԿԱՐԵԿՈՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՄԻՐԱՍՈՒՀ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ԻՆՉՎԵ՞Ս ՍԹԱՎԻ ՄՆԱԼ «ԿԱԼՈՐԻԱՆԵՐԻ ԽՐԱԲԻՃԱՆՔՈՒՄ».....41

ՎԵՐԾԱՆԵԼՈՎ ԱՐՎԵՍՏԻ ԳԱՂՏՆԱԳՐԵՐԸ

ՍՈՅՑՅԱ ՕՐԱՆՅԱՆ

Սուլբ ԾՆՈՒՆԴ՝ փրկության պայծառ ավետիս.....42

2017 թ. ՀՊՏՀ լավագույն մարզիկները.....46

Հարգելի՛ բարեկամներ,

2017 թվականն ավարտվեց, մեզանից յուրաքանչյուրը ևս մեկ տարով հարստացրեց իր կենասագրությունը: Մեր ընտանիքների ու մեր հայրենիքի, ամբողջ մարդկության համար ևս մեկ տարի բողեց իր անջնջելի հետքը: 365 օրերի շարակում հասցրեցիք աշխատել, պայքարել, զգտել կերտել ու կառուցել: Աշխարհի ապրեց վաս ու լավ բաղում՝ իրադարձություններ, որոնք իրենց անդրադարձը ստացան մեր սրտերում, մեր ապրումներում ու կենասակերպում: Շատերի համար անցյալի գիրկն անցած տարին սահեց երջանիկ ակնրարթի պես, ունեց համար զգվեց երկար ու տանջալից: Ամեն ինչ կախված է նրանից, թե հարափոխի մեր ժամանակներում մեզ ինչ բաժին հասավ, ինչ փորձությունների միջով անցանք, ինչպես հաղթահարեցիք դժվարությունները, ինչ չեռքբերումներ արշանագրեցիք և որքան լավատես ենանք:

Միրենի՛ գործընկերներ, ուսանողներ, մեր մեծ կողեկտիվում էլ ինչպես ամենոր, գրանցվեցին մեծ ու փոքր, լավ ու վաստի իրադարձություններ, սակայն մենք շեշտադրեցինք լավը և հենց դրա վրա փորձեցիք կառուցելնոր չեռքբերումները: Անհաջողությունները, սակայն, չանունեցիք, այլ փորձեցիք դասեր բաղել ու հետևություններ կատարել:

Ինչեցին, ինի ու նորի սահմանագծին՝ նայում ենք առաջ, տոգորվում հոյսում ու դրական սպասումներով, վաս գալիքի լույսի մեջ տեսնում մեր նորօրյա հաջողություններն ու հաղթանակները:

Իսկ մեր հաղթանակները կերտողները մենք ենք, բոլոր նրանք, ովքեր բարեխղճ աշխատանքով բանիմացությանք ամեն օր ծառայում են իրենց ընտրած գործին, ուսանողներն են, ովքեր գալիս են իսկապես ուսում առնելու, գնահատում են իրենց կյանքի լավագույն ժամանակը, իրենց ծնողների ջանքերը և ցանկանում են հասարակության արժանավոր անդամ՝ դառնալ:

Հունվ եմ՝ 2018 թվականը յինելու է բարեբեր տարի, առողջության, խինո-ուրախության, մեր հայրենիքի համար՝ խաղաղության ու վերելքների ժամանակաշրջան: Համեղված եմ՝ մեր կողեկտիվն աշխատելու է միասնաբար ու միահամուռ՝ ավելի ամրապնդելով ու բազմապատկերով իր չեռքբերումները գիտության ու կրթության ոլորտում, մեր ուսանողները ավելի լավ են սովորելու ու առավել մրցունակ են լինելու:

Եկե՛ք ապամինենք մեր ուժին, կամքին ու աշխատասիրությանը, փայլփայնենք ու իրագործենք մեր լուսավոր ու նվիրական երազականքները, հավատանք բարու, աղևիքի հաղթանակին ու լավատեսությանը կերտենք գալիքի մեր օրերը:

Ծնորհավոր Ամանոր և Սուրբ Ծննդուդ:

Հարգանքով
ԿՈՐՅՈՒՆ ԱՐԹՅԱՆ
ՀՊՃ ունակոր, պրոֆեսոր

Տնտեսության եւ հասարակության զարգացման հիմնախնդիրները՝ ամենամյա գիտաժողովի առանցքում

Ավանդույթի համաձայն՝ մեր համալսարանում ընթացավ ամենամյա, թվով 27-րդ գիտաժողովը՝ «Տնտեսության և հասարակության զարգացում» 21-րդ դարի մարտահրավերներ և հնարավորություններ» խորագործ: Լիազումար նիստը, համոխավոր բացման արարողությամբ, նոյեմբերի 22-ին էր, մասնակցում էին 33 կրթության և գիտության նախարարի տեղակալ Վահրամ Մկրտչյանը, 33 կենտրոնական բանկի նախագահի տեղակալ Ներսես Երիցյանը, ԿԲ Խորհրդի անդամ Արմենակ Դարբինյանը, ԿԳՆ գիտության պետական կոմիտեի նախագահի տեղակալ Վաղրան Սահակյանը, ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արոյանը, պրոռեկտորներ Գագիկ Վարդանյանը, Պարույր Քալանթարյանը, Միհրդատ Շարությունյանը, ԵՊԴ տնտեսագիտության և կառավարման ֆակուլտետի դեկան Յայկ Սարգսյանը, ՀՊՏՀ դեկաններ, ամբիոնների վարիչներ, պրոֆեսորադասախոսական և վարչական անձնակազմի ներկայացուցչներ և ուսանողներ:

Գիտաժողովը ողջույնի խոսքով բացեց ռեկտոր, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Կորյուն Արոյանը՝ շնորհակալություն հայտնելով մասնակիցներին, ովքեր հետաքրքրություն են ցուցաբերել տնտեսության և հասարակության զարգացմանն առնչվող հրատապ հարցերի նկատմամբ: «Նամալսարանի տարեկան գիտաժողովները գեղեցիկ ավանդույթ են դարձել, բայց ես ուրախությամբ եմ նշում, որ դրանց կողքին այսօր առկա են մեր գիտական գործունեությունն արտացոլող այլ ծևաչափեր նույնական: Գիտական այս հարթակը հատկապես կարևորում են ակնկալիքով, որ այն պետք է վեր հանի մեր հավաքական գիտական ներուժը, ցույց տա համալսարանում գիտական կյանքի որակական փոփոխությունը և դառնա հետագա գործունեության յուրօրինակ ուղենիշ: Այս գիտաժողովի հիմքում տնտեսության և հասարակության զարգացման հարցերն են, որոնք ի ցույց են դնում մեր դարաշրջանի մարտահրավերներն ու հնարավորությունները: Խսկապես, սրանք այնքան փոխկապակցված և կարևոր հարցեր են, որ չպետք է անտարբեր թողնեն տնտեսագետներին, չէ՞որ չի կարող լինել հասարակական

զարգացման որևէ մակարդակ՝ առանց կենսունակ տնտեսության»,՝ իր խոսքում մասնավորապես նշեց համալսարանի ռեկտոր՝ անդրադառնալով բոլի գիտահետազոտական գործունեությանը:

Այնուհետև, շնորհավորելով կրթության և գիտության փոխնախարարին այդ պաշտոնում առաջին անգամ մեր համալսարանում հյուրընկալվելու առթիվ, Կորյուն Արոյանը խոսքը փոխանցեց նրան: Վահրամ Մկրտչյանը նշեց, որ իր համար մեծ պատիվ է հանդես գալ մի դահլիճում, որտեղ հաճրապետության տնտեսագիտական միտքն է համախմբված, ապա շնորհակալություն հայտնեց ռեկտոր Կորյուն Արոյանին և դեկավար կազմին ոչ միայն կարծ ժամանակամիջոցում համալսարանում ինստիտուցիոնալ բարեփոխումներ իրականացնելու, այլև բոլոր, որպես տնտեսագիտական դարբնոց, զարգացնելու ու գիտակրթական նոր աստիճանի հասցնելու համար: Փոխնախարարը ներկայացրեց բարձրագույն կրթության ոլորտի բարեփոխումները՝ առաջարկելով սատարել 33 Կառավարությանը:

«Սահմանադրական իրավունքում հետպատերազմյան և արդի զարգացումները» թեմայով գեկուցման հանդես եկավ տ.գ.դ., պրոֆեսոր Յայկ Սարգսյանը՝ իր խոսքում շեշտելով, որ մայր համալսարանից տնտեսագիտական մայր բուհում հյուրընկալվելը և նման պրոֆեսիոնալ միջավայրում հանդես գալը իր համար մեծ պատասխանատվություն է: Պրոֆեսորի խոսքով, սահմանադրականության խնդիրն այսօր հրամայական է, որով պայմանավորված է՝ ժողովրդավարական, և՝ իրավական, և սոցիալական, և մարդկային կենսագործունեության մյուս բոլոր ոլորտների զարգացումը:

ԿԲ նախագահի տեղակալ Ներսես Երիցյանը ներկայացրեց «Կենտրոնական բանկի խնդիրը տնտեսական զարգացման համատեքստում» գեկուցուն՝ մինչ սկսելն ընդգծելով, որ իր համար և՝ պրոֆեսիոնալ, և՝ զգացմունքային առումով պատասխանատվություն է այնպիսի լսարանի առջև հանդես գալը, որտեղ նաև իրեն դասավանդած գիտնականներն են: Ներսես Երիցյանը վերլուծեց

ԿԲ գործունեության երկու ուղղությունները՝ գնային և ֆինանսական կայունություն, մանրանաւեց քաղաքականությունն այս ուղղություններով:

«Գիտությունը որպես պետության հնովացիոն զարգացման հիմք» թեմայով հանդես եկավ գիտապետությունի նախագահի տեղակալ Վարդան Սահակյանը՝ անդրադառնալով Եվրոպական հետազոտական տարածքին ինտեգրվելու նպատակներին, մեր երկրում գիտության ոլորտի կառուցվածքին, գիտական գործունեություն իրականացնող կազմակերպություններին, ֆինանսավորման աղբյուրներին:

Երկողորդ լիազումար նիստը մեկնարկեց գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանի՝ «Զարգացման պետության ձևավորման իրանայականը» գեկուցմամբ, որով պրոֆեսորն անդրադառնալով զարգացման պետության սահմանումներին, գործունեությանը, դրա բնութագիշներին, խոսեց Աղամ Մնիթի «անտեսանելի ձեռքի», Վաշինգտոնյան կոնսենսուսի մասին:

ԴՊԾ փիլիսոփայության և հայոց պատմության ամբիոնի վարիչ, փ.գ.դ., պրոֆեսոր Արամ Սարգսյանը «Զարգացում, առաջադիմություն, քաղաքակրության մարտահրավերների փիլիսոփայական ինաստավորում» գեկուցմամբ ներկայացրեց տեսակետներ զարգացման պատմական բնույթի վերաբերյալ, առանձնահատկություններ, չափորոշիչներ, քաղաքակրության ընթացումներ:

Բոլոր գեկուցումներն ընդունվեցին մեծ հետաքրքրությամբ, ինչն հետևեցին լսարանի հարցադրումները, քննարկումները:

Լիազումար նիստերի ավարտից հետո գիտաժողովն իր աշխատանքները շարունակեց բաժանմունքներում, մասնակիցները հանդես եկան հիմնախնդրային ու հրատապ գեկուցումներով, ծավալվեցին մասնագիտական քննարկումներ: Միջոցառման անմիջական կազմակերպիչ գիտության և ասպիրանտուրայի բաժնի տեղեկացմամբ, բաժանմունքներում հնչեց շուրջ 130 գեկուցում, այդ թվում շվեյցարական ՈՒՄԵՖ համալսարանի ուսկուոր Միքել Ակերիի դասախոսությունը «Եվրոպայի ժողովրդագրական զարգացման որոշ տնտեսական հետևանքների շուրջ» թեմայով:

7 բաժանմունքների խորագրային բազմազանությունն ընդգրկում էր տնտեսության գրեթե բոլոր առանցքային ոլորտները. «Ինստիտուցիոնալ և կառուցվածքային բարեփոխումներ» (համակարգող՝ «Ինովացիոն և ինստիտուցիոնալ հետազոտություններ») գիտառուսումնական լաբորատորիայի ղեկավար, տ.գ.թ., դոցենտ Ալոն Մարգարյան), «Բնօգտագործման տնտեսագիտություն և շրջակա միջավայր» (համակարգող՝ բնօգտագործման տնտեսագիտության ամբիոնի վարիչ, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Սուրեն Գևորգյան), «Դրամավարկային քաղաքականություն և տնտեսական աճ» (համակարգող՝ «Դրամավարկային քաղաքականություն և տնտեսական աճ» գիտառուսումնական լաբորատորիայի ղեկավար, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Աշոտ Մաքսույան), «Ֆինանսական ներգավավածություն: Բանկեր և այլ ֆինանսավարկային հաստատություններ» (համակարգող՝ «Ֆինանսական ներգավավածություն» գիտառ-

սումնական լաբորատորիայի ղեկավար, տ.գ.դ., դոցենտ Սերգեյ Սուրեհասյան), «Մշակույթը և սոցիալական կապիտալը որպես հասարակության զարգացման գործոններ» (համակարգող՝ «Սոցիալական հետազոտություններ» գիտառուսումնական լաբորատորիայի ղեկավար, տ.գ.թ., դոցենտ Ելենա Մանուկյան), «Արտաքին տնտեսական քաղաքականություն և միջազգային ինտեգրում» (համակարգող՝ միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի վարիչի պաշտոնակատար, տ.գ.դ., դոցենտ Դիանա Գալոյան) և «Տարածքային զարգացում և տարածաշրջանային տնտեսագիտություն» (համակարգող՝ «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի ավագ հետազոտող, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Սամվել Ավետիսյան):

Այսպիսի գիտաժողովի ձևաչափն այս անգամ փորձ-ինչ փոխվել էր. ձևակորպել էին ավելի մեծ քվով բաժանմունքներ, բացի դրանից, մասնագիտական քննարկումներ տեղի ունեցան 5 կլոր սեղանների շուրջ, որից հետո ամփոփիչ լիազումար նիստով ավարտվեց գիտաժողովը:

Կլոր սեղանները հետևյալ թեմաներով էին՝ «Պարբերաշրջանային մակրոտնտեսական քաղաքականություն, ֆինանսական կարգավորում և տղանական աճ» (համակարգող՝ Աշոտ Մաքսույան), «Էայաստանի նորաստեղծական համակարգի ձևավորման հիմնախնդիրները և հեռանկարները» (համակարգող՝ Ալոն Մարգարյան), «Փոքր և միջին ծեռնարկատիրություն: Գործունեություն: Ազակցություն» (համակարգող՝ Սերգեյ Սուրեհասյան), «Գնածը և սոցիալական հետևանքները ՀՀ-ում» (համակարգող՝ Ելենա Մանուկյան) և «ՀՀ սոցիալ-տնտեսական զարգացման արտաքին հնարավորությունները և սահմանափակումները» (համակարգող՝ Դիանա Գալոյան): Այս քննարկումներին մասնակցում էին գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը, դեկաններ, ամբիոնների վարիչներ, վարչական կազմի ներկայացուցիչներ, ուսանողներ: Թե՛ բաժանմունքներուն, թե՛ կլոր սեղաններին ներկայացվեցին Հայաստանի տնտեսության և հասարակության զարգացման գործուների ազդեցությանը վերաբերող ուսումնասիրություններ, վերլուծություններ և շնորհանդեսներ:

Դեկտեմբերի 1-ին կայացավ ամփոփիչ լիազումար նիստը, որին բաժանմունքների համակարգողներն և ենթահամակարգողները ներկայացրին կատարված աշխատանքները, հնչած գեկուցումները, առանձնացրին գիտական առումով առավել հետաքրքրիր ու արդիական հարցադրումները: Ընդհանուր առմանը, պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանի գնահատմամբ, ՀՊԾ 27-րդ գիտաժողովը հաջողված էր՝ չնայած որոշակի թերություններին, որոնց շուկան ուղղությամբ հնչեցին առաջարկներ: Որպես գիտաժողովի նկատմամբ հետաքրքրության ապացույց՝ պրոռեկտորը ներկայացրեց նուաշուածական աշխատանքների լուսաբանումների դիտումները ՀՊԾ կայքում՝ շեշտադրելով, որ շուրջ 7 հազար դիտումը վկայում է՝ մեր գիտնականներին հետաքրքրել է կատարվող աշխատանքը:

ԳՈՅԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՀՊՏՀ-ՈՒՄ գիտական գործունեությունը որակապես նոր մակարդակի է հասել. Գագիկ Վարդանյան

Գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը «Տնտեսագետ»-ի խընդրանորդ մեկնարանում և ամփոփում է համալսարանի 2017 թ. գիտական ծեռքբերումները: Գագարնակետը, ըստ պրոռեկտորի, «Տնտեսության և հասարակության զարգացում. 21-րդ դարի մարտահրավերներ և հնարավորություններ» ՀՊՏՀ ամենամյա գիտաժողովն էր, որի բոլոր քննարկումները, սեմինարները և, իհարկե, ամփոփումը ընթացանորա անմիջական դեկավարությամբ:

Դայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանն իրավամբ կարող է համարվել Հայաստանում համալսարանական գիտության կայացման առաջամարտիկներից մեկը: Արդեն մի քանի տարի է հետևողականորեն զարգացվում են գիտական գործունեության ինստիտուցիոնալ կարողությունները: Այսպես, 2013 թ. ստեղծվեց «Անքերդ» հետազոտական կենտրոնը, ներդրվեց ներքին դրամաշնորհային համակարգը, ստեղծվեցին գիտաւումնական խմբեր: Վերջիններիս տրամաբանական շարունակությունը հանդիսացան գիտառուսումնական լաբորատորիաները, որոնք ստեղծվեցին և գիտական սեմինարներով աշխույժ գործունեություն ծավալեցին վերջին ամիսներին: Արդեն 4-րդ տարին անընդմեջ համալսարանում գիտական հետազոտությունների համար հատկացվում է եկամուտների 3%-ը, ինչն անհախաղեա է ներ երկրում:

Զենարկված միջոցառումները նպաստել են գիտական գործունեության տարեցտարի աշխուժացմանը, ինչի դրսնորումներից էին շուրջ 3 ամիս (սեպտեմբեր-նոյեմբեր) տևողությամբ ամբիոնային 20-ից ավելի գիտական սեմինարները, որոնց ըն-

թացքում ներկայացված շուրջ 7 տասնյակ գեկուցումներն ամփոփում էին ամբիոնային հետազոտական թեմաների շրջանակներում ստացված արդյունքները:

Գիտական ստորաբաժանումները, ներքին դրամաշնորհների համակարգը հնարավորություն են ընձեռել բարձրացնելու հետազոտություններում դասախոսական համակազմի և ուսանողների ու ասպիրանտների ներգրավվածության աստիճանը:

Մեր համալսարանի գիտնականներն ավելի ու ավելի են ընդգրկվում երկրի զարգացման համար կարևոր նշանակություն ունեցող ծրագրերի քննարկումներում, որպես փորձագետներ մասնակցում են խորհրդարանական լսումներին: Դամալսարանի համար մեծ պատիվ ու պատասխանատվություն է ՀՊՏՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Արոյանի և ՀՀ Աժ տնտեսական հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Խոսրով Ջարությունյանի ստորագրած համագործակցության հուշագիրը, որով ՀՊՏՀ-ն հանդես է գալիս որպես ՀՀ Աժ տնտեսական հարցերի մշտական հանձնաժողովի փորձագիտական և խորհրդատվական գործընկեր: Սա դեռ սկիզբն է, քանի որ, որպես ՀՀ տնտեսագիտական նտքի կենտրոն, գործընկեր համալսարանների հետ միասին, պարտավոր ենք ավելի մեծ չափով ներգրավված լինել երկրի առջև ծառացած սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրների լուծնան վերաբերյալ առաջարկությունների մշակման գործընթացներում, արդյունավետ լուծումներ առաջարկել օրենսդիր և գործադիր մարմիններին:

Կարևոր է նաև գիտական գործունեության միջազգայնացումը, ինչի նպատակով համալսարանում իրականացվում են մի շարք միջազգային ծրագրեր, համագործակցություն է ծավալվում հատկապես Եվրոպական համալսարանների, ինչպես նաև Չինաստանի հետազոտական հաստատությունների հետ: Մեր գիտնականները ակտիվորեն հանդես են գալիս միջազգային հարթակներում, մասնակցում են գիտաժողովների և միայն 2017 թ. միջազգային ամսագրերում ունեցել են շուրջ 100 հրապարակում:

Գիտական և ուսումնական բնագավառներում սերտորեն համագործակցում ենք Արցախի պետական համալսարանի հետ: 2017 թ. գիտական կարևոր իրադարձություն կարելի է համարել ամռանը, Արցախի Հանրապետության նախագահ Բակո Սահակյանի բարձր հովանու ներքո, ՀՀ և ԱՀ նախարարների, համալսարանների ռեկտորների և բնագավառի մասնագետների մասնակցությամբ և ՀՊՏՀ-ի ու ԱրՊՀ-ի նախաձեռնությամբ միջազգային մակարդակի «Բարձրագույն կրթություն. հիմնախնդիրներ և հեռանկարներ» թեմայով աշխատաժողի անցկացումը Ստեփանակերտում:

Թեանու վերջին 5-6 տարիներին ՀՊՏՀ-ում գիտական գործունեությունը որակապես նոր մակարդակի է հասել, այդուհանդերձ, նշանակալի որակական փոփոխությունները դեռևս առջևում են: Կարևոր այն է, որ զարգացման ուղեգիծը համահունչ է արտասահմանյան առաջավոր համալսարանների առաջընթացի տրամաբանությանը:

Արցախի պետական համալսարանի ռեկտոր, դրենս Մամուշ Մինասյանը շնորհակալական նամակ է հասցեագրել ՀՊՏՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Արոյանին և դասախոսներին՝ իրենց բուհի ուսանողներին ջերմ ընդունելություն և համապատասխան մասնագետների կողմից աջակցություն ցուցաբերելու համար:

«Արցախի պետական համալսարանի ղեկավարությունը մեծապես կարևորում է ակտիվ համագործակցությունը Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի հետ և լիահույս է, որ առաջիկայում ևս հարավորություն կունենա կյանքի կոչելու համագործակցային պայմանագրով նախատեսված միջոցառումները», - նաևնավորապես գրել է Մամուշ Մինասյանը:

Կորյուն Արոյանը ուրախությամբ է արձագանքում իր գործընկերոջ նամակին և նշում, որ երկու համալսարանները մեծ ներուժ ունեն և կարող են համագործակցաբար երկուստեք ձեռքբերումներ արձանագրել: «Մենք իսկապես ուրախ ենք, որ մեր համատեղ աշխատանքը արդյունք է տալիս, ավելին՝ ոգևորում է և իրանում նոր եռանդրվ առաջ շարժմել և իրագործել այն բոլոր նպատակներուն ու նախաձեռնությունները, որոնք առկա են փոխգործակցության մեր օրակարգում», - ասում է ՀՊՏՀ ռեկտորը:

Իրապես, Արցախի պետական համալսարանի հետ մեր բուհի սերտ ու ջերմ համագործակցությունը օրեցօր հարստանում է փոխայցելություններով, որոնք փորձի փոխանակման, մասնագիտական դասախոսությունների, համատեղ հետազոտական աշխատանքի, մշակութային ու ժամանցային ծնաշաբերում արդյունավետ են ու ոգևորող:

Եթափեմբերի 25-29-ը ԱրՊՀ մի խումբ ուսանողներ մեր համալսարանում մասնակցել են դասընթացների, Ուսու կազմակերպած միջֆակուլտետային, ներֆակուլտետային ժամանցային, ինտելեկտուալ միջոցառումներին, ծանոթություններ հաստատել ՀՊՏՀ-ականների հետ, ունկնդրել մարքեթինգի ամբիոնի դասախոսությունը: Մեր ուսանողների ուղեկցությամբ հյուրերն այցելել են Թաթուլ Կրպեյանի անվան գրոսայգում ՀՊՏՀ ուսխորհրդականների կողմից տեղադրված, Քառօրյա պատերազմում զոհվածների հիշատակի հուշաքարին և հարգանքի տուրք մատուցել մերօրյա հերոսներին:

Կառավարչական հաշվառման և առողիտի ամբիոնի վարիչ, տ.գ.թ., դոցենտ Լիանա Գրիգորյանը և կառավարման ամբիոնի ասիստենտ, տ.գ.թ. Տիգրան Մնացականյանը հոկտեմբերի 31-ից նոյեմբերի 1-ը դասախոսել են ԱրՊՀ տնտեսագիտության ֆակուլտետում, նրանց ընդունել է ռեկտոր Մամուշ Մինասյանը: Այցը պրոֆեսորադասախոսական կազմի որակավիրման բարձրացման կրթական ծրագրով էր: Լիանա Գրիգորյանը բակալավրական կուրսերի ուսանողներին է ներկայացրել կառավարչական հաշվառման հիմունքներն ու համակարգերը, ծախսումների վարքագիծը, իսկ արցախի դասախոսների համար դասընթաց է վարել «Կառավարչական հաշվառման հիմնախնդիրները» թեմայով: Տիգրան Մնացականյանը ուսանողներին ներկայացրել է կառավարման հիմունքները, դասախոսական կազմի համար վարել «Մարդկային ռեսուրսների կառավարում» դասընթացը:

ՀՊՏՀ-ԱՐՊՀ ՀԱՄԱԳՈՐԾՎԱԿԵՌԻԹՅՈՒՆ. ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ՈՒ ԽԳԵՇԻՐԻԴ

Նոյեմբերի 7-ին մեր համալսարանում էին ԱրՊՀ ֆինանսական ֆակուլտետի 4-րդ կուրսի ուսանողները: Նրանց համալսարանի մուտքի մոտ դիմավորել են ռեկտոր Կորյուն Արոյանը, պրոռեկտորներ Գագիկ Վարդանյանը, Միխաիլ Կարապետյանը, Ֆինանսական ֆակուլտետի ղեկան Վահե Միքայելյանը: Ռեկտորը ողջունել է ուսանողներին և նշել, որ ՀՊՏՀ դըները միշտ բաց են Արցախի պետական համալսարանի թե՝ ուսանողների, թե՝ դասախոսների առջև: Գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը նշել է, որ նախարինակ այցերը կարելի է համարել ոչ ավանդական ուսումնառություն:

Ուսանողները ծանոթացել են բուհի ենթակառուցվածքներին, քննական համակարգին, «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնին, ուսումնական գործընթացին: Ղեկան Վահե Միքայելյանը ուսանողներին հրավիրել է ֆինանսական ֆակուլտետ, որտեղ ֆինանսների ամբիոնի դոցենտ, տ.գ.թ. Կարինե Միքայելյանը ներկայացրել է դասավանդվոր առարկայացանկը, ուսումնական գործընթացը: Հաջորդ օրը Վահե Միքայելյանի ուղեկցությամբ նրանք ներկա են եղել բանավոր քննության, մագիստրատուրայի տարրեր խմբերում դասախոսությունների: ՈՒԽ նախագահ Շովիաննես Հարությունյանի նախաձեռնությամբ էլ երեկոյան մասնակցել են նշակութային միջոցառման:

Ուսումնամեթոդական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Պարույր Քալանթարյանը և որակի ապահովման բաժնի պետ Ներսես Գևորգյանը նոյեմբերի 15-18-ը հյուրօնկալվել են ԱրՊՀ-ում և Արցախի գործընկերներին խորհրդատվություն են տրամադրել համալսարանի նախարինությունները: ՈՒԽ նախագահ Շովիաննես Հարությունյանի նախաձեռնությամբ էլ կազմակերպման և ինքնավերլության վերաբերյալ:

Գործունեության հարթակ՝ գիտառուսումնական լաբորատորիաների մասնակցությամբ

2017-2018 ուսումնական տարեսկիզբը նշանափորվեց 4 գիտառուսումնական լաբորատորիաների գործունեության մեկնարկով՝ «Ֆինանսական ներգրավածություն», «Դրամավարկային քաղաքականություն և տնտեսական աճ», «Ինովացիոն և ինստիտուցիոնալ հետազոտություններ» և «Սոցիալական հետազոտություններ»։ Լաբորատորիաները, որպես գիտական նախագծերի մշակող և իրականացնող ստորաբաժանումներ, ստեղծվել են համալսարանական ֆակուլտետների կառուցվածում՝ համապատասխան հետազոտական թեմաներով և ուղղություններով։

ՀՊՏՀ գիտության և ասպիրանտուրայի բաժնի պետ Խորեն Մխիթարյանի պարզաբանմամբ՝ գիտառուսումնական լաբորատորիան, համաձայն 2014 թ. մարտի 26-ին ՀՊՏՀ գիտական խորհրդի կողմից հաստատված «Գիտառուսումնական խմբերի հետազոտական նախագծերի մոցույթի վերաբերյալ» կանոնակարգի, ակադեմիական տարատեսակ հետազոտություններով գրադղող արոֆեսորադասախոսական կազմից, գիտաշխատողներից, ասպիրանտներից, ուսանողներից կազմված կոլեկտիվ է, նպատակը նախագծերի իրականացման համար համապատասխան միջազգային ստեղծումն է տվյալ ֆակուլտետի ներսում։ Գիտառուսումնական լաբորատորիաները կառուցվում են Խորհզնական համագործակցության սկզբունքներով և դառնում են ակադեմիական միջազգային ածի հիմքը։ Առավելապես կարևորվում են գիտահետազոտական գործունեության, ազգային տնտեսության զարգացման հիմնախնդիրների հետազոտությունները, ազգային և միջազգային գիտահետազոտական հրապարակումների վերլուծությունը տնտեսամաքենատիկական մոդելավորման և ազգային տնտեսության քանակական գնահատականի բնագավառում, դասախոսների, ուսանողների, ասպիրանտների ներգրավումը լաբորատորիայի աշխատանքներում և գիտական հետազոտությունների արդյունքների օգտագործումը կրթական գործնքացում, նոր կրթական դասընթացների պատրաստումը քակալավորիատում և մագիստրատուրայում, ինչպես նաև արտասահմանյան համալսարանների գիտական կենտրոնների հետ համատեղ գիտական հետազոտությունների իրականացումը։ Խորեն Մխիթարյանի խոսքով՝ «Ինովացիոն և ինստիտուցիոնալ հետազոտություններ» և «Սոցիալական հետազոտություններ» լաբորատորիաները մեր համալսարանի գործընկեր շվեյցարական ՈւՍԵՖ համալսարանի հետ պատրաստվում են կնքել վերոհիշյալ ոլորտներում համատեղ գիտական հետազոտությունների իրականացման պայմանագիր։

Անդրադառնալով գիտառուսումնական լաբորատորիաների ստեղծման անհրաժեշտությանը՝ Խորեն Մխիթարյանը նշեց.

– Բարձրագույն համալսարանական կրթության ժամանակակից մոդելների վերլուծության

արդյունքում ակնհայտ է դառնում գիտական և գիտահետազոտական գործունեության ինստիտուցիոնալ կարողությունների հետագա զարգացման անհրաժեշտությունն ու հրատապությունը կրթական ծառայությունների բացարձիկ սուր մոցակցության պայմաններում, որը ենթադրում է գիտառուսումնական լաբորատորիաների կայացումը կրթական և գիտական գործընթացների ինտեգրման, հիմնարար և կիրառական գիտական հետազոտությունների արդյունավետության բարձրացման, ինչպես նաև նորաստեղծական ներուժի ըստ ամենայն բարեկվիճակի պայմանություններում։ Այս առումով մեր համալսարանն արդեն ունի 2014-2016 թթ. ներհամալսարանական գիտական դրամաշնորհների տրամադրման արդյունքում ձևավորված

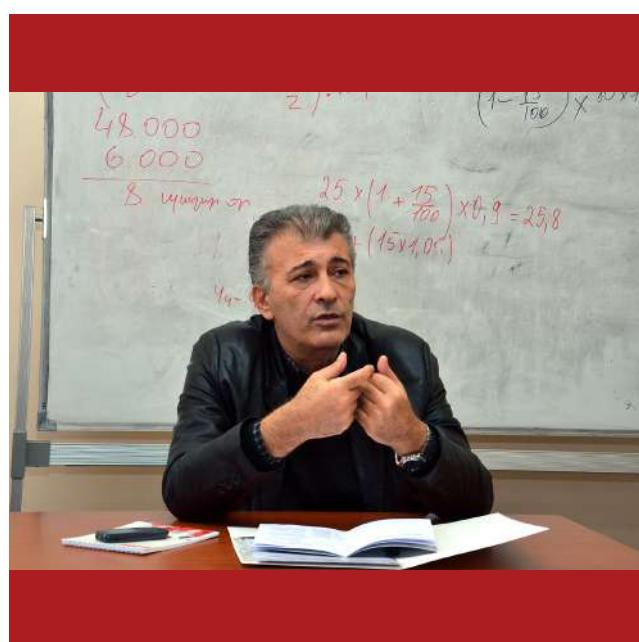
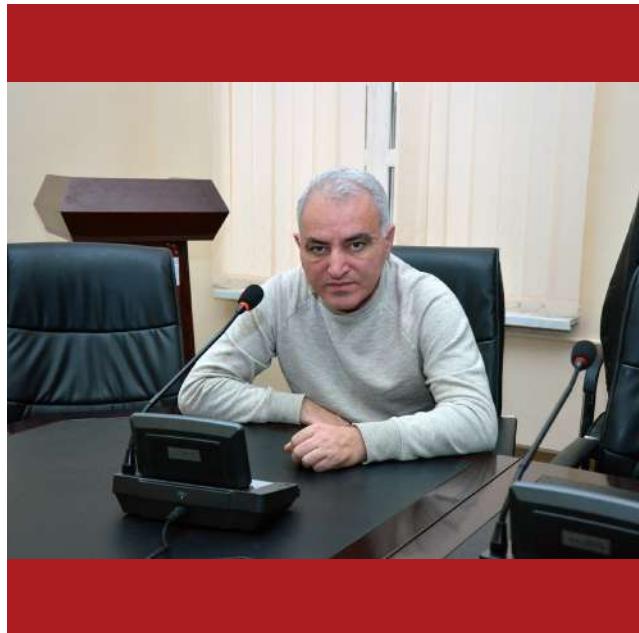

կոլեկտիվ և ստեղծագործական խմբերի, ինչպես նաև գիտառուսումնական խմբերի գործունեության որոշակի փորձ։ Տվյալ դեպքում լաբորատորիաները հանդես են գալիս որպես միջամկյալ օլակ գիտառուսումնական խմբերի և գիտական դպրոցների ծևավորման գործընթացում։

Համալսարանի գիտության զարգացման առաքելությունը գիտահետազոտական գործունեության խորհզնական գիտառուսումնական խմբերի և լաբորատորիաների ստեղծման ու արդյունավետ գործարկման արդյունքում գիտական դպրոցների ծևավորման համար անհրաժեշտ նախադրյալների ստեղծումն ու համալսարանական գիտական ներուժի բարձրացումն է՝ կրթության, գիտության և նորաստեղծական գործունեության արդյունավետ ինտեգրման պայմաններում։

Աշխատանքների ներկա փուլին ժամանքանալու համար «Տնտեսագետը» դիմեց գիտառուսումնական լաբորատորիաների դեկանակարներին:

«Ֆինանսական ներգրավվածություն» լաբորատորիայի ղեկավար, տ.գ.դ., դոցենտ Սերգեյ Սուլքիասյանը հայտնեց, որ այս պահին լաբորատորիայի հետազոտության հիմնական ուղղություններ են «Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության ֆինանսական ներգրավվածության միջոցառումներ», «Արևարային բանկերի ներգրավման և տեղաբաշխման սոլոսադրույցներ» և «Բանկային պրոդրուկտ: Ֆինանսական ծառայություններ» թեմաները: «Մեր նպատակն է ՀՀ կենտրոնական բանկի հետ համատեղ մշակել և նշված ուղղություններով իրականացնել հետազոտական աշխատեսվում է կազմակերպել ֆինանսական ֆակուլտետի մագիստրանտների գիտահետազոտական փորձառությունը: Կատարվելիք աշխատանքի գործնական նշանակություն ունեցող արդյունքները կգան հաստատելու, որ մեր համալսարանն իրապես ցանկանում է դառնալ հետազոտական համալսարան և այս

ճանապարհին նոր ջանքեր է ներդնում», - ասաց Սերգեյ Սուլքիասյանը:

«Դրամավարկային քաղաքականություն և տնտեսական աճ» լաբորատորիայի ղեկավար, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Աշոտ Մաթևոսյանի ներկայացմանք՝ այս պահին իրենք աշխատում են երկու հիմնական ուղղություններով՝ «Պարբերաշրջանային մակրոտնտեսական քաղաքականություն, ֆինանսական կարգավիրում և տնտեսական աճ» և «Փող և տնտեսական աճ», որոնց շրջանակներում բակալավրիատի ուսանողների և մագիստրանտների մասնակցությամբ ձևավորվել են համապատասխան հետազոտական խմբեր:

«Սա առաջընթաց քայլ է բուհի հետագա ռազմավարական խնդիրների լուծման ու նաև գիտահետազոտական համալսարան կայացնելու գործում», - մեզ հետ զրույցում ասաց Աշոտ Մաթևոսյանը՝ հավելելով, որ իրենց լաբորատորիայի նպատակն է

ՀՀ կենտրոնական բանկի հետ համատեղ մշակել և կատարել հետազոտություններ վերոբերյալ թեմաների շրջանակներում: Կրթական բաղադրիչի գծով, նրա խոսքով, լաբորատորիան ձեռնամուխն է լինելու բանկային և ապահովագրական գործ, ֆինանսներ, մակրոէկոնոմիկա, միկրոէկոնոմիկա և ձեռնարկատիրական գործունեության կազմակերպում ամբիոնների մագիստրանտների համար նշված թեմաների շուրջ գիտահետազոտական փորձառության անցկացման և ուսումնական գործընթացի որակի բարելավման:

«Ինովացիոն և ինստիտուցիոնալ հետազոտություններ» լաբորատորիան ձևավորվել է «Ազգային ինովացիոն համակարգ» գիտառուսումնական խմբի (ղեկավար՝ տ.գ.թ., դոցենտ Ալեքս Մարգարյան) հենքի վրա: Նպատակն է մշակել և իրականացնել ինովացիոն և ինստիտուցիոնալ ոլորտներին վերաբերող տեսական և կիրառական բնույթի գիտական նախագծեր, ապահովել դրանց հրապարակումը և ուսումնական գործընթացում գիտահետազոտական աշխատանքների արդյունքների ներդրումը: Գիտառուսումնական լաբորատորիան ձևավորվել է հորիզոնական համագործակցության սկզբունքով, որը ներգրավված հետազոտական թիմների անդամների ակադեմիական աճի ու մասնագիտական առաջխաղացման հիմնապայմանն է: Լաբորատորիայի կազմում, բացի հիմնական հետազոտողներից, կարող են ընդգրկվել նաև փորձնակ-հետազոտողներ և հրավիրված փորձագետ-գիտնականներ:

Ալեքս Մարգարյանը նշեց, որ նախ մշակվել է աշխատանքային պլան, որտեղ սահմանվել են հիմնական ուղղությունները՝ ըստ գիտահետազոտական, ուսումնական, կրթական և մեթոդաբանական բաղադրիչների, այնուհետև ամբիոնների հետ համատեղ մշակվել են մագիստրոսական թեզերի 32 թեմաներ: Հետազոտական ուղղությունների

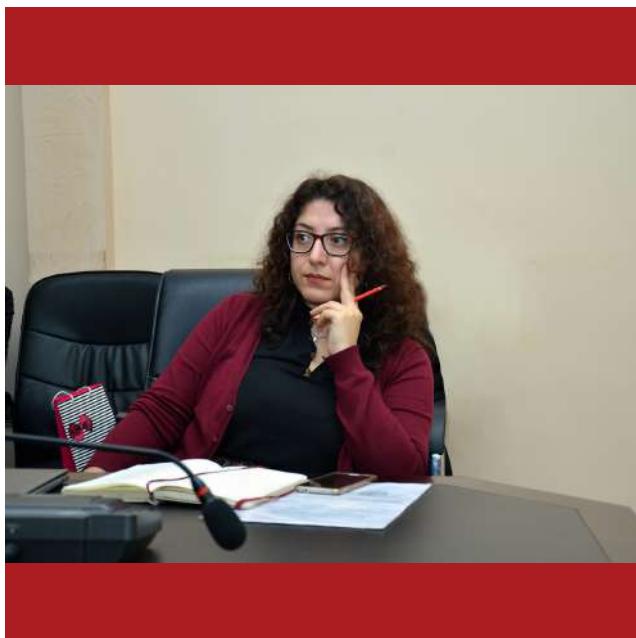
շրջանակներում ձևավորվել է 4 խումբ, իրականացվել են մեթոդաբանության մշակման և նոր ուսումնական ձեռնարկների նախապատրաստման աշխատանքներ, հետազոտվել և հրապարակման են պատրաստվել 5 գիտական հոդվածներ: Լաբորատորիայի շրջանակներում իրականացվում է հայ-թելառուսական միջազգային հետազոտական դրամաշնորհային ծրագիրը և վերջապես մի շարք կառույցների հետ ձեռք են բերվել համագործակցության պայմանավորվածություններ, որոնք առաջիկայում կրույն պայմանագրային հենքի վրա: Լաբորատորիայի ղեկավարի նախագահը այժմ մշակում են նոր առարկայական մոդուլներ («Ինովացիոն տնտեսագիտություն», «Խաղերի տնտեսագիտություն», «Էվոլյուցիոն մակրոտնտեսագիտություն» և այլն), որոնք կարող են հիմք հանդիսանալ նոր մագիստրոսական կրթական ծրագրի՝ «Ինովացիոն փոխարժեությունների տնտեսագիտության» մշակման ու ներդրման համար:

«Սոցիալական հետազոտություններ» լաբորատորիայի նպատակն է խթանել սոցիալ-տնտեսական ուղղվածությամբ որակյալ հետազոտությունները և գիտական նախագծերը, աջակցել ուսումնական գործընթացում դրանց արդյունքների ներդրմանը, նպաստել հետազոտական կարողությունների բարելավմանը, երիտասարդ մասնագետների մուտքին հետազոտական համրություն, ինչպես նաև ձևավորել փոխանագործակցության մշակույթ:

Լաբորատորիայի ղեկավար, տ.գ.թ., դոցենտ Ելենա Մանուկյանը նշեց, որ կարճատև ժամանակահատվածում (գործում է հոկտեմբերից) արդեն իսկ ունեն հպարտանալու առիթ: «Մասնավորապես՝ մեր նախաձեռնությամբ ՀՊՏՀ-ում վերջերս քննարկման դրվեց ՀՀ 2018 թ. պետական բյուջեի նախագիծը: Դարձյալ մեր նախաձեռնությամբ գիտաուսումնական լաբորատորիաներն ընդգրկվել են ՀՊՏՀ ուսումնարտադրական փորձառության անց-

կացման հաստատությունների ցանկում», - ասաց Ելենա Մանուկյանը:

Ներկայացնելով կատարված աշխատանքը՝ լաբորատորիայի ղեկավարը նշեց, որ տնտեսամաքենատիկական մեթոդների ամբիոնի հետ սերտ համագործակցության արդյունքում ընտրվել և հաստատվել են հետազոտական ուղղություններից բխող ավարտական աշխատանքների թեմաներ, իսկ ուսանողներին հնարավորություն է ընձեռվել ուսումնարտադրական փորձառությունն անցկացնել լաբորատորիայում: «Մենք ուղարկում ենք նաև կատարման համար անհրաժեշտ խորհրդատվություն և գործնական հմտություններ, ինչպես նաև գործնականում առնչվել հետազոտական փորձին: Մեզ համար կարևոր է աջակցել երիտասարդ մասնագետների հետազոտական կարողությունների ընդլայնմանը, զինել անհրաժեշտ փորձով՝ դրանով նպաստելով

աշխատաշուկայում մեր բուհի շրջանավարտների հարաբերական առավելությունների ձևավորմանը», - նշեց մեր գրուցակիցը:

Ներկայում լաբորատորիայում ընթացքի մեջ է «Գնաճի սոցիալական ազդեցության գնահատումը» հետազոտական նախագիծը, որի միջանկայի արդյունքները ՀՊՏՀ հետազոտական հանրությանը ներկայացվեցին նոյեմբերի վերջին կայացած կլոր-սեղան քննարկման շրջանակներում: Նախապատրաստական աշխատանքներ են կատարվում «Աղքատության վրա տնտեսական աճի և անհավասարության ազդեցության գնահատումը» հետազոտական նախագիծ շուրջ:

Գիտաուսումնական լաբորատորիաները սկսել են հանդես գալ անդրանիկ գիտական սեմինարներով՝ ներկայացնելով և քննարկելով իրենց հետազոտական արդյունքները, որոնք կիրապարակվեն ու հասանելի կղարնան մեջ լսարանի համար:

ՀՀ-ԵՄ Համապարփակ Ել ընդլայնված գործընկերության համաձայնագիր. Ինարավորություններ, հեռանկարներ

Նոյեմբերի 24-ին Բրյուսելում Հայաստանի Համապատության Նախագահ Սերժ Սարգսյանի և Եվրոպական խորհրդի նախագահ Դոնալդ Տուսկի ներկայությամբ ՀՀ ԱԳ նախարար Էդվարդ Նալբանդյանը և Եվրամիության արտաքին քաղաքականության և անվտանգության հարցերով բարձր ներկայացուցիչ Ֆեռներիկա Մոգերինին ստորագրեցին ՀՀ-ԵՄ Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագիրը:

Ի՞նչ հեռանկարներ կարող է խոստանալ համաձայնագիրը տնտեսական և ոլորտային համագործակցության ընդլայնման առօնությունը, ի՞նչ հնարավորություններ կստեղծվեն առևտության և ներդրումների աշխուժացման ուղղությամբ. այս մասին «Տնտեսագետը» գրուցում է ՀՊՏՀ տնտեսագետների հետ:

Միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի վարիչի ժամանակաշրջան դոկտոր, դոցենտ Դիանա Գալոյան

– Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագիրը (ՀԸԳՅ) 3 հիմնական քաղաքական, տնտեսական և մշակութային: Հայաստանի Հանրապետության և հայ հասարակության համար նման համագործակցությունը, իրավահավասարության, ժողովրդավարության և ազատությունների նարմնավորում հանդիսացող այնպիսի կառուցիչ հետ ինչպիսին ԵՄ-ու է, ամեն դեպքում, ողջունելի է: Դրական է արձագանքը նաև հասարակության կողմից, և այստեղ, ըստ իս, քաղաքակրթական, հոգևոր-մշակութային նույնականացման հարցն է, քանի որ հայերս մեզ համարում ենք Եվրոպացի:

Առաջին հայացքից համաձայնագիրը համագործակցության քավականին լայն հնարավորություններ է ընձեռում, սակայն առավել նեղ ոլորտային ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ այն էակես զիջում է Խոր և համապարփակ ազատ առևտության համաձայնագրին: Սեր Խնդիրն առավելաբար արտահանման խթանումն է, որն էլ մեզ ընձեռվում է Արտոնությունների ընդհանրացված համակարգ պյուս (GPS+) համաձայնագրի շրջանակներում, և նոր համաձայնագիրն ավելի բարենպաստ պայմաններ չի նախատեսում: Ամեն դեպքում, ՀԸԳՅ-ու Եվրանիության երկրների հետ ՀՀ առևտության ազատականացում կամ ոչ սակագնային արգելվելու վերացում չի ենթադրում, քանի որ Հայաստանը Եվրասիական տնտեսական միության երկրների հետ պարտադրված է իրականացնել միասնական մաքսային քաղաքականություն և հնարավորություն չունի երրորդ երկրների հետ սեփական առևտության հարաբերությունները կարգավորել ինքնուրուց:

Կարծում ենք՝ համաձայնագրի հիմնական դրական ազդեցությունը կլինի այն, որ Հայաստանը հնարավորություն կունենա օգտվելու իր աշխարհագրական խաչմերուկի դիրքից և կապող օղակ կանոնադրության վրա կամ արագ կատարելու համար:

Տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետի ղեկան, տնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ Գրիգոր Նազարյան

– ՀԸԳՅ կարևոր առանձնահատկություններից մեկն այն է, որ համահունչ է Հայաստանի Հանրապետության ստանձնած միջազգային այլ կոնվենցիաներին ու փաստաթղթերին, մասնավորապես Առևտության համաշխարհային կազմակերպության համաձայնագրության միջնագրերին:

ՀԸԳՅ կարգումը որևէ կերպ չի հակասում ԵԱՏՄ համաձայնագրին, քանի որ համաշխարհային տղթական մեջ կան նման բազմաթիվ օրինակներ՝ Հարավարևելյան Ասիայի երկրների ասոցիացիան (ASEAN), Հանիայան համագործակցության կազմակերպությունը (ՀՀԿ) և այլն: Եվ, կարծես թե, այս համաձայնագրերը գալիս են լրացնելու տնտեսական ոլորտում ավելի կատարյալ, թափանցիկ խաղի կանոններ սահմանելու գործընթացը:

Եվրամիության հետ այս նոր համաձայնագրը, կարծես թե, ոչ բոլոր տնտեսական ոլորտների համար է համապարփակ կարգավորման սկզբունքներ կիրառում: Մասնավորապես՝ նախատեսվում է առաջիկա 3 տարիներին կանոնակարգել ներդրումների ներգրավման խթանման, աշխատուժի միջոցացիայի հարցերը, պարզեցնել մուտքի վիզաների տրամադրման գործընթացը:

Առանձնակի կարևորվում է Ենթակառուցվածքների ոլորտը, հատկապես՝ ճանապարհային ցանցը և օդային փոխադրումները: Արդեն իսկ «Համաեվրոպական ավտոճանապարհային ցանց» համակարգում ներառված է Հյուսիս-հարավ մայրուղու ծրագիրը, օդային փոխադրումների ոլորտում Եվրոպական ընդհանուր ավիացիոն գոտում միանալու կոնկրետ գործողություններ են նախատեսված: Զարկ է նշել, որ օդային տրամապորտը ԵԱՏՄ կարգավորման դաշտից դուրս է և ուղղորդվում է քացառապես Քաղաքացիական ավիացիայի միջազգային կազմակերպության (ICAO) ստանդարտներով:

Այս համաձայնագրից փորձում է օդային տարածքը դիտարկել որպես միասնական տարածք՝ սահմանելով օդային երթևեկության կառավարելիության բարձր մակարդակ, հաշվի առնելով օդային երթևեկության զարգացման ինտենսիվությունը:

Ի դեպքության միջության հետ համագործակցության նախորդ ժամանակաշրջանից ունենք Արտոնությունների ընդհանրացված համակարգ պյուսը (GPS+), և կարծես թե, ազատ առևտորի համակարգի հնարավորությունները մեր տնտեսավարողների կողմից դեռևս ցանկալի ու արդյունավետ իրականացում են ակնկալում: Այստեղ խնդիր ունենք Եվրոպական ստանդարտներով մրցունակ արտադրանքի առումով: Ցանկալի է, որ այս հնարավորություններն օգտագործվեն:

Նշեմ նաև՝ նոր համաձայնագիրը կարող է ԵՄ-ից ԵԱՏՄ առևտորի շարժի հնարավորություն ընձեռել, այսպես ասած՝ Վերարտահանման գործառույթ իրականացնել՝ օգտագործելով աշխարհագրական դիրքը, խաչմերուկի դերը:

Սարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի դեկան, տնտեսագիտության դոկտոր, դոցենտ Թարուլ Սկրտչյան

— Այս համաձայնագիրը նպատակ ունի անրապես կողմերի միջև համապարփակ քաղաքական և տնտեսական գործընկերությունն ու համագործակցությունը՝ հիմնված ընդհանուր արժեքների և սերտ կապերի վրա: Տնտեսական առումով այն գործակցության շրջանակներ է նախանշում, որոնք կողմերի համար պարունակում են չպարտավորեցնող, չպարտադրող դրույթներ, և եթե դրանց իրականացնաման ուղղությամբ որևէ բան չիրագործվի, ապա ոչինչ տեղի չի ունենա: Դրանց իրագործումն ու չիրագործումն մեր հայեցողության շրջանակներում է: Այսինքն, թեև համաձայնագրի ստորագրումը բխում է մեր երկրի զարգացման հրամայականից, այնուամենայնիվ, դրանում ընդգրկված դրույթները կյանքի կոչելը բացառապես մեր խնդիրն է: Կատարենք այդ ուղղությամբ կոնկրետ քայլեր, համաձայնագրով նախատեսված հնարավորությունները կվերածենք իրական զարգացման, չենք կատարի դրանք կմնան լոկ հնարավորություններ:

Նաև անհրաժեշտ է իրատեսորեն գնահատել ցանկություններն ու հնարավորությունները: Օրինակ, Արտոնությունների ընդհանրացված համակարգ պյուս (GPS+) համաձայնագրով, որն արդեն մի քանի տարի է, ինչ ուժի մեջ է, 6400 անուն ապրանք Հայաստանից կարող է արտահանվել ԵՄ երկրներ՝ գրոյական ճարսատուրքով, սակայն այսօր միայն 10 տոկոսն է արտահանվում (շուրջ 60 անուն ապրանքներ): Այսինքն, համագործակցությունը մեզ համար շարունակում է մնալ որպես հնարավորություն, որը լիարժեքորեն չի իրականացվում:

Իսկ ընդհանուր առմանք, եթե երկիրը համագործակցության ուղի է բռնում ժողովրդավարության և տնտեսական զարգացման անհամենատ բարձր մակարդակ ունեցող միջության հետ, բնականաբար պելի շատ հեռանկարներ են բացվում:

Կարևոր է նաև այն, որ այս համաձայնագիրը մեզ համար բացառիկ պատմական հնարավորություն է համագործակցություն ծավալելու և Եվրոպական տնտեսական միջության, և Եվրամիջության շրջանակներում: Երկուսն էլ մեզ համար զարգացման մեջ ներուժ են ներկայացնում, և պետք է ծգտենք իրականացնել:

«Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի տնօրեն, տնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ Արմեն Գրիգորյան

Կարծում ենք՝ սխալ է Եվրասիական կամ Եվրոպական միջություններից մեկն իդեալականացնելը կամ պիտակավորելը, թեև դրանց թեր ու դեմ կողմերին, ինչպես նաև ընձեռած հնարավորություններին ու առաջադրած խնդիրներին առնչվող քննարկումները չափազանց կարևոր են: Ըստ եւրիշան, ԵՄ-ի հետ համաձայնագրով մենք պահպանում ենք հարաբերությունների այն մակարդակը, որն առկա էր նաև մինչ այժմ, ապահովագրում ենք մեզ համակարգի չեղարկումից և հնարավորություն ենք ստանում Եվրոպական գործընկերների գործուն մասնակցությամբ էապես լավարկել մեր օրենսդրա-իրավական միջավայրու ի ինստիտուտները: Սակայն տնտեսական առումով և հատկապես արտաքին առաջին նպաստելու տեսանկյունից ներկայուն ԵՄ-ն ԵԱՏՄ-ին այլընտրանք լինել չի կարող, և այս առումով մեր անդամակցությունը ԵԱՏՄ-ին և այս կառուցյուն ծավալած գործունեությունը միանգամայն արդարացված էն: Սա կապված է ինչպես միջության շրջանակներուն ԵՄ համեմատ մեր կազմակերպությունների ավելի բարձր մրցունակության, այնպես էլ առողջ արտաքին առևտորի կառուցվածքի առկայության հանգամանքներով: Դայատանի արտահաննան կազմի ու ապրանքային կառուցվածքի վերլուծությունից կարող ենք արձանագրել, որ մեր երկրի անկախացումից հետո առավել նպաստավոր ցուցանիշներ ԵԱՏՄ երկրներից առկա են ՀՀ-ու գիտխգործակցության շրջանակներուն: Վերջինիս հետ առևտորի բարելավումը պետք է լինի մեր երկրի գործարար միջավայրի առաջնահերթություններից մեկը, քանի որ մեծ և պաշտպանված շուկայում տնտեսավարելու պարագայում իրացումից հասույթը հնարավորություն է ընձեռում մտածելու նաև տեխնոլոգիական առաջընթացի և բիզնեսի զարգացման ուղղությամբ: Սա ԵՄ-ում իրականացնել հնարավոր չէ, քանի մեր արտադրողներն այստեղ չունեն շուկա (թեպետ այն ավելի մեծ ու գնողունակ է, քան ԵԱՏՄ շուկան): Սա կապված է նրա հետ, որ մենք չունենք որակյալ ու գնային առումով մրցունակ արտադրանք, որն իր հերթին կունենա նաև ճանանաչելի մակնշում (կլինի բրենդայիս): Այս առումով ԵՄ շուկան սպասարկելը կարող է (ԵԱՏՄ շուկայի սպասարկմանը արտադրական հզորությունների և փորձառության կուտակման հաշվին) ռազմավարական հեռահար նպատակ լինել, որը ներկայունս իրագործելի չէ, ցավոք: Բացի սրանից, ԵՄ-ի հետ կնքված փաստաթուրքը հնարավորություն է ընձեռում հատկապես կրթության և գիտության բնագավառներում առնվազն պահպանելու ԵՄ-ից ստացվող ծրագրային ֆինանսավորման (Tempus-ի, Erasmus Plus-ի և այլ ծրագրերի շրջանակներուն) ներկայիս մակարդակը, ինչը մեծ աջակցություն է հայատանյան բուհերի հնատիտուցիոնալ ու հետազոտական կարողությունների լավարկման, միջազգայնացման, դասավանդողների և ուսանողների միջազգային շարժունակության, առաջավոր կրթական տեխնոլոգիական ներդրման աշխատանքներին:

Անփոփելով կարող ենք նշել, որ զուտ տնտեսական բաղադրիչի տեսանկյունից (արտաքին առևտորի աճ, աշխատանքային միջգրանտների շարժունակության ազատություն, տրանսֆերումներ) ԵԱՏՄ-ն Հայաստանի համար գրավիչ միջություն է, իսկ ինստիտուտների գարգաման, տեխնոլոգիական վերազինման ու հեռանկարային առաջընթացի տեսանկյունից ԵՄ-ն է առավել գրավիչ միջություն, ինչն էլ ինց թիրախավորվել է կնքված համաձայնագրով:

Զրուցեց ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՍՅԱՆ

ՈԼՍԱՆՈՂԵՐԸ՝ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԳՈՐԾԵՆԹԱՅԻՒՄ

Նոյեմբերի 14-ին ԵՄ Տեմպուսի «Հայաստանի բուհերի որակի ապահովման գործընթացներում ուսանողների մասնակցության ընդլայնում» (ESPAQ) ծրագրի շրջանակներում տեղի է ունեցել ծրագրի ամփոփիչ համաժողովը, որին ՀՊՏՀ-ից մասնակցել են ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աքոյանը, ուսումնամեթոդական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Պարույր Քալանթարյանը, որակի ապահովման բաժնի պետ Ներսես Գևորգյանը, նույն բաժնի աշխատակիցներ Աննա Փախսյանը, Մարիա Պետրոսյանը և Անի Քաղդասարյանը: Այս տեղեկությունը և հետագա մանրամասները տրամադրել են ՀՊՏՀ որակի ապահովման բաժնի մեր գործընկերները:

Միջոցառմանը ներկա են գտնվել նաև ՀՀ ԿԳ նախարար Լևոն Սկրտյանը, ծրագրի արտասահմանյան գործընկեր համալսարանների աշխատանքային թիմների անդամներ, հայաստանյան գործըն-

վեն տարբեր համալսարանների ուսանողներ: Հանդիսավոր արարողությանը հաջորդել են պանելային քննարկումներ: Նախ՝ ծրագրի համակարգող Մաշերատայի համալսարանի ներկայացուցիչ Ռոբերտ Ոփիկին ամփոփել է ESPAQ-ի աշխատանքները, իիմնական ծեղբերումներն ու արդյունքները, որից հետո ՀՊՏՀ մագիստրանտ, Եվրոպական ուսանողական միուրյան (ԵՈՒՄ) գործադիր մարմնի անդամ Գոհար Ջովհաննիսյանը ներկայացրել է նշված փոխհամաձայնության հուշագրի բովանդակությունը, ԱՌԴ խմբի գործունեության արանձնահատկությունները, անդամակցելու պայմանները, ինչպես նաև վերապատրաստված 20 ուսանող-փորձագետներին հանձնվել են վկայականներ:

Նշենք, որ ԱՌԴ խմբի իիմնական նպատակն ուսանողների՝ բարձրագույն կրթության որակի ապահովման գործընթացներում ներգրավվածության

կեր համալսարանների ռեկտորներ, պրոռեկտորներ և անձնակազմի ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև տարբեր համալսարանների ուսանողներ:

Ողջույնի խոսքով հանդես է եկել նախարար Լևոն Սկրտյանը: Համաժողովի մասնակիցներին ողջունել են նաև ՀՊՏՀ կառավարման ամբիոնի դոցենտ, Հայաստանի ուսանողական ազգային աստղիացիայի (ՀՈՒԱՀ) փոխնախագահ Մարգիս Ասատրյանը, Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոնի տնօրեն Ռուբեն Թոփչյանը, Եվրոպական ուսանողական միուրյան փոխնախագահ Արման Գայեկը և ծրագրի համակարգող Մաշերատայի համալսարանի ներկայացուցիչներ Անդրեա Դեզին և Ռոբերտ Ոփիկին:

ՀՀ ԿԳՆ-ի, ծրագրի կոնսորցիումի անդամ հայաստանյան համալսարանների և ՈԱԱԿ-ի միջև տեղի է ունեցել փոխհամաձայնության հուշագրի հանդիսավոր ստորագրում, համաձայն որի՝ կստեղծվի ՀՈՒԱՀ-ին կից գործող Ազգային ուսանող-փորձագետների (ԱՌԴ) անկախ մարմին, որում կներգրավ-

իրախուսումն է: Այս ՀՈՒԱՀ-ին կից անկախ մարմին է, որի աշխատանքներին կաջացեն ՀՈՒԱՀ-ն և ՈԱԱԿ-ը: Խմբի անդամ ուսանող-փորձագետները կանցնեն վերապատրաստման դասընթացներ ՈԱԱԿ-ում, ինչպես նաև հնարավորություն կունենան ներգրավվելու մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների (ՄՈՒՀ) հավատարմագրման գործընթացում:

Այնուհետև ներկայացվել է «Ուսանողները ՈՍ գործընթացում և ԲԿ կառավարման մեջ Եվրոպական փորձը» թեմայով գեկուցում, որից հետո համաժողովն ընթացել է «*«ESPAQ ծրագրի ազդեցությունը որակի ապահովման գործընթացում ուսանողների ներգրավվածության և ուսումնառության վրա»* և *«Ինչպես ապահովել փորձագետների խմբի և ESPAQ-ի արդյունքների կայունությունը»* թեմաներով պանելային քննարկումներով, որոնց մասնակցել են բոլոր շահակից կողմերը՝ ուսանողներ, համալսարանների անձնակազմի, ՈԱԱԿ, ԿԳՆ ներկայացուցիչներ:

ՄԵՐ ՄԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ԱՄԱՆՈՐԾ

Ծանրոցի տուփը, փխրուն խաղալիքները տեղափորելու ու մեկ տարի անվճառ պահելու, լավագույն եղանակներ: Դավաքածունամենտարիթարմացվում էր, հայրիկը անպայման տեխնիկական զննության էր ենթարկում լույսերը, հետո մայրիկը բամբակյա շերտերով միջնապատերից ազատում էր փխրուն ու հիասքանչ խաղալիքները: Որքան էլ խնամքով ու գգույշ դասավորված լինեին դրանք, միևնույն է, անպայման կոտրվածներ էին ի հայտ գալիս: Եղ երեխաներիս ուրախությունը կրկնապատկվում էր, որովհետև գիտեինք. ծառզարդարից հետո մայրիկը դրանք կփշրի-կմանրացնի ու մեզ համար թագեր կպատրաստի, դիմակ, թիկնոց և օծիք... Իմ մանկության Ամանորը դիմակահանդես էր, որում ամեն աղջնակ Ջյունանուշ էր ու արքայադրուստը, ամեն տղա՝ խիզախ ասպետ կամ ծովահեն:

Դետ գլորելով տարիները՝ փորձում եմ վերիիշել, թե ինչ ակնկալիքներ ունեի Ամանորից և արդյոք երազանքներ պահում էի, թե ոչ: Վերիիշել չեմ կարողանում, միայն արթնանում է երջանիկ մանկան հոգում տոնի սրտատրով սպասումի վերհուշը ու ընտանեկան ծերմ, տաքով ու ապահով մթնոլորտում հույզերի հրավառությունը:

Ամանորն ամենից առաջ մանուկների տոնն է, երբ նրանց պատրուն աշուկներն ուրախությամբ են ողողվում, երբ մեծերը, հրաշագործ դարձած, փորձում են նրանց համար անտեսանելի դարձնել իրականի և երևակայականի սահմանը՝ հեթիք հյուսելով, հավատ, սեր ու լավատեսություն սերմանելով: Ու թե ինչ է կատարվում մանկան հոգում այդ օրերին, իսկապես, անիմանալի է: Մեծերի համար նժկար է թափանցել ու հասկանալ, կարող ենք միայն կրահել ու ենթադրել: Ու այդ ենթադրությունների վրա կառուցել նրանց զարմացնելու, զվարծացնելու մեր մեծ ծգտումը, հնարամտությունը:

Բայց կա մի հնարք. վերհուշի միջոցով բացել մանկան հոգին, վերադառնալ մանկություն: Այս խնդրանքով մենք դիմում ենք մեր այն գործընկերներին, ում մանկությունը շատ հեռու չէ ու միաժամանակ որպես հայրիկ կամ մայրիկ Ամանորի նոր հեթիքում ունեն լուրջ դերակատարում:

ՀԻԼԻԹ ՔՈՂՅԱՆ

մարդերին ամբիոնի դոցենտ, տ.գ.թ.

Անանորյա իմ մանկության «հերոսին» թես ես կորցրել, բայց ընդհանուր բնութագրական գծերը պահպանել ու մի քիչ էլ գույներով հորինել եմ: Նա ուղղորդում է ինձ ամեն մի նոր օր: Իմ հիշողության պատկերներում Անանորը ձնառատ էր, մանդարինն առատ էր, ընկույզը չամիչի հետ միասին համեղ էր, փախլավաճ՝ մեղրածոր: Դայրիկի գործը՝ տոնածառն էր, բայց եթե աստղը գագաթին մենք չամրացնեինք, այն չէր փայլի: Խոհանոցում ամենատաքն էր: Մայրս այնտեղ էր: Սեղանին խտացրած կաթի (այդ ժամանակ իմ սիրելի), դարչինի ու մանրացրած ընկույզի խառնաշփոթ, որ պատրաստվում էր «Եռման» նոր տաքության տարին ազդարարող նորի նման պատրաստ ենթարկվելու փոխակերպումների:

Սեր Անանորը երկխոսություն

էր հեթիքաթի հետ: Սեզ նվերներ Զմեռ պապիկը չէր բերում իր առատ պարկից: Սեզ ծնողներս էին նվիրում. Նվերը նյութական ու մոտիվացիոն չէր, այն պատասխանատվության ամանորյա «կուլոկ» էր (ռուսերեն կյոլէք բարից՝ պարկ, տոպարակ), որ տրվում էր՝ անկախ մեր «խելոք մնալուց»:

Սեր տան ամանորյա իմ սիրելի «անկյունը» պատուհանն էր, որից դուրս հեթիքան իրական էր, իսկ ներսում... ներսում բարեկամների անդադար այցերը և «իմաստուն» կենացները մեզ հասուն մանուկ էին դարձնում ժամանակից շուտ:

Տարիներ են անցել, և այսօր մայրիկը ես եմ, ում փոքրիկներն անհամբեր սպասում են Ամանորին:

Ինձ դուրս բերելով հայ կանանց ավանդական խառնաշփոթից, ես փոքրիկներիս հետ մանկանուն եմ, անցյալս ներկա դարձնում, իրենց հետ խենթանում, բարձիս տակ նվեր փնտրում Զմեռ պապանուսնուց, և ինչպես աղջիկս կասեր.

—Մամ, դու փոքրիկ մամա ես, մեծ կոշիկներով:

Թող ամեն տան մեջ մի քիչ մանկություն լինի, հեթիքան՝ իրական, իսկ մայրիկ՝ փոքրիկ...

Շնորհավոր Ամանոր...

ՎԱՐԴԱՆ ՎԼԱՍՅԱՆ

Կարավարման ֆակուլտետի դեկանի տեղակալ,
տնտեսագիտության ամբիոնի ղոցենու, տ.գ.թ.

Ծնվել եմ 1985 թվականի դեկտեմբերի 28-ին Սիսիան քաղաքում: Ամանորին նախընթաց ծննդյան օրը բոյլ չտվեց, որ մյուս նանունների նման սրտադրով սպասեմ Նոր տարվա սկիզբն ազդարարող դողանջներին, հետո նվերների պարկեր հայտնաբերեմ բարձիս կամ տոնածառի տակ: Դրանք ես ստանում էի ծննդյանս օրը: Իմ ամենասիրելի խաղալիքները՝ մանուշակագույն տանկը և կոնստրուկտորը, որը հայրս Ռիգայից էր բերել, և ծննդյան, և Ամանորի նվերներ էին: Մի խոսքով, ծննդյանս տոնի և Ամանորի մասին իմ պատկերացումներն այլ էին: Իսկ 2-3 տարեկանում արդեն գիտակցեցի, որ Զմեռ պապ գոյություն չունի. հարևանի տղան, որ ինձանից մեծ էր 1 տարով, քնած ձևանալով տեսել էր՝ ինչպես է մայրը նվերը դնում բարձի տակ ու շտապել էր ինձ իրազեկել այդ մասին: Ծննդյանը էլ ջանք չէին անում ինձ հակառակը ապացուցելու. իմ սիրելի կոնստրուկտորները և կոնֆետներով, մանդարինով ու ընկուզելենով տոպակներն անձամբ էին հաճանում:

Դեկտեմբերի 28-ին հյուրեր քիչ էինք ունենում, որովհետո բոլոր բարեկամները առևտորի ու եփութափի մեջ էին ու պատրաստվում էին ինձ շնորհավորել 2-3 օր անց: Ու մի կարևոր բան էլ ամեն ծննդյանս տոնին հայրս հասակ չափում էր «Բարու» մակնիշի մեր սառնարանի դիմաց: Այս նկարը հերթական չափումից հետո է արված, երեք տարեկան եմ ու արդեն գիտեմ՝ Զմեռ պապիկի նվերները պատրաստում են իմ աշխատասեր ու առատաձեռն ծննդյանը:

Սակայն սա անենք չէ. իմ հայրենի եզերքում ձմեռները խստաշունչ են. մեկ մետր ծյունն Ամանորի օրերին սովորական բան է: Յիշում եմ՝ գնում էինք «ժամի դիք», որի կտրուկ զարթափից սահնակներով 70-80 հոգի գահավիժում էինք ու անսահման հրճում: Արդեն 6-7 տարեկանից, 1990-ականների ծանր ձմեռներին, մեր երեմնի ուրախ սահնակներով անտառից փայտ էինք կրում ու ընտանիքի հոգսին ու կարիքներին նեցուկ՝ ժամանակից շուտ մեծանում:

Մի ուրախություն էլ տոնածառս էր, որը մանկությունից ի վեր միշտ ինձ հետ էր, միայն անցյալ տարի նրան իրամեջ տվեցի: Դրանով, թերևս, հեռացա մանկությանս տոնի վերջին իրեղեն մասնակցից, որպեսզի նոր տոնածառով ու նոր բովանդակությամբ Ամանորի հեքիաթ կառուցեմ իմ նորաստեղծ ընտանիքում, իմ ծնվելիք բալիկների համար:

Այս Ամանորին շատ երկար եմ սպասել....

ՍԱՄՎԵԼ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

տեղեկատվական տեխնոլոգիաների
կենտրոնի տնօրեն

Ամեն տարեմուտ, գեղեցիկ տոն պարզեցնուց, հավատ ու լավատեսություն ընծայելուց բացի, ինձ համար մանկական գեղեցիկ կիշողությունները վերապրելու հրաշալի հնարավորություն է (թեև ինքս աղդեն երկու՝ 1 և 4 տարեկան որդիների հայր եմ):

Ամանորն իմ մանկության ամենագլխավոր տոնն էր, որը գնումների, խոհանոցային պատրաստության, ծառզարդարի շուրջ մեկտեղում էր ընտանիքի բոլոր անդամներին: Մանկության աշխարհը ամբողջ մարդկության կենսակերպի և մշակույթի անբաժանելի մասն է: Իմ մանկության ամանորները մի ժամանակաշրջան էր, երբ մեր երկրում սոցիալ-տնտեսական, բարոյահոգեբանական ծանր ու հակասական մթնոլորտ էր. շատ ցուրտ էր, բայց նաև շատ ջերմ, մուռ էր, բայց անշափ լուսավոր, դժվար էր, բայց, այնուհանդերձ, հաղթահարելի, ու հետևաբար հիշողություններն ել բարի ու ջերմ են:

Այս, մանկության Ամանոր, ինչքան խորհրդավոր էր, ինչքան պարզ ու միամիտ, ինչքան շատ հուշեր կան քեզ հետ կապված, ինչքան զգացողություններ... Ինձ ուղեկցում էր Զմեռ պապիկի կերպարը՝ թիկնեղ, երկար ճերմակ մորուքով, շատ բարի աչքերով, կպարտ կեցվածքով, թավ ու խռպոտ ձայնով, ում.... այդպես էլ չտեսա: Ամեն անգամ երբ գալիս էր, ես քնած էի լինում: Յերբական «ձախողումից» ու հիասքափությունից» հետո ինքս ինձ խոստանում էի, որ գալիք տարի կշտկեմ սխալս ու չեմ քնի: Ու այդ սպասումը ուղեկցում էր մի ամբողջ տարի: Ամանորի իրական քաղցրությունը, հավանաբար, մի ամբողջ տարի ծգվող հաճելի սպասման ու հավատի մեջ է:

Իսկ նվերները.... ոչ շոայլ, ոչ կախարդական, բայց, միևնույն է, նվերներ էին, և մենք անշափ ուրախ էինք: Զմեռ պապի պարկի մեջ մանդարին էր, ընկույզ, կաղին, չամիչ, «Յուպի», «Ինվայր», «Չուլո» փոշի հյուրերի գայթակղիչ տուփեր, «Դերփի», «Չինո» կրնֆետներ (սերնդակիցներս ինձ լավ կիասկանան):

Ժամանակները փոխվում են, փոխվում են մանկության ակնկալիքները ու նաև Զմեռ պապի պարկի պարունակությունը, սակայն սպասումն ու հավատը մնում են անփոփոխ:

Այսօրքա Ամանորը մանուկների համար գունեղ է ու շքեղ, այժմյան պարկերում շատ զարմանահրաշբաներ կան, նույնիսկ համակարգիչներ ու iPhone-ներ, և դա, անտարակույս, հրաշալի է: Այդ ամենի մասին հուշեր կգրեն մեր զավակները:

ՈՌՉԻ ԲՈՒԴԱՀՅԱՆ

քարոզութարության առաջատար մասնագետ

Ընդհանրապես Ամանորն ինձ համար կյանքը նորովի տեսնելու, դիմացինին և ինքներս մեզ ավելի բարի աչքով նայելու և բարությունը վերապրելու հնարավորություն է:

Տարիներն Ամանորը վերածում են պարտադիր գնումների ցուցակի, խցանումների, հերթերի, փնտվողի...

Դեկտեմբերյան քառտիկ-կանոնավոր վազքի մեջ քաղաքի լույսերն ու աղմուկը ողողում են աչք ու ականջ՝ ամենապատահական հերթականությամբ ու վերջապես վերածվում կիսապապուն, կիսածայն զանգված-ֆոնի...

Միտքդ, ուրանալով առևտիր տոպրակները, թերը բախ տալով հասնում է 90-ականներ: Բոլորս՝ մի ամբողջ հասարակություն, գնում է 90-ականներ՝ ամեն պատեհ առիթով, նաև անարիթ: Մենք շատ բան ենք թողել այդ օրերում, մոհծավանշից զինապատար փախչելիս... իհմա մեզ մի տեսակ ծերունայն ենք գտնել: Ինչ-որ կարևոր բան, երսի, ճանապարհին, շտապելիս ենք կորցրել, բայց 90-ականների մութ դարակներն ենք խարխում՝ գտնելու հոլյուսիփ... և զարմանալին՝ այդ մութ դարակից միշտ մի լույս գտնվում է:

Իսկ սերունդներից մեկի համար, դրանք նաև մանկության տարիներ էին: «Երեքիլոյանոց բանկայով զակատած» կոնֆետները «մանաց 5 օ՞ր», ու բացելու ե՞նք...»:

Երեք կիլոգրամ մանդայինք... չէ, դա էն մանրարինը չի, որ գործի գնալիս կամ տուն դարնալիս մեկ կիլոգրամ վերցնես մոտակա խանութից ամենասովորական օրով, դա սպասումն էր՝ նոր տարվա արիթով մի կերպ իրականացած:

Են կախարդական, ամիս առաջ հավաքած երեք հարյուր դրամը՝ թղթադրամներով, որ ամուր պահել ես ձեռքում ու նայում ես ձեր փողոցի խանութի երեք տեսակ տոնական փայլերի շքեղությանը, որ մի հատ է նոր բան են ստացել, որ անցյալ տարի չկար ու փուչիչ կ...

Աղքատիկ զարդարանքի աստիբուտներ, իհմա՝ իրաշքի, իրականացող իրաշքի սիմվոլներ...

Իսկ մի տարի, օ՝, կոկա-կոլա՝ 2 մեծ շիշ ու մի տեսակ միաժիտ հպարտություն: Սև ու սպիտակ էկրանից կոկա-կոլայի լուսավոր գնացքը խուժում էր մեր գորշ իրականություն՝ ավետելով՝ տոներն են մոտենում, իսկ մենք առանց այդ էլ գիտեինք, առանց այդ է սպասում էինք...

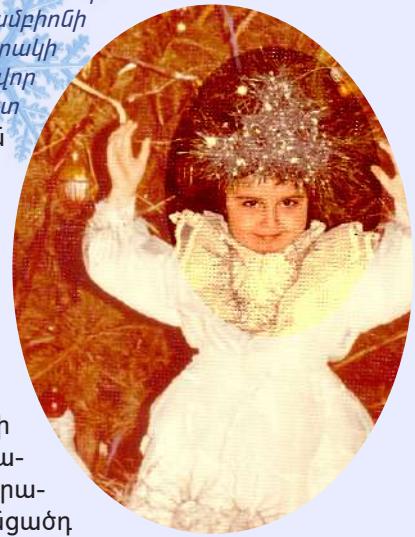
Մեր տոները բրենդավորվեցին, մենք ուրախացանք, իետո անեն բան դարձավ սովորական, իրաշքի սիմվոլները էլ չեն բավարարում մեր բարձր ճաշակը: Մենք իշեցնում ենք մեր կոպերը արևմտյան չափավոր ճաշակի, արևելյան հորոսկոպի ու ֆենշույի լավ մտածած դիզայնի վրա՝ շոշափելու ու հաղորդակից լինելու այն պսապուն իրաշքի սիմվոլներին...

Իսկ մեր իհշողության ծալքերում հեռավոր օրերից ջերմացնող ու արտասովոր իրաշք կա:

Տոներն են մոտենում...

ԱՆԱ ՓԱԽԱՅԱՆ

միջազգային տմտեսական
հարաբերությունների ամբիոնի
ասիստենտ, տ.գ.թ., որակի
ապահովման բաժնի գլխավոր
մասնագետ

Դեռ մանկուց Ամանորն ինձ համար ամենասիրված և սպասված տոնն է եղել... Տոն, որն ասցացվում է գունագեղ զարդարանքներով տոնածառերի, ձյան, մայրիկիս պատրաստած համեղ ուտեստների, ընտանեկան ջերմության, նոր հույսերի ու ակնկալիքների հետ: Ամանորին, կարծես, մտովի վերահմաստավորում ես անցած ուղին և լցվում նոր փոփոխությունների ու զգացումների ակնկալիքով:

Սիրում եմ, երբ նոր տարվա գիշերն առատ ձյուն է տեղում, ու առավոտյան ամբողջ փողոցը պատված է լինում ձյունաճերնակ ծածկոցով, որի վրա տեղ-տեղ նշանակում են ցատկոտող ճնճղուկների ոսնահետքերը:

Ամանորի հետ կապված մանկության իհշողություններս վառ են ու տպավորիչ: Քիշում եմ, թե ինչպիսի ոգկորությամբ էինք սպասում Զմեր պապիկի նվերներին, որոնք առավոտյան սովորաբար դրված էին լինում տոնածառի կամ էլ բարձի տակ: Եղբորս հետ պայմանավորվում էինք միասին նայել նվերները. առաջինն արթնացողը նախքան նվերներին նոտենալը պետք է անպայման մյուսին արթնացներ: Նույնիսկ ավելի հասուն տարիքում, երբ արդեն գիտակցում էինք, որ Զմեր պապիկի անվան տակ իրականում մեր ծննդներն են նվերներ նատուցում, միևնույն է, սպասում էինք... և ոչ պակաս ոգկորությամբ:

Միշտ սիրել ու այժմ էլ սիրում եմ Ամանորին նախապատրասվելու գործընթացը, տոնական խառնաշփորն ու եռուզերը, որը մեր ընտանիքում ուղեկցվում է ընտանեկան ջերմությամբ և համախմբված աշխատանքով: Փոքրուց մեծագույն ոգկորությամբ և ամենայն պատասխանատվությամբ եմ մոտեցել ինձ վերապահված աշխատանքներին. կլիներ՝ շնորհավորական բացիկների պատրաստում, նվերների փաթեթավորում, տոնածառի զարդարում, թե աղցանների ու թխվածքների պատրաստում:

Դատերս ծննդնով նոր տարին ինձ համար վերահմաստավորվել ու մի տեսակ նոր շունչ է ստացել, քանզի այսուհետ պարտավոր եմ իրեն էլ ամանորյա հերթափառ մասնակիցը դարձնել: Այս տարի միասին ենք զարդարելու տոնածառը, երբ մեծանա, միասին կպատրաստենք նաև ամանորյա զարդարանքներն ու ուտեստները: Կփորձեմ անել ամեն ինչ՝ տոներն իր համար զվարճալի ու իհշարժան դարձնելու համար: Չէ՞ որ ամանորյա իրաշքը մենք ինքներս ենք ստեղծում...

Պատրաստեց ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆՆԵ

ՀՀ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՆՈՐ ՕՐԵՆՍԳԻՐՔԸ ԿԿԻՐԱԾՈՎԻ 2018 Թ. ՀՈՒՆՎԱՐԻՑ

Մինչև այժմ միասնական հարկային օրենսգիրք չենք ունեցել, յուրաքանչյուր հարկատեսակ կարգավորվել է իր համապատասխան օրենքով։ Ներկայում ունենք ընդգրկուն, ամբողջական հարկային օրենսգիրք, որտեղ ներկայացված է ոչ միայն յուրաքանչյուր հարկատեսակի օրենսդրական փաթեթը, այլև տրված են հարկային քաղաքականության ընդհանուր դրույթները, սկզբունքները և գործառույթները։

Մեր ընթերցողին հիշեցնենք, որ ցանկացած հարկատեսակ 4 հիմնական գործառույթ է իրականացնում՝ ֆիսկալ, կարգավորիչ, խթանիչ և սոցիալական։ Պետական բյուջեի եկամուտները հավաքագրելու առունու ֆիսկալ կամ հարկագանձման գործառույթը է կարևորվուն։ Սակայն, եթե մյուս գործառույթները կառավարությունը չկարևորի, ապա, ի վերջո, պետական բյուջե չի կարող ծևավորել, հասարակության գործարար ակտիվությունը չի կարող ապահովել, հարկային քազան կնվազի և բյուջեի հարկային մուտքերը կփոքրանան։ Սրանք հարկագանձման քաղաքականության փորձարկված սկզբունքներն են, և դրանք թերագնահատել՝ կնշանակի երկարաժամկետում հարկաբյուջետային քաղաքականությունը չճառայեցնել ի հիմնական նպատակների հրագործմանը։

Այժմ անդրադառնանք նոր «ՀՀ հարկային օրենսգրքին»։ Այստեղ բոլորի համար առավել հետաքրքրականը «Եկամտային հարկի մասին օրենքն» է, ուստի ներկայացնենք նոր դրույթաչափերը, որոնք կիրառվելու են 2018 թ. հունվարից։

Հարկնան քազայի նկատմամբ եկամտային հարկը, ըստ ամսական դրույթաչափերի, հաշվարկվում է հետևյալ սանդղակով։

Հարկնան քազայի ամսական մեծությունը	Եկամտային հարկի դրույթաչափը
մինչև 150000 դրամը ներառյալ	23 տոկոս
150 000-ից մինչև 2 000000 դրամը ներառյալ	34500 դրամ՝ գումարած 150 000 դրամը գերազանցող գումարի 28 տոկոսը
2000000-ից ավելի դրամ	552500 դրամ՝ գումարած 2 000000 դրամը գերազանցող գումարի 36 տոկոսը

Եկամտահարկի նոր սանդղակը ներկայացնելով կցանկանայի մեր ընթերցողին հիշեցնել եկամտահարկը պրոգրեսիվ հարկատեսակ է, և հարկային դրույթաչափն ավելանում է հարկվող եկամտի աճի ծավալներին զուգընթաց, որն ավելացնում է ոչ միայն հարկի բացարձակ, այլև եկամտի նկատմամբ հարկվող գումարի հարաբերական (%-ային) չափերը։ Այսինքն, հարկային դրույթաչափը այնպես պետք է բարձրացվի, որ գանձված հարկի բացարձակ գումարի աճը դրանց մեջ լինի (պրոգրեսիվ բառը հենց այս երևույթը է բնութագրում, իսկ թե գործականում ինչպես է, ինքը ներդ գնահատեք)։ Պարզապես մեկ հարց է առաջանում՝ արդյո՞ք կա էլի մի երկիր, որտեղ նվազագույն աշխատավարձը հարկվում է։ Դրան հակառակ, կամ շատ երկրներ, որտեղ եկամտահարկ ընդհանրապես չի գանձվում (մասնավորպես՝ նավարդյունահանող արարական մի շարք երկրներում)։

Հավելենք, որ փոփոխություն է կատարվել նաև շրջանառության հարկի մեջ, որի շեմը սահմանվել է 58,35 մլն դրամ՝ նախկին 110 մլն դրամի փոխարեն։

Մյուս փոփոխությունները կներկայացնենք հաջորդ համարներում։

ՀԻՊՈՏԵԿԱՅԻՆ ՎԱՐԿԻ ՆՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՀՀ նոր հարկային օրենսգրքում փոփոխություններ են նախատեսված նաև հիպոտեկային վարկի հետ կապված։ 2015-ից գործող նախկին կարգի համաձայն՝ նորակառույց և կառուցվող շենքերում բնակարան ձեռք բերելու նպատակով հիպոտեկային վարկ ստացած աշխատող անձինք կարող են դիմում ներկայացնել հարկային մարմնին, հետ ստանալ իրենց աշխատավարձից գանձվող եկամտահարկը և այդ գործարուղությունը վարկի ամսական տոկոսները։ Սա բավականին շահավետ էր թե բնակարան ձեռք բերողի, թե՛ բնակարան վաճառողի համար։

Նոր «ՀՀ հարկային օրենսգրքում» հիպոտեկային վարկի հետ կապված հիմնական փոփոխությունը հետևյալն է։ Եթե նախկին կարգի համաձայն, ինչպես նշեցնեք, աշխատող անձը իր վեցրոց հիպոտեկային վարկի տոկոսների չափով կարող էր հետ ստանալ եկամտահարկը և դրանով վճարել վարկի տոկոսները, այս նոր օրենսգրքով սահմանվում է եկամտահարկի վերադարձվող գործարի չափը, որը չպետք է գերազանցի ամսական 500 հզր դրամը։

Մյուս փոփոխությունն այն է, որ հիպոտեկային վարկի սպասարկման համար աշխատող ֆիզիկական անձի կողմից վճարվող տոկոսների գումարի չափով եկամտային հարկից վերադարձման հնարավորությունից այսուհետ կարելի է օգտվել միայն մեկ անգամ։

Հավելենք, որ հիպոտեկային վարկի տոկոսները վճարելու նպատակով եկամտահարկի վերադարձման հնարավորությունը, թեկուզ սահմանված 500 հզր դրամի չափով, տնտեսական մեծ էֆեկտ ունի ոչ միայն բնակարան ձեռք բերողի, այլև կառուցապատողի, բանկերի և ի վերջո պետության համար։ Այսպես կառուցապատողն ավելի շատ ավելացված արժեքի հարկ ու շահութահարկ է վճարում, բանկերն ստանում են տոկոսային եկամուտ, որից նոյնպես շահութահարկ է վճարվում, որոնք էլ պետական բյուջեի եկամուտներն են ավելացնում։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԶԲՈՍԱՇՐՋԱՅԻՆ ՀԵՂԱՆԿԱՐ ՈՒՆԵՑՈՂ ԵՐԿՐՄԵՐԻ 20-ՅԱԿՈՒՄ

ՍԱԿ-ի գրուսաշրջության համաշխարհային կազմակերպությունը (UNWTO) Հայաստանը ներառել է 20 ամենահեռանկարային գրուսաշրջային ուղղությունների ցանկում։ Այստեղ հիմնականում ընդգրկված են այն երկրները, որոնք աշխարհին առավել հայտնի են հակամարտություններով, ոչ խաղաղ իրավիճակով, դժկամ հարկաններով շրջափակված լինելով, սակայն ունեն բազմադարյա կենսագրություն, գրուսաշրջիներին զարմացնելու, գյարակելու շատ վայրեր ու կառուցներ։

UNWTO-ն արձանագրում է, որ 3000 տարվա պատմություն ունեցող Հայաստանը միշտ տուժել է հակամարտությունների պատճառով, սակայն ներկայուն իրավիճակը կայուն է, և 2016 թ. գրուսաշրջային հոսքն ավելացել է 18%-ով։ Դա պայմանավորված է նաև նրանով, որ արտասահմանցներին գրավում է Հայաստանի քրիստոնեական ճարտարապետությունը, հազարամբ տարիների պատճառությանը վանդերն ու եկեղեցները։

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԲԵՎԵՌԱՑՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԱՂՔԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Համաշխարհային տնտեսության մարտահրավերներից են աղքատությունը և եկամտի բներացվածությունը: Այսպես, աշխարհի բնակչության 8%-ը տիրապետում է հասարակական հարստության 51%-ին: Առավել ևս, որ աշխարհի գերիարուստ միջարդատերի առաջին ությակի ընդհանուր ունեցվածքը գրեթե հավասար է աշխարհի բնակչության 50%-ի ընդհանուր ունեցվածքին:

Հասարակության սոցիալական բներացվածության և եկամտային անհավասարության բարձր մակարդակը, ի վերջո, արտահայտվում է բնակչության աղքատության ցուցանիշում: Աշխարհի բնակչության մոտավորապես 12%-ը (860 մլն մարդ) աղքատ է համարվում՝ ըստ ՄԱԿ-ի սահմանած չափանիշների (օրական 2 դոլարից պակաս է սպառում իր պահանջմունքների վրա):

Եկամուտների անհավասարություն և բներացվածություն գոյություն ունի բոլոր երկրներում, որն անխուսափելի երևույթ է, ուստի աղքատությունը բնորոշ է բոլոր երկրներին: Այնուհանդերձ, այն հարաբերական բնույթ ունի: Այսպես, ԱՄՆ-ի բնակչության 1%-ին բաժին է ընկնում ազգային եկամտի 37%-ը, որի արդյունքում աղքատությունը գրեթե 14% է կազմում (4 հոգանոց ընտանիքի տարեկան եկամուտը փոքր է 23,750 հզր դոլարից):

Հայաստանում, ներկայում, ըստ պաշտոնական տվյալների, աղքատ է բնակչության 30%-ից ավելին (մոտ 900 հզր մարդ): Սոցիալական բներացվածության աստիճանը Հայաստանում այնքան բարձր է, որ ունենոր բնակչության առաջին 10%-ը տիրապետում է ունեցվածքի գրեթե 70%-ին, իսկ բնակչության մոտ 40%-ը ընդհանուն 2%-ին:

Հայաստանում, եկամուտների բներացվածության և աղքատության այս ցուցանիշներում հաշվարկված են նաև արտաքին դրամական տրանսֆերտները, որը բնակչությունը տարեկան ստանում է շուրջ 1,3 մլրդ դոլարի չափով, որի 85%-ից ավելին գալիս է Ռուսաստանից: Հարկ է նշել, որ այս դրամական տրանսֆերտների մուտքը Հայաստան ոչ միայն մեղմացնում է աղքատության աստիճանը, այլև խթանում է բնակչության վճարումնակ պահանջարկը, որն էլ տնտեսական աճի նախադրյալ է: Ըստ Համաշխարհային բանկի գնահատումների Հայաստանում դրամական տրանսֆերտների 10%-ով աճը նպաստում է 0,4%-ով տնտեսական աճի ավելացմանը, իսկ այլ հավասար պայմաններում 1%-ով տնտեսական աճը կարող է հանգեցնել 0,2%-ով աղքատության կրծանը (վերջինս ԱՎԾ-ի էնպիրիկ ցուցանիշ է):

Դրամական տրանսֆերտների դերը գնահատելու համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել այն հանգամանքը, որ դրամը հավասարաշափ չեն բաշխվում և էֆեկտն

այնքան էլ մեծ չէ: Այսպես, ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության «Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը, 2016» գեկույցի համաձայն Հայաստանի բնաշուրջան ամենաաղքատ 10%-ի յուրաքանչյուր ներկայացուցիչ նշված տրամսֆերտներից ստանում է ամսական ընդհանունը 526 դրամ, մինչդեռ բնակչության ամենահարուստ 10%-ի յուրաքանչյուր ներկայացուցիչ ստանում է ամսական ավելի քան 16 հզր դրամ:

Հայաստանում բնակչության աղքատության մակարդակի կրծատման հնարավորություններն այնքան էլ շատ չեն, որը պայմանավորված է հետևյալ հանգամանքներով:

1. Դեռևս 2014 թվականից հանվել է 18 հզր դրամ գործազրկության նպաստը: Պարզ է, որ առաջին հերթին դա աղքատներին է վերաբերում, թեև աղքատ կարող է լինել նաև զբաղված բնակչության մի մասը:

2. 2018 թվականից հանվելու նաև երեխային խնամելու համար 2 տարվա 18 հզր դրամ նպաստը, և դրա փոխարժեն պետությունը փոխառությունը է երեխային խնամելու համար դայակի վարձատրության 50%-ը, իսկ մնացյալը վճարելու է ծննդը:

3. Շուրջ 3 տարի է, պետական բյուջեով թոշակների և նպաստների բարձրացումը չի նախատեսվում, մինչդեռ Հայաստանի ամենաաղքատ 10% բնակչության համար, ըստ ԱՎԾ տվյալների, թոշակից ու նպաստից ստացվող եկամուտը կազմում է ամբողջ եկամտի 48%-ը, իսկ ամենաբարձր 10%-ինը՝ 6,4 %-ը:

ՄԻԼԵԱՐԴԱՏԵՐԵՐԻ ՀԱՐԱԳՈՓՈԽՆ ՎԱՐԿԱՆԻՉԱՅԻՆ ՍԱՆԴԱԿԸ

Վերջին փոփոխությունն արձանագրվեց անցած ամիսների ընթացքում: Եթե Ձեք Բեզոսը իր 45 մլրդ դոլար կարողությամբ 5-րդն էր աշխարհում, ապա ներկայումն նա 93,7 մլրդ դոլար կարողությամբ առաջին հորիզոնականում է, ինչպես հայտնում են Bloomberg գործակալությունը և Forbes հանդեսը: Այժմ ներկայացնենք աշխարհի գերիարուստների առաջատար հնագակը նոր սանդղակը.

N	Անուն, ազգանուն	Կարողութ. (մլրդ դոլար)	Գործունեության ոլորտը
1	Ջեֆ Բեզոս	93,1	Amazon առցանց խանութերի սեփականատեր
2	Բիլ Գեյթս	89,9	Microsoft-ի հիմնադիր
3	Ուորեն Բաֆետ	80,6	Berkshire Hathaway ներդրումային հոլդինգի սեփականատեր
4	Ամանսիո Օրտեգա	77,9	Zara-ի հիմնադիր
5	Մարկ Զուկերբերգ	73,8	Facebook-ի հիմնադիր

Եթե այս տվյալները համադրենք «Տնտեսագետի» նախորդ համարում ներկայացվածի հետ, ապա ակնհայտ կդառնա, թե միլիարդատերերն ինչ արագությամբ են ավելացնում իրենց հարստությունը:

ՍԱՄՎԵԼ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
ԴՊԾԴ տնտեսագիտության տեսության
ամբիոնի ղոցենստ

Օրեր շարունակ գույների ու հույզերի հրավառություն էր

Երիտասարդության և Ուսանողության միջազգային օրերն ամեն տարի ՀՊՏՀ-ում նշանավորվում են տարաբնույթ միջոցառումներով: Ամենաբարձրվագնական ու ընդգրկունք «Ուսանողական աշուն» մարզամշակութային փառատոնն է. ուսանողական խորհուրդը, Զայաստանի երիտասարդական հիմնադրամի և համալսարանի ղեկավարության աջակցությամբ, տարիներ շարունակ ասպարեզ է բերում ՀՊՏՀ մարզիկներին, ինտելեկտուալներին, ուրախներին ու հնարամիտներին, երգող, պարող շնորհալիներին: Մեկտեղելով ջանքերը՝ ուսանողները ուսկենաք աշունը իրենց համար հարստացնում են նոյն երանգներով ու համալսարանական մեջ ընտանիքում իսկական տոն ստեղծում: Ներգրավում է նաև առաջին կուրսեցիներին, նրանց համար դյուրացնում համալսարանական մարզամշակութային կյանքին միասնացումը:

Այս տարի մասնակցում էր ավելի քան 600 ուսանող և առաջին անգամ ՀՊՏՀ ֆինանսատնտեսագիտական բոլեջի թիմը:

Այսպիսով, մեկ ամիս՝ նոյեմբերի 14-ից դեկտեմբերի 15-ը, 6 ֆակուլտետների ուսանողներն ու քոլեջի սաները մրցակցեցին լավագույնի կոչման համար:

Փառատոնն սկսվեց շախմատի առաջնությամբ, որից հետո, մինչև նոյեմբերի 27-ը ընթացան սեղանի թենիսի, հրաձգության, վոլեյբոլի (աղջիկներ, տղաներ), բազկանարտի առաջնությունները: Զանդիսավոր բացման արարողությունը կայացավ նոյեմբերի 20-ին, համալսարանի բակում՝ մարզական ու պարային ֆլեշմոբով: Ներկա էին ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը, ուսանողների և շրջանավարտների հետ աշխատանքների գժով պրոռեկտոր Սևակ Խաչատրյանը, ֆիզդաստիհարակության, ԱԻ և քաղաքաշտաճության ամբիոնի ղեկավար Յովհաննես Գաբրիելյանը, Ուև նախագահ Յովհաննես Զարությունյանը և հատուկ հյուր՝ սպորտային մարմնամարզության աշխարհի կրկնակի գավաթակիր, համաշխարհային մարզական խաղերի կրկնակի չեմպին Արթուր Թովմանյանը:

«Ես շատ եմ կարևորում և սպորտը, և մշակույթը, որովհետև սպորտը կոփում է ձեր մարմինը, իսկ մշակույթը գեղեցկացնում է ձեր հոգին: Արդար մրցակցեք և հաղթանակներ կերտեք», - ողջույնի

խոսքում ընդգծեց ռեկտորը: Բարեմաղթանքներ հղեցին նաև Արթուր Թովմանյանը, Յովհաննես Զարությունյանը: Հանդիսավոր բացման արարողությունը եղափակվեց հայոց օրիներգով ու մարզիկների քայլերով:

Մարզական խաղերի կազմակերպմանն ու անցկացմանը, ինչպես միշտ, անմիջական մասնակցություն ունեցավ ֆիզդաստիհարակության, ԱԻ և քաղաքաշտաճության ամբիոնը: Փառատոնի առաջին մասի մարզական արդյունքով առավելագույն միավոր վաստակեցին հաշվապահական հաշվառման և առողջության մարզիկները:

Մշակութային մասը հագեցած էր ՈՒՀԱ վառելույթներով, ինտելեկտուալ, երգի, պարի մրցույթներով: Դեկտեմբերի 1-ին փառատոնի մասնակիցներին համախմբեց «Ի՞նչ, որտե՞ղ, ե՞րբ» ինտելեկտուալ խաղը: 3 փուլի արդյունքով, 7 թիմերի շարքում հաշվապահական հաշվառման և առողջության մարզիկները կրկին առաջամարտիկներ էին:

Զմրան առաջին օրերին էլ ուսանողները արևատ աշնան ջերմությամբ էին համակված. համալսարանի հանդիսարարությունը օրեր շարունակ գոյների ու հույգերի հրավառություն էր: Եթե մարզական առաջնությունների դեպքում մասնակցից պահանջվում են ֆիզիկական պատշաճ պատրաստվածություն, գրագետ մարտավարություն, ապա մշակութային մրցույթներում նորաստեղծական մոտեցումների, հանդիսատեսին գրավելու ազատություն է տրվում: Դուրս գալ կարծրատիպերից, լինել անկաշկանդ. սրանք մրցույթի զգոված պայմաններն են: Պետք է փաստել, որ անաշար հանդիսատեսն ու մրցատյանը միշտ են ողջունում տարբերվող ելույթները և հաղթողի կոչումը շնորհում են ըստ արժանվույն:

Ամենասպասված ուրախներն ու հնարամիտներն այս տարի ևս անդրադարձան առօրյա զավեշտայի երևույթների, ցուցաբերեցին մտքի սրություն, հումոր, արտիստական շնորհք: Երգի ու պարի մրցույթներում բարձր գնահատականի արժանացան լավ ձայնային տվյալները, կենդանի նվազակցությունը, գեղեցիկ կատարումները:

Փառատոնն ամփոփող շրեղ գալահամերգի ավարտին, մարզական ու մշակութային մրցույթների ընդհանուր արդյունքով, որոշվեց հաղթողի անունը՝ հաշվապահական հաշվառման և առողջության մարզական առջական առաջնության առաջնությունը: Դահլիճում հույգերի պոռքում էր. տոնական տրամադրությամբ տոգորված «լավագույնների» հետ հաղթանակ էին տոնում բոլոր մասնակիցները:

Ահա այսպիսի խանդավառությամբ ուսանողներն ամփոփեցին ուսումնական կիսամյակն ու 2017 թվականը՝ համալսարանական պատմության հիշողությանը հանձնելով ևս մեկ գուներ փառատոն:

Երիտասարդության և Ուսանողության տոների միջոցառումների շարքում առանձնացավ ուսանողական խորհրդի «Դասավանդում են ուսանողները» նախաձեռնությունը: Նոյեմբերի 15-ին տարբեր կուրսերում «դասախոսություններ» լսեց ու մասնակիցներին քաջալերեց ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը:

ՆԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

**ՀՊՏՀ
ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ
ՈՒՍՎԱՌՈՂ**
ՄՐՑԱՆԱԿԱԲԱՇԽՈՒԹՅՈՒՆ
2017

Ներկայի ու գալիքի հուսավառ հնգայնը

Նոյեմբերի 10-ին և 17-ին նշվող Երիտասարդության և Ուսանողության միջազգային տոների առթիվ առաջադեմ ու օրինակելի ուսանողներն արժանանում են բուհի ղեկավարության և ուսանողական խորհրդի ուշադրությանը: Վերջինս, Դայաստանի Երիտասարդական հիմնադրամի օժանդակությամբ, հանդես է գալիս յուրօնակ միջցառումներով: Այս տարի «Լավագույն ուսանող» մրցանակաբաշխությունն աննախադեպ էր նրանով, որ սահմանված էր 5 անվանակարգ՝ «Լավագույն ուսանող», «Քարձի առաջադիմություն ցուցաբերած լավագույն ուսանող», «Գիտական գործունեություն ծավալող լավագույն ուսանող», «Ակտիվ հասարակական գործունեություն ծավալող լավագույն ուսանող», «Լավագույն ուսանող-մարզիկ»: Մրցույթի դիմորդներից պահանջվում էր ներկայացնել մոտիվացիոն նամակ, միջին որակական գնահատականի մասին տեղեկանք, համապատասխան փաստաթղթեր (հավաստագրեր, դիմուններ, վկայականներ, պատվոգրեր) ու երաշխավորագրեր:

Մրցանակների հանձնումը տեղի ունեցավ հոկտեմբերի 17-ին, հանդիսավորությամբ, ՀՊՏՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աթոյանի, պատվավոր հյուրեր՝ Երևանի քաղաքապետ Տարոն Մարգարյանի, Դայաստանի Երիտասարդական հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի համակարգող, Աժ պատգամամավոր Կարեն Ավագյանի, սպորտի վաստակավոր վարպետ, հունա-հռոմեական ըմբշամարտի աշխարհի չեմպիոն Մաքսիմ Մանուկյանի, ինչպես նաև ՀՊՏՀ պրոֆեսորադասախոսական կազմի և ուսանողության մասնակցությամբ: Ուստի Կորյուն Աթոյանն իր հիմքունքն ու հպարտությունն արտահայտեց ծգոտող ու որոնող, հաղթահարող ու կայացող Երիտասարդության հանդեպ:

Դադուղների անունները հայտարարեցին և մրցանակները հանձնեցին Կորյուն Աթոյանը, Տարոն Մարգարյանը, Կարեն Ավագյանը, Մաքսիմ Մանուկյանը, ՀՊՏՀ ուսանողների և շրջանավարտների հետ աշխատանքների գծով պրոբեկտոր Սևակ Խաչատրյանը: Լավագույններն ստացան պատվոգրեր ու խորհրդանշական մրցանակներ, իսկ «Լավագույն ուսանող» անվանակարգի հաղթողը՝ նաև եվրոպական բուհում 1 կիսամյակ ուսումնառելու հնարավորություն:

Ննջակում յուրաքանչյուրն անհատականությունն է՝ ինքնատիպ մտածողությամբ ու աշխարհայացքով, և նրանց միավորում է մեկ համոզմունք՝ ցանկացած գործում պետք է ծգոտում ունենալ, եռանդ ներդնել, ապավինել սեփական ներուժին: «Տնտեսագետը» զրուցում է նրանց հետ ոգեշնչող երևույթների, հետաքրքրությունների, ծեռքբերումների ու անելիքների շուրջ:

«Գիտության արյունը կապույտ է...»

Լավագույն ուսանողը մարքեթինգային հաղորդակցությունների մասնագիտացման 1-ին կուրսի նախատրանու Մարիետա Բաղդասարյանն է: Մրցույթում հաղթող է ճանաչվել գերազանց առաջադիմության, գիտական ու հասարակական ակտիվ գործունեության, ստեղծարարության, գաղափարների մրցույթների մասնակցության և լավագույն մոտիվացիոն նամակի համար: «Գիտության արյունը կապույտ է, և նրանում լավ են երևում բոլոր սև բժերը: Ուստի, գիտության գրում աշխատեք միմիայն սպիտակ քանաքը: Սա է իմ հավատամքը, որ փոխանցում եմ ձեզ», - մրցանակաբաշխության օրը իր սերնդակիցներին այս խոսքը հեղեղ Մարիետան: Եսկ մեզ հետ զրուցում նա խոսեց կրթության նկատմամբ իր աշալուրջ վերաբերմունքի, մասնագիտական, հասարակական ու գիտական գործունեության նախնական զարգացման մեջ ծանապարհ է, որտեղ անգնահատելի դեր ունեն ինքնակրթությունը, առաջընթացի, համակողմանի կայանալու ծգոտումը: Իմ մասնագիտության մեջ՝ մարքեթինգում, հավասարապես կարևոր են և տեսական, և գործնական գիտելիքը: Ուստի, հենց բակալավրիատի 1-ին կուրսից սկսել եմ աշխատել մարքեթինգային տարրեր ընկերություններում, նաև հասարակական հիմունքներով հետազոտություններ եմ կատարել, ուսում-

նասիրել հիմնականում հեռահաղորդակցության ոլորտը, գիտական նյութեր պատրաստել: Այժմ աշխատում եմ «Հայկական ծրագրեր»-ում՝ որպես տնտեսագետ և այստեղ էլ տեսնում եմ կարիերայիս աճը: Իմ խորին համոզմամբ՝ պետք է այնպես անել, որ վաղը հետ նայելիս ափսոսանք չապրենք: Չմոռանամք, որ Երիտասարդներին համար ինքնակայացման ուկե ժամանակը հենց ուսանողական տարիներն են, պետք է արժնորել, իմաստավորել այն»:

Մարիետան խոստվանում է «Լավագույն ուսանողի» կոչումը պարտադրում է առավել պատասխանատու լինել, ջանք չխնայել դասախոսների ու համալսարանական ընկերությունների ակնկալիքներն արդարացնելու համար:

«Մարեմատիկան ծշգրիտ մտածողության խարիսխն է»

«Բարձր առաջադիմություն ցուցաբերած լավագույն ուսանող» անվանակարգում հաղթած Աննա Բլեյքանը համբային ֆինանսներ մասնագիտացման 1-ին կուրսի մագիստրանտ է: 4 տարիների միջին որակական գնահատականը 99,73 է: Աննայի խոսքով՝ գերազանց սովորելու գործում նաթենատիկան է իրեն օգնում:

«Մարեմատիկան ծշգրիտ մտածողության խարիսխն է, կուրս տրամադրանության հիմքը: Դպրոցական տարիներից այն իմ սիրելի առարկան էր և կողմնորոշեց ինձ մասնագիտության ընտրության հարցում. որոշեցի ֆինանսիս դարնալ և ընտրեցի Դա-

յաստանում տնտեսագիտական կրթություն մատուցող լավագույն բուհը: Գիտակցելով, որ մրցունակ մասնագետ դառնալու համար բուհում լավ սովորելը առաջնային է, բակալավրիատում և մագիստրատուրայում ամբողջ ուշադրությունս կենտրոնացրել եմ ուսման վրա: Երբ սկսեմ մասնագիտական կարիերաս, նոյն եռանդով ջանքերս ներդնելու եմ գործնական կայացման ու առաջընթացի գործում: Կարծում եմ նպատակահարմար է ուսումն ավարտելուց հետո աշխատել»:

Աննան հետաքրքրված է հետազոտական աշխատանքով, նրա տեսադաշտում են տնտեսագիտական մի շարք թեմաներ: Ուսումնասիրել է ՀՀ պետական բյուջեի եկամտային/ծախսային բաղադրականությունը և մանրազնին հետազոտել պետական պարտքի թեման: Հանողված է «Ապագան ուսյալ երիտասարդներին է, մեր հայրենիքի առաջնաբացով մտահոգ ազնիվ ու արհեստավարժ մասնագետներին»:

«Գիտության հետ կապը սկսվում է համալսարանից»

Գիտական գործունեություն ծավալող լավագույն ուսանողը արժեթղթերի շուկայի վերլուծություն և կառավարում մասնագիտացման 1-ին կուրսի մագիստրանտ Մարի Եղիազարյանն է: Գիտության մեջ առաջին քայլերը կատարել է բակալավրիատի 2-րդ կուրսից՝ մասնակցելով ուսանողական գիտաժողովների ու աշխատաժողովների: Մարին հետազոտում է մասնագիտությանն առնչվող թեմաներ, որոնցում, կարծում է, ասելիք ունի: Ուս կազմա-

կերպած Level սր միջազգային գիտաժողովում նրա «Դրամավարկային քաղաքականության ազդեցությունը պետական պարտատոմսերի շուկայի եկամտարերության վրա» հոդվածը լավագույնն է ճանաչվել: Մասնակցել է ուսանողական Smart, Progress, Compass աշխատաժողովներին:

«Գիտությունը ինքնազարգացման, ինքնարացահայտման լավագույն հարթակն է, որտեղ չկան սահմաններ: Դամալսարանում է սկսվում գիտության հետ կապը, և մոցունակ է այն ուսանողը, որը նաև լավ հետազոտող է: Ինչ վերաբերում է ինձ հետաքրքրող գիտական թեմաներին՝ ուսումնասիրում եմ արժութային, արժեթղթային, հիպոտեկային պարտասումների շուկաները, կրիպտոարժույթները: Դեռևում եմ համալսարանի գիտական գործունեությունը, հատկապես՝ «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի հրապարակումներին, որոնք վստահելի տեղեկատվության աղբյուր են ինձ համար: Սագիտրատուրայում գիտահետազոտական բաղադրիչը շեշտադրված է, ուստի, այսուհետ ավելի լուրջ քայլեր եմ անելու գիտության մեջ, նպատակ ունեմ նաև ասպիրանտուրայում սովորել: Ի դեպ, վերջերս մասնագիտական աշխատանքի եմ անցել, «Արարատբանկում» տնտեսագետ եմ»:

Ըստ կարդալ մասնագիտական գրականություն, այդ թվում՝ օտարալեզու, բայց չնորանալ մեր տնտեսության առանձնահատկությունները. սա ապագա գիտականի գլխավոր սկզբունքն է, որով ուղղորդվում է Հայաստանի համար հրատապ թեմաներ հետազոտելիս:

«Հասարակական աշխատանքը հորդորում է մարդասեր լինել»

Ակտիվ հասարակական գործունեություն ծավալող ՀՊՏՀ լավագույն ուսանող է ճանաչվել մարդերին մասնագիտության բակալավրիատի 2-րդ կուրսի գերազանցիկ ուսանող Անի Ղազարյանը: Ուսանողուիկն կանավորական աշխատանքի հարուստ փորձ ունի, հասարակական ակտիվ դիրքորոշում՝ 13 տարեկանից: Առաջին փորձառությունն անցել է «ԱՄՆ խաղաղության կորպուս/Հայաստան»-ում՝ հայրենի Ստեփանավանում աշխատելով որպես մարզային կառույցը համակարգողի օգնական, թարգմանչ, սրբագրիչ: Ուսանողական տարիներին ակտիվություն շարունակել է կամավորական

գործունեությունը՝ անդամակցելով մի շարք միջազգային ու ազգային ՀԿ-ների: «Համախմբված երիտասարդական միություն», «Եվրոպական երիտասարդական պառլամենտ», ՄԱԿ-ին կից Մ-քեր ՀԿ-ների անդամ է: 2017 թ. ապրիլի 2-ի խորհրդարանական ընտրություններում Հայաստանի հելսինկյան կոմիտեի կողմից նշանակվել է որպես դիտորդ, մայիսին մասնակցել է «Ավրորա» մրցանակաբաշխության կազմակերպչական աշխատանքներին և այս փորձառությունը համարում է ամենաօգտակարը՝ տարբեր ազգերի ներկայացուցիչների հետ շփնան, լեզուների իմացության ամրապնդման տեսանկյունից:

«Կամավորությունը փորձ կուտակելու, հոեսորական հմտություններ ծեռք բերելու յուրատե-

թյան ամբիոնի ուշադրությանն են արժանացել դեռևս 1-ին կուրսից: Պրոֆեսիոնալ բազկամարտով Վահանը զբաղվում է պատանեկան հասակից, մասնակցում է առաջնությունների՝ շարունակ հարցուացնելով մրցանակների շարքը:

«Բազկամարտն այն եղակի սպորտաձևն է, որ պահանջում է կարծ ժամանակահատվածում կենտրոնացնել մարմնի ամբողջ ուժը, և եթե կարողացար դա անել լավագույնս՝ կիաղբես: Սպորտն առհասարակ, շատ կարևոր դերակատարում ունի մարդու կյանքում, այն ոչ միայն ուժեղ մարմին, այլև ամուր կամք է կոփում: Դայրու, եղբայրս մարզիկներ են, և խոստվանեն՝ մանկուց նրանք են սեր ու հետաքրքրություն սերմանել սպորտի հանդեպ: Բոլոր առաջնություններում ինձ ոգեշնչում են հարազատներս, ընկերներս ու երկի ամենաշատը՝ մարզիչները՝ Հայաստանի բազկամարտի երիտասարդական ասոցիացիայի նախագահ Արտավազդ Նալբանդյանը, ով միշտ կողքին է: Ֆիշտ է, ամեն հաղթանակի հետևում քրտնաշան աշխատանքն է, սակայն հաղթում ես միայն, երբ հավատում ես ինքդ քեզ: Երբ ինձ հարցնում եմ՝ ինչն է ուժ տալիս մրցասպարեգում, պատասխանում եմ հաղթանակներիս գրավականը Զավախիքն է: Ինձ թվում է՝ իմ հայրենակիցները բնությունից օժնված են ոգեղեն մեծ ուժով», - ասում է Վահանը: Նա հապատությամբ է ընդգծում իր արմատները. ծնվել և հասակ է առել Երևանում, ծնողները Ծալկայի շրջանի Խաչգյուղից են, ինքն էլ իրեն համարում է Զավախիքի զավակը:

Այժմ Վահանը լավ մարզավիճակում է և պատրաստվում է նոր պատասխանատու առաջնությունների: Միաժամանակ նա շատ է կարևորում ուսումը և չի բացառում, որ ապագայում տնտեսագետնի մասնագիտությամբ կաշխատի: Ի դեպք Վահանն առաջին քայլերն է անում մարզական աշխատանքում, արդեն բազկամարտի խմբակ ունի:

Սեր լավագույն ուսանողների հաջողություններն ու ծերքբերումները լավատեսություն են ներշնչում: Իսկ հուսավառ երիտասարդներին, անշուշտ, գովեստը միշտ առաջ է մղում: Վստահ ենք, որ այս մրցանակաբաշխությունը նրանց ամենացանկալի նվերն էր:

Սիրելի՝ ՀՊՏՀ-ականներ, կրկին շնորհավորում ենք երիտասարդության և Ուսանողության տոների արիթրով և մադրում, որ այս տարիներն առավելագույնս արդարացնեն ծեր որոնումները:

ՆԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

սակ ուղի է: Այն օգնում է իրազեկ լինել, նոր ծանրություններ հաստատել... Հասարակական աշխատանքն ինձ վստահություն է հաղորդում, հապարտ են զգում, որ կարողանում են որևէ գործում իմ նպաստն ունենալ: Այնքան երջանկաբեր է, եթե սիրելի աշխատանք են անում ոչ թե գումարի դիմաց, այլ պարզապես հասարակության օգտակար լինելու մղումով: Ուսումնառությանս, իսկ հետագայում՝ մասնագիտական աշխատանքին գուգահեռ, անպայման շարունակելու են հասարակական գործունեությունս, որովհետև այն կյանքի անփոխարինելի դպրոց է, որը ծնավորում է լայն աշխարհայացք, հորդորում մարդասեր ու կարելից լինել:

Անին իր բնավորությունը գուգորդում է դեղին գույնի հետ. ըստ նրա՝ այն կենսատու արևի և եռանդի գույնն է, որն իրեն ամենուր ոգեշնչում է: «Իմ մոտիվացիան դեղինն է: Այդ մասին գիտեն մտերիմներս և ընկերներս ու առիթի դեպքում ինձ ուրախացնում են «դեղինով»»:

«Հաղթանակների գրականը Զավախը է»

Աշխարհի, Եվրոպայի, Հայաստանի բազկամարտի բաց առաջնությունների չենապին ու մրցանակի, Ռուսաստանի քառակի չենապին, ՌԴ սպորտի վարպետ, Ֆինանսներ մասնագիտության բակալավրիատի 3-րդ կուրսի ուսանող Վահան Տեր-Բալյանի մարզական հաջորդությունները նրան պարգևեցին «Լավագույն մարզիկ» կոչումը: Նշենք, որ Վահանը 2015-2017 թթ. ՀՊՏՀ լավագույն 10 մարզիկներից է, և նրա նվաճումները համալսարանի ֆիզիաստիարակության, ԱԻ և քաղաքաշտապանու-

«Լոկայն եմ ընդունում գրի թելադրանքը....»

Մերի Աբգարյանի ակնարկները և էստեները ինքնօրինակ աշխարհազգացման ու մտածողության վերարտադրություն են, գույնը, բույրը, զգացումը թարգմանելու ու միաժամանակ խորհելու, վերլուծելու, սեփական հոգին աներկյուղ բացելու կարողության, գրական շնորհի փայլուն դրսարձում։ Բարը իլու ենթարկվում են նրա գրչին՝ դառնալով բառախաղ, նոր իմաստներ ածանցելով, հնչյունների կրկնություններով ու նրբին երաժշտական զգացողությամբ ստեղծվում է մեղեդայնություն։

Մեր ընթերցողին առաջարկում ենք կարդալ նրա ստեղծագործություններից մի քանիսը, պարուղվել նրա գեղարվեստական մտածողության ու խոսքի ներդաշնակ հմայքով։

Մերին մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի աշխատակից է։ Ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի հայ բանասիրության ֆակուլտետը։ Թե՛ բակալավրական, թե՛ մագիստրոսական կրթությամբ բանասեր է, շուտով նույն մասնագիտությամբ պաշտպանելու է թեկնածուական ատենախոսությունը՝ «Ժամանակակից հայերենի դերայները և դրանց գործառությունը հայ թերականագիտական մտքի գնահատմանը» թեմայով։

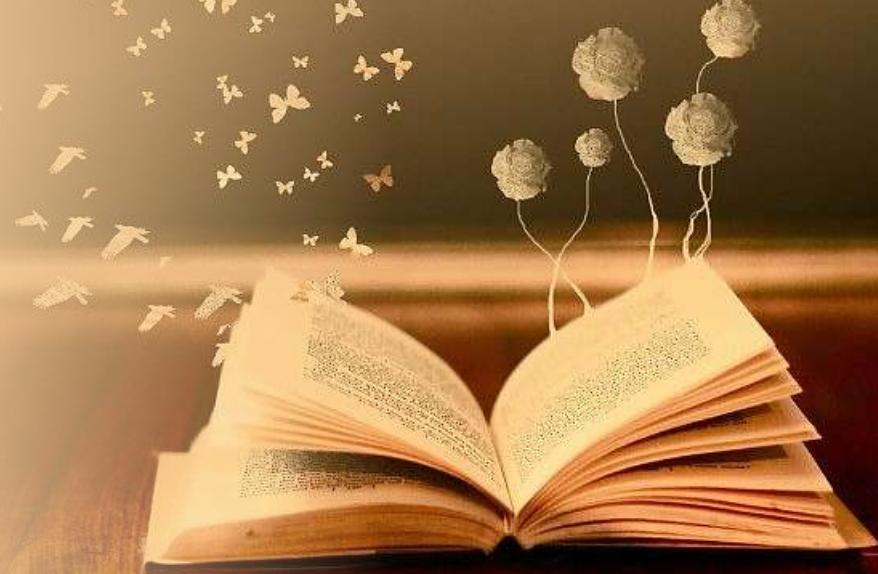
«Պիտի եղանկորեն փաստեմ, որ ուսանողների հետ շփումը ստեղծագործելու փորձ ամող ցանկացած մեկի համար լիուլի կենսահյութ է։

Ստեղծագործել սկսել եմ դեռ դպրոցական տարիներից։ Այն ժամանակ մանկական խանդավառությամբ աջուահյակ գրուում էի՝ ամեն վայրկյան մտքի վերակերպելով ու թղթին հանձնելով բնության գեղեցիկ պատարիկները, այս ժամանակ համարձակ էի գրելի՞ս էլ...»

Ավելի ուշ ինքս ինձ համոզեցի, որ գրելն ընդամենը մանկականության դրսնորում է, ու քանի որ վաղուց արդեն մանուկ չեմ, գրելու փորձ չեմ անի այլևս...»

Բայց թիւ տևեց ինքնահամոզումը, որովհետև հասկացա, որ ժամանակի լիության աստիճան անծանաչելիորեն ծանաչելի և անծանաչելիորեն ծանաչելի այդ աշխարհն առավել քան երբեմ է ինձ, հասկացա, որ կամակոր երեսայի պես է գիրը. պիտի զբաղվես նրանով, երբ ինքն ուզում է, այլապես կընդդիմանա, ներսումդ անկարգություններ կամի... (և անում էլ է երբեմն)...

Դիմա լոելյայն եմ ընդունում գրի թելադրանքը, իիմա հավատացած եմ, որ գիրը հոգւոր ու զգայական աշխարհների միջնորդ է, որը ծնվելուց հետո մտքումդ դիմանում է սոսկ այնքան, որքան կայծը՝ կայծքարում, ասել է թե՝ երբ իրականության հետ հյուսվում է երևակայության թելը, դիմադրելն անհմաստ է...»,- ասում է Մերի Աբգարյանը։

Ժամանակին, երբ մանկական խանդավառությամբ չափչփում էի չափածոյի սահմաններում, երբ կարողանում էի վարպետորեն հանգեր կազմել և անչափ հայարտ էի վանկերը չափելի դարձնելու կարողության համար, երբ առանց չափազանցելու հաշվի էի նստում ամեն տարի ու բարի հետ, ազատ էի ինքս... ազատ էր երթյունն...».

Դիմա, երբ գրին չափածորեն մոտենալ չեմ կարողանում, երբ գրում եմ տողաչափ ազատ՝ առանց բառերին հարցնելու գրվելու իրենց ցանկության մասին, իիմա, երբ ապրում եմ չափաբար, խոսում չափավոր, լուսն չափազանց, չափածո է դարձել էռթյունս... չափածո եմ ինքս...».

Անչափելի չափ է դարձել չափը իիմա...»

Անհիներ առաջ շատ հանկարծակի հայտնաբերեցի, որ մարդկային տեսակներն էլ գեղարվեստական ստեղծագործությունների պես լինում են արձակ ու չափածո...»

Դիմա նարդու, մարդկայինի, երբեմն էլ մարդու ու անմարդկայինի հետ շփման ժամապարհին մեկ քայլ էլ են առաջ գնացել կարծեք...»

Պարզվում է՝ կան մարդ-հանելուկներ, առակ-մարդիկ, նովել-մարդիկ ու մարդ-բանաստեղծություններ նույնիսկ, և բոլորին յուրովսի ընթերցելիս ես միայն հասկանում, թե որն է յուրաքանչյուրի դերը քո կյանքում, յուրաքանչյուրից քաղաք դասն ու ի վերջո քո ժամերը, արվեստն ու գեղարվեստը քո...»

Դապա ինչպե՞ս շնորհակալ չինես այն մարդուն, որ բնույթով առակ է և որ պատմողաբար հնչող ամենասովորական արձակ խոսքով կարող է քեզ մտքի լայնարձակ հեռումները նետել՝ առանց մտքերին բառեր հացնելու, առանց բառը նախադասության վերածնելու ծիգի կարողանալով գլխի գցել, թե ինչ կցուցան առակը, կյանքի՝ առակը...»

Ինչպե՞ս չգնահատես այն մեկին՝ մարդ-հանելուկին, ով իր տեսակով հրահրում է քեզ կենսական բազում հանելուկներ լուծելու՝ այդպիսով ինքնաճանաչողության, ինքնաբացահայտման և, ինչու ոչ, ինքը

բեզ սիրելու դրդելով...

Բա նովել-մարդի կ... ասում ենք նովելը պատմողական ժանրերից այն մեկն է, որի գլխավոր առանձնահատկությունը սյուժեի, գործողությունների անսպասելի վախճաննե... Մի՞թե ննան մարդիկ էլչկան... շփվում ենք, սիրում, գնահատում... ու մեկ էլ գլուխ է բարձրացնում նովելային երթյունը և ինքնաբացահայտման մոլելու փոխարեն նովելաբար, կտրուկ, վաղվաղակի, հապճեպորեն ինքնաբացահայտվում են... Հոգ չէ, ընդունենք նրանց էլ. նովելայնությունն էլ կյանքի ընթացքի մեջ իր կշիռն ունի... պարզապես պետք է բանաստեղծական մոտեցում ցուցաբերել երբեմն...

Ընտիր դեղատոնս են մարդ-բանաստեղծությունները, ովքեր իրենց թերևությամբ ու գունագեղ վարքով, պատմողականությանը հակադրվող հուզազգայական բովանդակությամբ կշռավորում են անշիշը, կշռադատում կշռությը՝ բանատող հիշեցնող իրենց տեսակով լինելով լակոնիկ, բայցև խորը ու ապրեցնող...

Միայն մարդ-բանաստեղծությունը կհամոզի, որ գիշերը խավարը չէ, այլ դեպի լուսը տանող ճանապարհը, միայն բանաստեղծություն-մարդը կհուշի, որ անտառում ծառերը որքան էլ ննան են, նման չեն իրականում (բոլորիս ննան)...

Իսկ իրականո՞ւմ... իրականում կարդացվող գրքեր կան և գրքեր էլ կան, որ չես կարողանում կամ չես կամենում կարդալ, ասել կուգե՛ ընթերցվող մարդիկ կան, չընթերցվող մարդիկ էլ կան, սակայն... ընթերցասե՛ր լինենք... կամ՝ ընթերցվո՞ղ գուցե...

 Տարվա խտագույն այս եղանակն ու օրվա ճերմակ տրամադրությունը մանկություն տարան մի պահ...

Երբ փոքր էի, երբեք ու երբեք չէի կարողանում հասկանալ սպիտակ մատիտի գոյության իմաստը և ահա գունավոր մատիտներից առանձնացնում, զատում էի սպիտակը, որն այդպես էլ մինչև վերջ մնում էր ամենաչգործածվողն ու ամենաչըրվողը... և ավելին՝ շարունակ զարմացնում էին ինձ արտադրողներն այն, որոնք, այսուանենայնիվ, երբեք չին նոռանում սպիտակին՝ այն մեկին, որ թեպետ այդպես էլ չէր շփվում ճերմակ թղթի հետ, բայց բոլորից լավ էր հասկանում թղթերին ճերմակ... այն մեկին, որ թեև երբեք չէր հայտնվում սրիչի կողքին, բայց ամենից սուր հակադրությունն էր ստեղծում գունավորների կողքին՝ միշտ մնալով սուր, բայց երբեք չփելով այդպես էլ...

Պարզվում է՝ մանկության ճերմակ մեր օրերում մեզ ամենից շատ գույնն էր հարկավոր, որովհետև, այո՛, մեր շուրջորոշ ճերմակ էր, և մենք տարված էինք մանկական խանդակառությամբ սպիտակը գույներով...

Յիմա՝ բազմագույն մեր օրերում, երբ ամենքը և ամեն բան ստվերագծված են սև մատիտով այն հասարակ, որ, որքան էլ մոռանում ենք, եզրագծնան համար է սոսկ և ո՛չ պատկերներն էլ դրանով «լցնելու», որ նշումների համար է ընդամենք և ո՛չ նշած դրանով իսկ նշանավորելու, ամենից շատն ենք զգում կարիքն սպիտակ այն մատիտի, որին արտադրողները, ճիշտ որ, չին մոռանում...

Յիմա, երբ մանուկ չեն, իման, երբ հոգիս ծիածնավել գույներով բոլոր, մանկության տարիների սպիտակ մատիտներս վերադարձնելու մանկական անհա գ մի ցանկություն ունեմ՝ ճերմակ մի զգացողություն...

Թո՞ղ իմա էլ մաղի ձյունաճերմակը գույների վրա բոլոր... թո՞ղ աշնանային տա՞ք գույներին գումարվի տարուկությունը ծյան՝ ճերմակի...

 Նկատած կլինեք հաստատ, որ երբ հնում դրներն անթափանց էին, երկաթյա ու ծանր, առավել թեթև ու թափանցելի էին նրանցից այսուանելով իրացվող մարդկային հարաբերությունները...

Յիմա՞... իման ապակյա, թափանցիկ ու լուսավոր են դրները, բայցև ապակու պէս փիսրուն ու սառը, երբեմն էլ ապակուց ոչ պակաս վտանգավոր են մարդկային հարաբերությունները, որ, ավա՞ղ, կոտրվելու մե՞ծ ռիսկայնություն են ամփոփում նաև...

- Երբ խանություն դուրս գալիս մի քանի անգամ դեպի դուրս հրելով փորձեցի բացել դուռը ու երբ ի վերջո հասկացա, որ դուրս գալ կարելի կլինի միայն մերս՝ դեպի ներս՝ դեպի ինձ ծգելով այն, որովհետև, այո՛, ձևն է այդպես... ես հասկացա... հասկացա, որ մարդկային հոգու դրներն էլ նույն են երևի ու որ շատ հաճախ որևէ իրավիճակից, իրադրությունից դուրս գալու համար կարողանալ է պետք դեպի ներս՝ դեպի մեզ բաց անել հոգու դուռը՝ մեկ բայց հետ թաշվելով, հետ գնալով թեկուց, որովհետև, ինչպես ամենաստվորական դրները, կյանքի դրներն էլ, ախր, միատեսակ չեն. դեպի ներս ու դեպի դուրս բացվողներ կան ու որ երբեմն բնավ էլ կարևոր չէ, թե ինչպես բացվեց... կարևոր դուրս գալու հնարն է... գոյ չքողնելու ճիգը...

- Իրադրությամբ թաթախուն՝ մոռացա մի պահ, որ բաց եմ բողել մտքիս դուռը ու որ մտքերով ընկած՝ ուր որ է տեղ կհասմեմ, բայց դեռ նույն երևույթի քննման տիրույթում եմ... մտքիս դուռը չգոցելու հաճելի զգացողությամբ որոշեցի աստիճաններով բարձրանալ... բայց... չէ՛... կտրուկ շարժմամբ կանգ առա, հայացք ուղղեցի վերելակին... սեղմեցի կոճակը... ո՞ւ... երկի ամենից ճիշտը հենց սա է՝ լուս ասունությամբ, խոսուն լուսությամբ և ամենակարևորը՝ փոխազդողաբար դեպի ներս՝ դեպի իրենց ձգվեցին վերելակի դրան փեղկերը՝ զուգահեռաբար ապահովելով լիաբացություն՝ առանց ճռողոցի, առանց մեկը մյուսին ապացուցելու հետ գնալու կամ առաջ անցնելու իր կարողության մասին, առանց մոռանալու նաև,

որ լույսը, մեկ է, ներս է թափանցելու... ի՞նչ կարևոր է՝ որ կողմից...

● Տեղ հասա... ներս մտնելս ու ինքնաբերաբար երկարյա դրան պապական մեջ թանալին պտտես մեկ եղավ... ա'յ թե հակասություն ... «Բանալին մեկ անգամ պտտելիս փակում ենք դուռը, հապա ինչպէ՞ս կոչել միևնույն պահի երկրորդ պտույտը... չե՞ք համոզի, երկրորդն այլս փակել չե»,- մտածեցի ես ու ապահովության հաճելի զգացողությամբ ինքս ինձ նկատել տվեցի, որ, հա՛, լավ է, որ նորերի կողքին ավանդական երկարյաներն ել կան ու որ, այո՛, դռներ կան, որ ո՛չ ներս ու ո՛չ դուրս բացել պետք չե... ինչպես որ դռներ կան, որ երբեք ու երբեք գոցել պետք չե... պետք չել չե՞...

 Կերպին շրջանում առաջադեմ մարդկությունը առաջխաղացում է հանարում ամենուր և մշտապես առաջինը լինելու ժիգը՝ առաջնություն հիշեցնող մրցավագքում կորցնելով «առաջին» և «առաջնային» տարակերպ միավորների հստակ սահմանները, զիելով առաջնահերթ հանուն առաջին:

Առաջադիր երևույթն առաջին անգամը չե, որ քննության է առնվում, վերջինն ել չի լինի, վստահ եմ, բայց, մեկ է, շարունակվելու է առաջատարության առաջնությունը...

Մենք, որ «առաջիկայում»-ը դարձել ենք ժամանակային չափման առաջնակարգ միավոր և հաճախ ինչող «Ե՞րբ» հարցի առաջին պատասխան... մենք, որ մշտապես ուզում ենք առաջինը ներվել՝ երբեք, սակայն, առաջնաբայլ չանելով... որ ցանկացած դեպքում վերջնական արդյունքն ենք գնահատում՝ առանց հաշվի առնելու առաջնավիճակը... մենք, որ, որպես կանոն, սովոր ենք առաջարանն անգամ գրել վերջում (այս գյուտն էլ, հաստատ, առաջինը մենք արած կլինենք), վերջում ենք հասկանում, ցավոք, թե որն էր առաջնայինը, առաջնահերթն ու առաջնակարգը, թե երբ էր պետք առաջինը առաջ մղվել և երբ լուել վերջինը... Առաջարկ ունեմ՝ առանձնակի կարևորություն պետք է տալ առաջնայնությանը, ամենուր առաջինը լինելու մասին նտածել պետք է միայն վերջում...

 «Մենավոր ընկուգենին» գրելիս Վարդգես Պետրոսյանը չեր էլ պատկերացնի, որ ազգը հայոց մենամոլ է դարնալու տասնամյակներ անց, որ ուսուցիչ Սահակի կերպարը տիպար է դառնալու ոչ միայն 10-12 հոգանոց Լեռնասար գյուղի, այլև հազարավոր բնակչներ ծրարող մայրաքաղաքի համար անգամ:

Մենակերպ կենսակերպ մնանակար է դարձնում բոլորին:

Առավոտյան շտապում եմ աշխատանքի, քայլում եմ մենախոհ, կանգառում փորձում վայելել մենակությունս՝ հնարավորինս հեռու կանգնելով հարեան Մենուայից, որն էլ իր հերթին կանգնած է հեռվում՝ հեռու մեկ ուրիշից, ծխում է մեն-մենակ (Վ.Պետրոսյանը կասեր՝ «աստամների արանքում վառվում է ծխախոտը, ինքերի ու այսոսկերի արանքում՝ աչքերը»... մենակությունից է...): Երթուղային եմ նստում, մենասիրաբար ընտրում տեղն այնպես, որ մոտ չնստեմ իրենց հերթին մենասեր մարդկանց: Խջում եմ, մոտենում է ինձ վաղորց ի վեր մենախոսող մենակյաց մի տատիկ, որ բողոքում է ծեր մենությունից. որդին Մոսկվայում է, թոռը՝ ինտերնետում, աղջիկն էլ մենակ է ապրում: Չեմ արձագանքում, դիմում եմ մենախաղ-մնջախաղի օգնությանը՝ մենախոհաբար լուել-անցնելով: Քայլում եմ, զարմուիս է զանգում, տեղեկացնում է, թե պապիկին հիվանդանոց են տեղափոխել, ինչպիսույթունը ներկայացնելու փոխարեն շտապում է հաղորդել նախևառաջ, որ առանձին մենապալատ են վարձել (որ մենությունից խելագարվի երևի առանց այն էլ տասնամյակներ առաջ մենակված պապիկը): ճանապարհին հանդիպում են աղջկան դպրոց տանող բարեկամուհուս, հպարտորեն բարձրածայնում է, թե ձևական բնույթ ունի դպրոցը, ինքը անհատական պարապմունքների է տանում, որ մենամոտեցում ցուցաբերի ուսուցչուիհն, հա՛, թիշ էր մնում մոռանայի, մեներգչուիհի է նաև աղջնակը, մենակատար, հայտնի երգչի մոտ է պարապում, վերջերս է մենահամերգ տվել վերջինս: Նաև նկարում է գեղեցկուիհն, այս մեկն ի բնե կոլեկտիվիզմ, թիմայնություն չի ենթադրում, փառք շա՞տ, Տե՛ր:

Հարցնում եմ.

- Սարյանի գույները սիրո՞ւմ են:

Անըմբելի լրջությամբ նայում է մեկ ինձ, մեկ մորը, ապա, թե.

- Սարյանի հեռախոսների գույնե՞րը...

Տեե՞ր... մտաբերում եմ Սարյան փողոցը, որ հեռախոսի գյուտարար Բելլի անունը պիտի կրի երկի, փոստն են հիշում Սարյանի, նույն վայրկյանին ուղղում են ինձ մտովի, փոստ չե, փոստը ֆեյսբուքյան տերմին է արդեն իսկ, հետո՝ ինչ, որ բառարանում «փոստ» բարի դիմաց գրված է «նամակների, պարբերականների, ծանրոցների առաքումն ապահովող հիմնարկություն»: Բառերը, փաստորեն, ի տարբերություն մարդկանց, մենասեր չեն, մենամաստությունից բազմինաստության են ծգուում օրեցօր... պատրաստվում եմ ասել փոստատուն, քայց մինչ այս ամենը մենախոսում-մենախորհում եմ ու մինչ կբարձրածայնեմ, մայր ընդհատում-բարգմանում է ինձ.

- Պոչտայի հետ չի, Մարիշո՞ւ...

- Շո՞կ... ճիշտ և ճիշտ շոկ, ինչպէ՞ս է ել շոկը լինում ...

Շտապում եմ մենանալ:

- Սպասում եմ,-ասում եմ,-սո՞ւտ...

Հեռացող քայլերիս մեջ լսում եմ մենաթափառության գրկում ընկղմված ինչ-որ մեկի՝ օդում մարմրացող ձայնը, մենախոսություն չե, հեռախոսագրույց է:

- Չե՛, անկարելի է այսպես, մենակ ապրել եմ ուզում. չեմ սիրում թույլ տղամարդկանց, ինչպես և ուժեղ կանանց:

Ինքս փորձում եմ մենակ ապրող թույլ կին պատկերացնել, կամ, առավել ևս, ուժեղ տղամարդ՝ առանց թույլ կնոջ...պարադոքս...

Տեղ են հասնում...միայնության մասին մեն-մենակ մտորումների արդյունքում պայթում է գլուխս, չե՞, մենակ գլուխս չե, սիրուս էլ է պայթում... սրտի ու մտքի մենամարտ է... մենակ մնալ եմ ուզում, հայ եմ, չե՞, ես էլ...մենասեր եմ, մենամոլ ու մենաբաղձ...թպրում է մտքում սևակյան հայտնի տողը:

«Մենակություն բարից դրդողում է օդը իմ սենյակի»...

Աղոթում եմ ակամա...

...ամեն...

ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի մրցանակը՝

Յայաստանի Մեդիա նախաձեռնությունների կենտրոնին

Հոկտեմբերի 25-ից նոյեմբերի 1-ը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հիվանուներո, վեցերորդանգամ, ամբողջաշխարհը նշեց Մեդիա և տեղեկատվական գրագիտության միջազգային շաբաթը, որի շրջանակում տոնակատարության վերածվող միջոցառումների միասնական հարթակում հանդիպեցին տարբեր մասնագիտությունների, ոլորտների ներկայացուցիչներ, քըննարկվեցին հիմնախնդիրներ ու մարտահրավերներ։ Այս տարի այն անցնում էր «Մեդիա և տեղեկատվական գրագիտությունը կրիտիկական ժամանակաշրջանում։ Տեղեկատվական միջավայրի և ուսուցման մեթոդների վերահնաստավորում» խորագրի ներքո։ Մասնագիտացված միջոցառումների շարքում կրթական ծրագրեր էին, դասընթացներ, քննարկումներ։ Նպատակներից մեկն էլ կրթական ոլորտում լսարանային ու արտալսարանային դասավանդման կամրջումն էր, որը թոյլ է տալիս կառուցել ապագայի տեղեկատվական-ուսումնական միջավայրը։ Յարկ է նշել, որ այս իրադարձության թիրախում գլխավորապես երիտասարդությունն է և ոչ միայն որպես լսարան, այլև որպես մեդիա և տեղեկատվական գրագիտության համայնքների ձևավորման գործում մասնակից։ Գլխավոր իրադարձությունը խորագրից բխող առանցքային հարցերին և միջմշակութային երկխոսությանը նվիրված գիտաժողովն էր, որն անցավ ճանայկայի մայրաքաղաք Քինստոնում և կազմակերպել էր Վեստ Ինդիայի համալսարանը։

Միջազգային շաբաթը, հանդիպումների, քննարկումների տեսքով, արձագանք գտավ նաև մեր հանրապետությունում, իսկ Յայաստանը ներկայացնող Մեդիա նախաձեռնությունների կենտրոնը (ՄՄԿ) ստացավ Գլոբալ մեդիա և տեղեկատվական գրագիտության առաջին մրցանակը։ Ինչպես հայտնում է «Գլոբալ մեդիայի և տեղեկատվական գրագիտության շաբաթ – 2017» համաժողովի պաշտոնական կայքը (en.unesco.org/global-mil-week-2017), Մեդիա նախաձեռնությունների հայաստանյան կենտրոնը պարզեցվել է համաժողովի գլխավոր մրցանակով։ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն գնահատել է կազմակերպության աշխատանքը ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության, դպրոցների և բուհերի հետ, մեդիագրագիտության ուսումնական ռեսուրսները, մասնավորապես՝ «Մեդիամարտ» խաղը, media.am կայքը ու տարածաշրջանային համագործակցային նախա-

գծերը։ Կենտրոնի պաշտոնական կայքը համարվել է մեդիա քննադատություններ և վերլուծություններ ներկայացնող հիմնական հարթակը Յայաստանում։

Իսկ կենտրոնի պաշտոնական media.am կայքը հայտնում է, որ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին կից ստեղծված GAPMIL դաշինքը (Գլոբալ դաշինք հանուն մեդիա և տեղեկատվական գրագիտության ոլորտում համագործակցության) 2017 մրցանակավիրների անունները հայտարարել է գիտաժողովի ընթացքում, ապա նշվում է։ «Այս մասին, որ մրցանակ ենք ստացել, տեղեկացանք է եկտորոնային նախակով կոնֆերանսից մի քանի օր առաջ միայն ու չկարողացանք մասնակցել մրցանակաբաշխությանը ճամայկայում»։

Արդեն երրորդ տարին է, GAPMIL-ը մրցանակներ է շնորհում անհատների և կազմակերպությունների՝ մեդիագրագիտության ոլորտում նշանակալի ներդրման և ձեռքբերումների համար։ Այս տարի դաշինքը 170 հայտ է ստացել, որոնցից էլ ընտրել է հաղորդներին։

Երկրորդ մրցանակը շնորհվել է Մեքսիկայի Վերակրության պրոֆեսոր Դիսուս Լաուին, ով Մեքսիկայի, Լատինական Ամերիկայի կրթության ոլորտում և միջազգային ասպարեզում մեդիա և տեղեկատվական գրագիտության առաջնորդական և պաշտպանության գործում գլխավոր դերակատարն է։

Երրորդ մրցանակը կիսել են Ֆրանսիայի Մեդիա և տեղեկատվական գրագիտության նախագծի հեղինակ Ռոզմարի Ֆարինելլան ու Ղյորգստանի Մեդիայի աջակցության կենտրոնը։

Ֆրանսիական հարող նախագիծն ուղղված է 10 տարեկանից բարձր աղջկների և տղաների շրջանում մեդիա և տեղեկատվական գրագիտության, այդ թվում՝ աշակերտների շրջանում քննադատական մտածելակերպի տարածմանը։

Ղյորգստանի Մեդիայի աջակցության կենտրոնը մեդիագրագիտության առցանց ուսուցման հարթակ է ստեղծել ուսանողների և դասավանդողների համար։

GAPMIL-ը, որը տեղեկատվության հասանելիության ոլորտում աջակցում է միջազգային համագործակցությանը, այս պահի դրությամբ մոտ 500 անդամ ունի 110-ից ավելի երկրներից։ Դաշինքը բաց է անդամակցության համար։

ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Ուղբուգրիչը ծեռքիս, բազմոցին նստած՝ մտածում են. ինչպես սկսեն գրել պատմությունս, ինչի՞ց սկսեմ: Փորձում եմ մտաբերել, թե երբ է եղել մեղիայի հետ իմ առաջին հանդիպումն, ու հանկարծ աչք ընկնում է հեռուստացույցին: Դեռուստացույցն անջատված է, էկրանին՝ իմ արտապատկերը: Մտածկու հայացք ունեմ, ասես՝ փորձում եմ ինչ-որ բան իիշել: Նայում եմ մուր էկրանին, իմ արտացոլանքին ու մտածում. «Մերոնք՝ տաճեցինք, հեռուստացույց գրեթե չեն դիտում, ես՝ նոյնպես: Ի՞նչն է պատճառը: Գուցե ժամանակ չկա, իսկ գուցե մերմ ասած՝ հետաքրքիր էլ չէ»: Մեր տաճը հեռուստացույցն ու պատից կախված գեղանկարը մի

Սարքեթինգային հաղորդակցություններ
մասնագիտացման 2-րդ կուրսի
մագիստրանտները, «Մեղիաէկոնոմիկա»
դասընթացի շրջանակում, որը դասավանդում
է տնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ
Լիլիթ Դադայանը, «Ես եմ մեղիան»
խորագրով էսսեների մրցույթում շարադրել
ին իրենց պատկերացումները մերօրյա
մեղիայի վերաբերյալ: Լավագույն
ստեղծագործություններից մեկը,
որի հեղինակն է Արմեն Աղայանը,

ներկայացնում ենք ձեր ուշադրությանը:

բանով են միայն տարբերվում, որ վերջինս անեզր ու աներևույթ մի աշխարհ է (թեկուզ՝ միայն ինձ համար), թեև պարփակված է շրջանակով: Բայց շրջանակը չի խանգարում, որպեսզի ծեռքը առնես երևակայությանդ ներկապնակն ու շարունակես նկարել, կտավին ավելացնել քո գույմերը:

Որոշում են միացնել հեռուստացույցը. «Ողջո՞ւմ, եթերում լրատվության ժամն է, օրվա կարևորի մասին նախ համառոտ...»: Կարևորի՝, իսկ անկարևորի մասին ո՞վ է խոսելու, իսկ ինչպես եք որոշում, թե ինչն է կարևոր և ինչն անկարևոր, իսկ ո՞վ է որոշում և ո՞ն համար է այն կարևոր: Դարցեր, հարցեր... իրար հաջորդող ու մինյանց հերթ զգիշող հարցերի շարան՝ 90-ականների հացի հերթի նման: Տապարություն է, թե նտովի հարցերս են ուղղում էկրանից այն կողմ գտնվող հաղորդավարին, որը դրանց պատասխանները չունի ու անճարությունից շարունակում է համառությամբ ու էլ ավելի ջանահարաբար իր տեքստը կարդալ: Եվ հարցերս մնում են օդում կախված ու անպատասխան: Դարցերի այս տեղատարափի մեջ դարձյալ դանդաղ խորասուզվում են հիշողությունների իմ օվկիանոսում: Կար մի ժամանակ, երբ մեր տաճը երեկոյան բոլորս անպատճառ հետևում էինք օրվա լուրերի թողարկմանը, իսկ ավելի ճիշտ՝ հայրս էր հետևում, մենք էլ՝ աչքի պոչով ու ականջի ծայրով: Մեր մեջ ասած՝ հեռուստաէկրանից ներկայացվող գունեղ փաթեթավոված «իրականությունը» ինձ այդքան էլ չէր հետաքրքրում, որովհետև էկրանից այն կողմ իրականությունն այլ էր: Մեզ շրջապատող մեղիան մեզ մոլորության մեջ է գցում՝ տեղափոխելով ուսուպիստական մի իրականություն, որը մերը չէ և ստիպում է հավատալ, որ այն ավելի քան իրական է: Մարդիկ կյանքին սկսում են նայել մեղիայի աչքերով ու սնվում հեռուստաէկրանից ասված ամեն մի բա-

ԵՍ ԵՄ ՄԵՂԻԱՆ ՄԵՐԸ

ռով՝ ընդունելով այն որպես պարզ ճշմարտություն: Սակայն մենք հո գիտենք, որ դա այդպես չէ: Ի՞նչ լսել ու ինչի՞ն հավատալ. որոշում ենք մենք, և դա մեր ընտրությունն է: Մեղիան այստեղ մեղք չունի: Մեր յուրաքանչյուր քայլը մեր ինչ-որ պահին կատարած ընտրության արդյունքն է: Այն՝ մեղիան հզոր գործիք է: Այն իրականությունը ներկայացնում է տարբեր ասպեկտներով, ասել է թե՝ ինչպես ինքն է ուզում: Այն կարող է հաշված վայրկյանների ընթացքում հերոսին հանցագործ դարձնել, իսկ հանցագործին՝ հերոսացնել: Զարմանալի բան է մեղիան: Նկատե՞լ եք՝ լուրերի թողարկման ժամանակ սկզբում ներկայացվում են դրական, հաճելի լուրեր, իսկ բացասականը պահվում է վերջում՝ ասես ամենահամեղ պատառ կամ ընթրիքի վերջում մատուցվող աղանդեր: Ասում են՝ մարդկանց հետաքրքրում են բացասական լուրերը՝ ավտովթար, մարդասպանություն, իրդեհ, կողոպուտ... Սո՞ւտ է, մարդիկ խորշում են բացասական լուրերից, սա հերթական մոլություն է:

Իմ պատկերացմանը՝ մեղիան բոլորովին այլ է: Իմ պատկերացրած մեղիան իրական է ու ազատ, առանց բարդությունների, անաչառ է ու ծշտախոս: Նա առանց կաշկանդվելու ու առանց ենթատեսատերի խոսում է այն անենի մասին, ինչն իրեն հետաքրքիք է և չի դասակարգում դրանք կարևորի ու անկարևորի: Նրա համար մայթեզրին անփութորեն նետված, վառված ծխախոտի գլանակների մնացորդների հարցը նոյնքան կարևոր է, որքան մեր երկրի արտաքին քաղաքականությունը միջազգային հարթակներում: Նա տալիս է ընտրության հնարավորություն և անսահման ազատություն (մարդեթինգն էլ է այդպես, երկի թե դրա համար եմ ես իման այստեղ): Ցավոք, այսօրվա մեղիան հեռու է իմ պատկերացրած մեղիան լինելուց: Մեզանում քարացած կարծրատիպերն ու քարանձավային մտածելակերպը դեռ թույլ չեն տալիս, որ նա ծաղկի:

Այդպես էլ չիիշեցի, թե երբ է եղել մեղիայի հետ իմ առաջին հանդիպումը: Անջատեցի հեռուստացույցը: Մուր էկրանին դարձյալ հայտնվեց իմ արտացոլանքը: Դեմքի մի տեսակ գոհունակ արտահատությամբ, կարծես, գտել էի ինձ այդքան տաճող հարցի պատասխանը, նայեցի էկրանին՝ ինքս ինձ ու արտաքրեցի:

-Ես եմ մեղիան ու իմ ընտրությունը:

Հոկտեմբերի 18-ին ՍՏՀ մասնագիտության 4-րդ կուրսում «Միջազգային բիզնես ծառայություններ» առարկայի դասաժամին «Ուսկերի կառավարման գործընթացը և դրա կիրառումը միջազգային բանկային ծառայություններում» թեմայով քանախութել է «ՀՏՏ բանկ Հայաստան» տեղեկատվական անվտանգության ռիսկերի պատասխանառու Գեղրդի Ղարամանյանը, հոկտեմբերի 19-ին, նույն կուրսում, «Միջազգային առևտուր» դասընթացի շրջանակում «Առևտուրայի դրույտնարերական պայտապահությունը՝ դրանու արտաքին առևտուրի սուբյեկտու թեմայով՝ ՀՀ առևտուրայի դրույտնարերական պայտապահությունը՝ միջազգային համագործակցության բաժնի պետ Վլատիմիր Ամիրյանը:

«Արքուր Հայաստան» ծրագրի շրջանակում հոկտեմբերի 21-ին տեղի ունեցավ համապետական շաբաթօրյակ, իսկ նոյեմբերի 11-ին համաքաղաքային ծառատունկշաբաթօրյակ, որոնց մասնակցեցին մեր համալսարանի դեկանավար կազմը, աշխատակիցները և ուսանողները՝ բուհի ռեկտոր Կորյուն Աթոյանի գլխավորությամբ:

Հոկտեմբերի 16-20-ը ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիայի Տարածաշրջանային հետազոտությունների կենտրոնի նախաձեռնությամբ, ՀՀ ԿԳԽ գիտության պետական կոմիտեի դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակում, անցկացվել է Երիտասարդ գիտնականների դրագուցության մարտահրավերները» խորագրով: Աշխանային դպրոցին ՀՊՏՀ-ից մասնակցել է «Ամբերդ»-ի կրտսեր հետազոտող, Վիճակագրության ամբիոնի ասպիրանտ Աստղիկ Շովիաննիսյանը:

Հ/հ և առողիտի ֆակուլտետի դեկանի պաշտոնակատար, դոցենտ Սերի Բաղդայանի և մարդերին գիտական դոցենտ Սարինե Նիկողոսյանի համահեղինակած՝ «Բուհերում աշխատանքային գործունեության շահամիտման հայեցակարգային մոտեցումները» հոդվածը տպագրվել է «Համաշխարհային գիտության նոր հենարանություններ» խորագրով 3-րդ միջազգային գիտագործնական սեմինարի ամսագրում: Սեմինարը տեղի է ունեցել օգոստոսի 31-ին, Արևո Դարիում: ՀՊՏՀ ներկայացուցիչները մասնակցել են առցանց, այնուհետև ստացել ամսագիրը և մասնակցության դիմումները:

«Հայաստան-Արցախ-Սփյուռք» համահայկական ամսագրի սեպտեմբերյան համարում, ամբողջությամբ նվիրված կրթության ոլորտին, տպագրվել է ռեկտոր Կորյուն Աթոյանի հարցազրույցը, որն անդրադարձում է վերջին 5-6 տարիների ընթացքում բուհի բարեփոխումներին:

Հոկտեմբերի 25-ին ՀՊՏՀ-ում հյուրնեկալվեցին Արագածավանի թիվ 1 միջնակարգ դպրոցի ուսուցչական կազմի անդամներն ու 8-12-րդ դասարանցիները: Դրուել կատարած Հարությունյանը ներկայացրեց համալսարանը՝ մասնագիտությունները, ուսման վարձերը, ուսումնառելու պայմանները, ընդունելության քննությունները, սոցիալական ծրագրերը, գեղչի կիրառման չափամշները և սկզբունքները, «Էրազմուս +» ծրագրը, գիտահետազոտական աշխատանքները ուսանողների ներգրավումը, Ուևս գործունեությունը: Աշակերտներն այցելեցին համակարգչային կենտրոն, «Ամբերդ», գրադարան, մարզադահլիճ:

Տնտեսագիտություն մասնագիտության 2-րդ կուրսի ուսանողներ Մանե Խաչատրյանը, Ռադիկ Խալարյանը, Արման Արքեյսանը, Տաթևիկ Սերյանը և Ալլա Ղազանյանը հոկտեմբերի 27-ին «Մակրոտնտեսագիտության ներածություն» առարկայի դասամանին հանդես եկան «Չեռնարկաստիրության զարգացման առանձնահատկությունները» ՀՀ-ում. միտումներ և խոչընդոտներ» գեկուցմանը: Ներկա էին տնտեսագիտության տեսություն ամբիոնի վարչին պատունակատար Ֆիրոզա Մայիլյանը, կազմակերպիչները՝ նշված առարկայի դասախոսներ, տնտեսագիտության տեսլույան ամբիոնի դոցենտ Ուլգաննա Արմենակյանը և ասիստենտ Տաթևիկ Մկրտչյանը:

Սովորական պետական համալսարանի հրատարակչությունը լույս է ընծայել Համալսարանների եվրասիական ասոցիացիայի (ՀԵԱ) «Համալսարանները եվրասիական կրթական տարածությունում» կոլեկտիվ մենագրությունը, որը ՀԵԱ «21-րդ դարի եվրասիական բուհերը» մենագրությունների շարքից է: Սակորեկոնմիկայի ամբիոնի վարչին պաշտոնակատար, դոցենտ Կարեն Գրիգորյանը նենագրության համահեղինակներից է. նրա «Համալսարանների և հասարակության փոխկապվածության միտումներն ու հիմնախնդիրները» ՀՀ տնտեսության զարգացման ժամանակակից փուլում» հոդվածում ուսումնասիրվել են ՀՀ կրթական համակարգի զարգացման փուլերը, ձեռքբերումները, հիմնախնդիրները և տարրերությունները եվրասիական տարածքի բարեփոխումներին:

Ֆիզդաստիարակության, Ար և ՔՊ ամբիոնի վարչի պաշտոնակատար, մանկ. գիտ. թեկնածու Հովհաննես Գաբրիելյանը և ամբիոնի պրոֆեսոր, մանկ. գիտ. թեկնածու Լյովա Սամվելյանը հոկտեմբերի 23-26-ը նասնակցել են Հայաստանի ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական ինստիտուտի կազմակերպած «Հոգեբանական սպասարկման հիմնախնդիրները բարձր նվաճումների սպորտությունը» միջազգային գիտաժողովին, ներկայացրել համահեղինակային «Ուսմանըմբերի՝ ֆիզկուլտուրայով և սպորտով քաղաքելու տոғալ-հոգեբանական առանձնահատկությունները» հոդվածը և տպագրվել գիտաժողովի նյութերի ժողովածությունը:

Մարքեթինգի ամբիոնի դոցենտ Մարինե Նիկողոսյանի գլխավորությամբ նայերեթինգ մասնագիտացման մագիստրատուրայի առաջին կուրսի ուսանողներն այցելել են Մատենադարան և հանդիպում-զրույց ունեցել միջազգային կապերի բաժնի վարչի Քեշիշյանի հետ:

Հոկտեմբերի 31-ին՝ Խնայողությունների համաշխարհային օրը, ՀՀ Կենտրոնական բանկի, Հայաստանի բանկերի միության և Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի համատեղ նախաձեռնությամբ մեր համալսարանում էին ՀԲՄ նախագահի Սեյրան Սարգսյանը, Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի տնօրեն Յերմինե Յարությունյանը և տնօրենի օգնական Ալմաստ Մուրադյանը, ԿԲ դրամավարկային քաղաքականության վարչության իրականացուածի դեկանավար Նարեկ Ղազարյանը: Ներկա էին պրոեկտոր Գագիկ Վարդանյանը, ֆինանսների ամբիոնի վարչի Աշոտ Սալեհյանը, ամբիոնի դասախոսներ, ուսանողներ ֆինանսական ֆակուլտետից: Մասնակիցները կարուղեցին տնտեսելու կարողությունը և ֆինանսական գրագիտությունը: Նարեկ Ղազարյանը գեկուցեց «Խնայողությունների ազդեցությունը երկարաժամկետ տնտեսական աճի վրա» թեմայով:

ՀՊՏՀ գրադարանն այլ գրադարանների հետ համագործակցության ավանդույթի համաձայն՝ նոյեմբերի 13-ին 90 կտոր մասնագիտական գիրք և ամսագիր է նվիրաբերել Արարատ քաղաքի համայնքային գրադարանին:

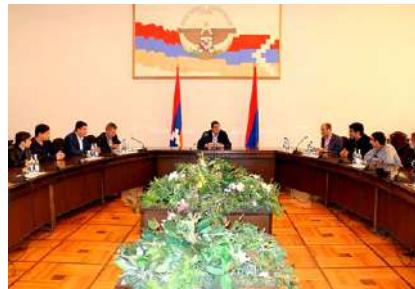

Հվեյցարական ՈւՄԵՖ համալսարանի հետ համագործակցության շրջանակում, գիտության և ասպիրանտուրայի բաժնի պետ Խորեն Մխիթարյանի նախաձեռնությամբ, ՈւՄԵՖ պրոֆեսորները բաց դասախոսություններ են վարում՝ ՀՊՏՀ ուսանողների համար: Մեկնարկը հոկտեմբերի 20-ին էր. «Էլեկտրոնային ֆինանսների համաշխարհային միտունները, էլեկտրոնային վճարումներ և վիճակագրական բազա» թեմայով հանդես եկավ պրոֆեսոր Էղվարդ Սահնը, ով «Կորպորատիվ ֆինանսներ» է դասավանդում գործարար կառավարում ծրագրի մագիստրանտներին: Հոկտեմբերի վերջին «Առաջնորդում և խմբերի կառավարում» և «Գլոբալացման ժամանակակից մարտահրավերները» դասախոսություններով հանդես եկավ պրոֆեսոր Սալվատոր Մոչիան: Ներկա էին պրոֆեսոր Գագիկ Վարդանյանը, ուսումնական բաժնի պետ Աղավագի Յակոբյանը, ՍՏՀ ամբիոնի նեկավար Դիանա Գալոյանը, ասպիրանտներ, հետազոտողներ և ուսանողներ:

Դեկտեմբերի 7-ին հանդես եկավ պրոֆեսոր Բյորն Շերնը, իսկ ներկայացվող թեման նախօրոք ընտրել էին ուսանողները՝ «Ծառայողական վերելքի կառավարման գործընթացը ներդրումային բանկերում»: Մասնակցում էին Խորեն Մխիթարյանը, ղեկանի պաշտոնակատար Մերի Բադայանը, ամբիոնի վարչ Ալվարդ Սարգսյանը, ամբիոնների ներկայացուցիչներ, ուսանողներ:

Սոյեմբերի 10-ին տեղի ունեցավ ՀՊՏՀ արհեստակցական կազմակերպության համաժողովը, որին ներկա էր 65 պատվիրակ: Խանաժողովի աշխատանքին մասնակցում էին պրոբենտորներ Գագիկ Վարդանյանը, Միհրան Յարուբյանը, ամբիոնների ներկայացուցիչներ, ուսանողներ:

Հոկտեմբերի 25-28-ը ՀՊՏՀ «Ինովացիոն ինստիտուցիոնալ հետազոտություններ» գիտականումնական լաբորատորիայի ղեկավար, դոցենտ Ալեք Մարգարյանը ՈՂ մայրաքաղաքում մասնակցել է երկու միջազգային գիտաժողովների: Մոսկվայի Մ.Կ. Լոնինոսվի անվան համալսարանի Կառավարման և ինովացիաների բարձրագույն դպրոցում կայացած «Ինովացիոն տնտեսություն և կառավարում մեթոդներ և տեխնոլոգիաներ» 2-րդ միջազգային համաժողովի լիազումար նիստում հանդես է եկել «Ինովացիոն արդյունքների առևտորայնացման հիմնախնդիրները նոր արդյունաբերական քաղաքականության համատեքստում» գեկուցմանը: Հոկտեմբերի 26-27-ին մասնակցել է նաև «Տնտեսագիտության բարձրագույն դպրոց» ազգային հետազոտական համալսարանում «Միգրացիա» նոր միտունները և ուղղությունները» թեմայով միջազգային համաժողովին: Երկու համալսարանների գիտնականների հետ նա ծեռք է բերել լաբորատորիաների համագործակցության, միջազգային հետազոտական նախագծեր հրականացնելու պայմանավորվածություններ:

ՈւԽ նախաձեռնությամբ, ՀՀԿ երիտասարդական կազմակերպության և բուհի ղեկավարության աջակցությամբ «Ուսանողներն առաջնագծում» ծրագրի շրջանակում, հոկտեմբերի 25-26-ին 50 ՀՊՏՀ-ական, այդ թվում՝ ֆինանսատնտեսագիտական քոլեջի ուսանողներ, եղել են Կրցախում: Ծրագիրն իրականացվել է Ուսանողության միջազգային և Երիտասարդության համաշխարհային օրերի շրջանակներում: Ուխ նախագահ Շովիաննես Յարությունյանը և պատվիրակները հյուրընկալվել են Արցախի Կառավարությունում, հանդիպել ԱՀ պետական նախարար Արայիկ Յարությունյանի հետ, ով ծանոթացրել է հանրապետության տնտեսական վիճակին, պատասխանել հարցերի: Յաջորդ կանգառը Ասկերանի գորամասում է եղել: Այնուհետև Մատաղիսի գորամասում նվերներ են հանձնել, ներկայացրել են մշակութային ծրագիր՝ զինվորների օրը դարձնելով տոնական ու հիշարժան:

Բանկային գործ մասնագիտության 3-րդ կուրսի մի խումբ ուսանողների նոյեմբերի 3-ին խրախուսական պատվորեր հանձնեց «Կորպորատիվ ֆինանսներ» առարկայի դասախոս, ֆինանսների ամբիոնի ասիստենտ Լուսինե Յարությունյանը: Առարկայի շրջանակում նրանք նախապես ուսումնասիրել և մշակել էին բիզնես պլաններ ու ներկայացրել թմբային հետինակային ծրագրերով: Կուրսում անցկացված քվեարկությամբ որոշվել էին 1-3-րդ մրցանակային տեղերը: 1-ին մրցանակը ստացան Ձեներա Մարտիրոսյանը, Ձենմա Սիրեկանյանը, Լենա Շնավոնյանը և Մանե Սկրտչյանը՝ «Լյուսի» հյուրանոցային բիզնես ծրագրի համար: Բացի 2-րդ և 3-րդ մրցանակներից, պատվորեր հանձնվեցին տարրեր անվանակարգերում:

Հայաստան» ամսագիրն անդրադարձել է սեպտեմբերի 13-ին ՀՀ և ԱՀ անկախության տոների առիթով մեր համալսարանում գեղանկարիչ Ուռուղիկ Պետրոսյանի հյուրօնկապությանը: Գրող, հրապարակախոս, «Հայաստան» ամսագրի գլխավոր խմբագիր Տիգրան Նիկողոսյանը իր «...Եվ գիրը մեր» նորընծա ժողովածուում անդրադարձել է նաև ՀՊՏՀ-ում ռազմահայրենասիրական դաստիարակությանը, համալսարանում գործող հիշատակի լսարաններին՝ նվիրված Արցախյան, ինչպես նաև Ապրիլյան քառօրյա պատերազմում զոհված ՀՊՏՀ ուսանող-զինվորներին, բուհի բակում հայրենաց նվիրյալ տղաների հիշատակի խաչքարին: Յարատարակությունը գրուց-վիճակ է՝ ուղղված և մեծերին, և՝ փոքրերին: Իսկ «Խորամատային եղբայրները» փաստավակերագրական էսսեն, որում ընդգրկված է ներ համալսարանին վերաբերող անդրադարձը, պատմութ վասն հայրենաց մարտիրոսված հայ զինվորների հիշատակի հավեժացման աշխատանքների մասին՝ Հայրենական մեծ պատերազմից մինչև Արցախյան ազատամարտ և 2016 թ. Ապրիլյան քառօրյա:

Աեր, Եվրոպայի խորհրդի Տեղական և տարածքային իշխանությունների կոնգրեսի նախագահ Գուլբուն Մուլեր-Թորնսթրոմը: Ներկայացվել են տեղական ինքնակառավարման բազմաթիվ մարտահրավերներ և առաջարկվել լուծման ուղիներ:

Հկութեմբերի 30-ից նոյեմբերի 3-ը՝ ՀՊՏՀ որակի ապահովման բաժնի պետ Ներսես Գևորգյանը, նոյսի բաժնի առաջատար մասնագետներ Մարիա Պետրոսյանը և Անի Բաղդասարյանը Գավառում և Վանաձորում կազմակերպել են ԵՄ Տեմպուսի «Հայաստանի բուհերի որակի ապահովման գործընթացներում ուսանողների մասնակցության ընդույնում» (ESPAQ) ծրագրի տեղեկատվական հանդիպումներ և ուսանողների ու որակի ապահովման ոլորտի աշխատակիցների համար աշխատաժողովներ։ Ներկայացվել են ծրագրի բովանդակությունն ու կատարված աշխատանքները, ծեռքբերումները։ Աշխատանքային երկրորդ՝ «Հայաստանում որակի ապահովման (ՈԱ) գործընթացների ուսումնասիրություն» փարեթի շրջանակում հրատարակվել է «Որակի ապահովմանը ուսանողների ներգրավվածության» և «Ապահովելով Հայաստանում բարձրագույն կրթության ոլորտում որակի ապահովմանը ուսանողների մասնակցությունը» վերլուծությունները (ծրագրի կոնսորցիոնի անդամ պետությունների լեզուներով)։ Ներկայացվել է ՀՊՏՀ-ում գործող որակի ներօին ապահովման

թային կառավարման և զարգացման նախարարության, Հայաստանի հանայնքների միության և Եվրոպայի խորհրդի Տեղական և տարածքային իշխանությունների կոնֆերի համատեղ ջանքերով՝ Ըստյան կառավարության ֆինանսավորմանը, Եվրոպայի խորհրդի երևանյան գրասենյակի կողմից իրականացվող «Ինստիտուցիոնալ աջակցություն Հայաստանի համայնքների միությանը» ծրագրի շրջանակներում: Քննարկվել են Հայաստանում ընթացող վարչատարածքային բարեփոխումները և ապակենտրոնացման հեռանկարը: Մասնակցել են նախարար Դավիթ Լոքյանը, նախարարի առաջին տեղակալ Վաչե Տերտերյանը, նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Արմեն Գևորգյանը, երևանի քաղաքապետ Տարոն Մարգարյանը, մարզպետներ, համայնքների ղեկավարների 14-15-ին երևանի Հյուսիսային համալսարանում տեղի է ունեցել «Բոլոր-բանակ» համագործակցության գերակայությունը» խորագործվածությունով («Ազգ-բանակ» հայեցակարգի համատեքսուում): ՀՊՏՀ-ից մասնակցել է «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի «Տնտեսագիտական հետազոտություններ» ծրագրի ավագ հետազոտող, ծրագրի համակարգող, պրոֆեսոր Սամվել Ավետիսյանը, ով լիազումար նիստում հանդես է եկել «Ազգ-բանակ հայեցակարգի սոցիալ-տնտեսական արմատները և համագօգային բանակի միջազգային փորձը» թեմայով գեկուցմանը: Պրոֆեսորն անդրադարձել է ՀՀ պաշտպանության ծախսերի ֆինանսավորման, ռազմարդության արդյունական համական համալիրի զարգացման, համագօգային բանակի կայացման հարցերին:

ՀՊՏԾ ֆինանսատնտեսագիտական քոլեջում նոյեմբերի 16-ին հյուրե էր Արցախյան ազատամարտի հերոս, գեներալ-մայոր Արկադի Տեր-Թաղնոսյանը (Կոմանդոս): Այդ առիթով քոլեջի սաները կազմակերպել էին միջոցառում՝ ներկայացնելով իրենց ռազմական գիտելիքները: Հանդիպմանը ներկա էր քուեցի տնօրեն Սերգեյ Խառաւոյանը: Ուսանողները ցուցադրեցին շարային պատրաստականություն, գենք քանդել-հավաքելու ինացություն: Կոմանդոսը պատմեց Արցախյան պատերազմի ուշագրավ դրվագների, մարտական ընկերություն հաղթանակների մասին, պատասխանեց ուսանողների հարցերին, հորդորեց սիրել ու պաշտպանել հայրենիքը:

ՀՅ ԿԳԱ-ի, ՀՅ ուսանողական մարդագական ֆեկտրացիայի և Նայաստանի երիտասարդական հիմնադրամի կազմակերպած ՀՅ բուլեթի ուսանողների 18-րդ մարզական հանրապետական խաղերի աշնանային փոլիլի շրջանակում սեպտեմբերի 20-ից դեկտեմբերի 2-ն անցկացվեցին առևետիկայի, լողի, հրաձգության, բասկետբոլի, վոլեյբոլի, հանդբոլի (ծերպի գնդակ) առաջնությունները։ Լողի և հրաձգության առաջնություններում մեր մարզիկների արձանագրած հաջողություններին անդրադարձել ենք նախորդ համարի լրահօսում։ Մյուս առաջնություններում ՀՊՏՀ մարզիկներին չհաջողություն ունեցած կայակային տեղեր գրաբեցնել։ Խաղերն անփոփլվեցին աղջկների վոլեյբոլի առաջնությամբ։

ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարությունը հոկտեմբերի 23-ից դեկտեմբերի 1-ն առաջնություններ անցկացրեց Վեց մարզաձևից՝ բասկետբոլ (տղաներ, աղջիկներ), Վոլեյբոլ (տղաներ, աղջիկներ), ֆուտզալ (տղաներ), սեղանի թենիս (տղաներ, աղջիկներ), հրաձգություն (տղաներ, աղջիկներ) և հնգամարտ (տղաներ, աղջիկներ): Մեր մարզիկներն աչքի ընկած լավագույն խաղերով և հաղթանակներով արձանագրեցին: Ուժային եռամարտում ՀՊՏՃ-ն զրադեցրեց 2-րդ և 3-րդ տեղերը, 75 կգ քաշային կարգում 2-րդ տեղը նվաճեց Արա Ստեփանյանը, 60 կգ քաշային կարգում 3-րդը՝ Գոռ Թարոյանը: Կուլեյբոլում և ֆուտզալում ՀՊՏՃ տղաների հավաքականները հայտնվեցին 3-րդ հորիզոնականում:

Սակրոտնտեսական վերլուծություն մասնագիտացման 1-ին կուրսի մագիստրանտ Նարեկ Կարապետյանը, կրթությանը զուգահեռ, որպես տնտեսագետ է աշխատում ՀՀ ֆինանսների նախարարության մակրոտնտեսական քաղաքականության

վարչությունում: Նոյեմբերերի 23-ից նոյեմբերի 3-ը նախարարության կողմից գործուղվել է Ավագանյայի Վենենայի միացյալ հնատիտուտ, որը Արժույթի միջազգային հիմնադրամի ենթակառույցներից է և զարգացող երկների տնտեսության կարգավորման ուղղությամբ պետական աշխատակիցներին վերապատրաստման դասընթացներ է առաջարկում: Այսուղեղ մասնակցել է «Ֆինանսական հատվածի քաղաքականություն» խորագրով երկշաբաթյա վերապատրաստման դասընթացի և ստացել հավաստագիր: Նարեկը նաև «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի «Ֆինանսական շուկաներ և ինստիտուտներ» ծրագրի փորձագետ է:

Քիզնեսի կազմակերպում մասնագիտության մագիստրատուրայի 2-րդ կուրսի ուսանողները, ասիստենտ Գուլգեն Օհանյանի հետ միասին, նոյեմբերի 15-ին քննարկեցին ժամանակակից բիզնեսում կրիպտոարժույթների դերը: Միջոցառմանը ներկա էին կոմերցիայի և բիզնեսի կազմակերպման ամբիոնի դեկանար, դոցենտ Միքայել Մարդումյանը, դասախոսեր, ուսանողներ: Ներկայացվեց կրիպտոարժույթների տուրենը, դասական արժույթներից տարրերությունները, առավելություններն ու թերությունները:

ՄՏՏ մասնագիտության ուսանողների, մագիստրանտների և ասպիրանտների համար նոյեմբերի 17-ին դասախությամբ հանդես եկավ պրոֆեսոր Յանան Բագրատյանը:

Ներկա էին պրոռեկտոր, Գագիկ Վարդանյանը, ՏԿ և ՄՏՏ Փակուլտետի դեկան Գրիգոր Նազարյանը, ՄՏՏ ամբիոնի դեկանը Դիանա Գալյոյանը, պրոֆեսոր Զոյա Թաղենոսյանը:

Դասախոսությունը նվիրված էր «Մեգաէկոնոմիկային»: Բանախոսն անդրադարձավ գլոբալ համակարգի զարգացման երկու հիմնական կողմերի՝ հնատիտուցիոնալիզմին և կառուցվածքային փոփոխություններին, առանձնացրեց գլոբալ հասարակարգի զարգացման հիմնական միտունները: Ծավալվեց քննարկում, հարցուապատասխան: Պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը շնորհակալություն հայտնեց բանախոսին՝ կարևորություն մեզարկումիկայի ուսումնասիրությունը ՀՊՏՀ ուսանողների համար և հետագա համագործակցության հույս հայտնելով:

Չարունակական կրթության և կարիերայի բաժնի նախաձեռնությամբ նոյեմբերի 16-ին մեր համալսարանում էին «Փրայսութերիուսուն Յուղերու Արմենիա (PwC)» առողջության կազմակերպության ներկայացուցիչները՝ Անահիտ Յուգբաշյանը, Սոնե Թաթևոսյանը, Լուսինե Թաղամազյանը, Եվգենյա Կարապետյանը: Սամանակցում էին ֆինանսական հաշվառման ամբիոնի վարիչ Ալվարդ Սարգսյանը, դասախոսներ, շարունակական կրթության և կարիերայի բաժնի պետ Արմա Առուստանյանը, ավագ կուրսերի ուսանողներ: Յուղերը ներկայացրին ընկերության առաքելությունը, կառուցվածքը, գործառույթները, աշխատանքի դիմելու ընթացակարգը: Ընդգծվեց, որ գիտաժողովների, լրացրիչ դասընթացների ակտիվ մասնակցած երիտասարդները աշխատանքի հրավեր ստանալու ավելի մեծ հնարավորություն ունեն: Յանդիպումն ավարտվեց վիկտորինայով:

Երեմբերի 9-ին մարդեթիմզի ամբիոնի դոցենտ Սարինե Նիկողոսյանը, մարքեթինգ մասնագիտացման մագիստրանտներ համար «Սոցիալական մարքեթինգ» առարկայի շրջանակում կազմակերպել էր հանդիպություն CrowdFounding Armenia-ի ներկայացուցիչ Արմեն Գարիբելյանի և նրա օգնական Գոռ Արամյանի հետ: Բանախոսները ներկայացրին, թե ինչ է քրատվֆանդինգը, զարգացման ինչ փուլեր է անցել:

Զեռներեցության համաշխարհային շաբաթվա միջոցառումների շրջանակում, ԱՄՆ դեսպանատան աշակեցությամբ, «Արմենիա Սարինը» հյուրանոցում նոյեմբերի 17-ին տեղի է ունեցել կարիերայի և ձեռնարկատիրության տոնավաճառ: ՀՊՏՀ տաղավարը ներկայացրել են համալսարանի շարունակական կրթության և կարիերայի բաժնի պետ Արմա Առուստանյանը, առաջատար մասնագետ Լիդա Դիլբարյանը և դիզայներ Յուհիսիմն Սելիթյանը:

«Պոսգոսստրախ Արմենիա» ապահովական ընկերության հետ սերտ փոխգործակցության շրջանակում նոյեմբերի 20-ի ռեկտորատի միստում կրթաթշակ համանվեց երկու ուսանողի: Մինչ պարզեցաւ մեր համալսարանը, ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը ուրախություն հայտնեց, որ գործառումների հետ համալսարանի գործակցությունը նման արդյունավետություն ունի:

Ընկերության անձնակազմի կառավարման վարչության դեկանավար Անահիտ Աստարացյանը հայտնեց, որ ֆինանսական ֆակուլտետի ապահովական գործ մասնագիտության 4-րդ կուրսի ուսանող Ելենա Մուրադիանը և նոյն մասնագիտության երրորդ կուրսի ուսանող Ջայլ Պողոսյանը, 1 տարի շարունակ, սկսած 2017 թ. սեպտեմբերից, «Ուսուցուարախ Արմենիա» ընկերության կողմից կառուցվածքական կարիերայի վրա ազգային համագործակցության համար ընկերության ներկայացուցիչները հանձնեց ՀՊՏՀ ռեկտորը: Արդյունավետ համագործակցության համար ընկերության ներկայացուցիչները շնորհակալություն հայտնեցին ռեկտոր Կորյուն Աթոյանին, ֆինանսական ֆակուլտետի դեկան Վահագինը: Կրթաթշակ վկայագրելու համանեց ՀՊՏՀ ռեկտորը: Արդյունավետ համագործակցության համար ընկերության ներկայացուցիչները շնորհակալություն հայտնեցին ռեկտոր Կորյուն Աթոյանին, ֆինանսական ֆակուլտետի դեկան Վահագինը: Միքայելանին և բանկային գործի և ապահովագրության ամբիոնի վարիչ Աննա Ավամյանին:

Սույնը 20-ի ռեկտորատի նիստում ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը կուլտուրի և ուսանողության անունից շնորհավորեց կոմերցիայի և բիզնեսի կազմակերպման ամբիոնի դոցենտ Ալբերտ Հովհաննիսյանին՝ 80-ամյա հորելքանի առջևի: Ուեկտորը, ավանդույթի համաձայն, հորելքարին հանձնեց շնորհավորական ուղերձ, որում արժեկության էր նույնականի, գիտականի, մանկավարժի և քաղաքացու դերակատարությը սերունդերի կորության և դաստիարակության գործում:

Տնտեսագիտություն մասնագիտության 2-րդ կուրսի ուսանողները, «Մակրոտնտեսագիտության ներածություն», «Ֆինանսական շուկաներ և ինստիտուտներ» առարկաների շրջանակներում, ոյնեմբերի 21-ին այցելել են ՀՀ ֆոնդային բորսա: Նախաձեռնության հեղինակները դոցենտ Ռուզաննա Արճենակյանը, ասիստենտ Տաթևիկ Մկրտչյանը ու ասիստենտ Սարինե Բալասանյանը են: Միջոցառմանը մասնակցել է տնտեսագիտության տեսության ամբիոնի վարիչի պաշտոնակատար Ֆիրուզա Մայիսյանը: Այցի ընթացքում ուսանողներն ունենալու են ֆոնդային բորսայի մասնագիտներին, քննարկել արժեքերի շուկայի, դրա աճանցյալ գործիքների վերաբերյալ հարցեր:

Սույնը 23-ին ՄՏՀ ամբիոնի ասիստենտներ Քրիստինե Եղիազարյանի և Լուսինե Աղաջանյանի նախաձեռնությամբ, գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանի աջակցությամբ, նույն մասնագիտության 3-րդ կուրսի ուսանողների համար կազմակերպվել է ճանաչողական այց ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակ: ՄԱԿ-ի Հանրային տեղեկատվության վարչության գծով պատասխանատու Արմինե Հալաջյանը ուսանողներին ներկայացրել է «Հիմնական փաստեր ՄԱԿ-ի մասին» հրատարակության նորացված հայերեն տարբերակը՝ նշելով, որ ՀՀ-ում ՄԱԿ-ի գործակալությունները, ծրագրերն ու վարչությունները աշխատում են սերտ համագործակցելով ՀՀ Կառավարության և այլ գործընկերների հետ: Մանրանան ներկայացվել է նաև Կայուն զարգացման ծրագիրը:

ՀՊՏՀ գիտական խորհրդի որոշմանը տնտեսամարենատիկական մեթոդների ամբիոնը լույս է ընծայել «Տնտեսամարենատիկական մեթոդներ և նոուլներ» ուսումնական ծեռնարկը՝ ամբիոնի վարիչ, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Աշոտ Թավաղյանի ընդհանուր խմբագրությամբ: Չեռնարկը նախատեսված է ուսանողների, մագիստրանտների, ասպիրանտների համար, կարող է օգտակար լինել դասախոսներին, պետական և այլ ոլորտների մասնագետներին, այն հասանելի է ՀՊՏՀ գրադարանում:

Աշոտ Թավաղյանի «ԵԱՏՄ Երկրների դրամավարկային քաղաքականության ներուժը» հոդվածը լույս է տեսել «ժամանակակից տնտեսագիտության հիմնախնդիրները» միջազգային գիտակերլուծական հանդեսում, որը ՌԴ Պետական դրամայի աջակցությամբ հրատարակվում է Սանկտ Պետերբուրգում:

Ֆինանսական ֆակուլտետի դեկան Վահե Միքայելյանի նախաձեռնությամբ բանկային գործ և առողջիտ մասնագիտությունների 4-րդ կուրսերի ուսանողների համար նոյեմբերի 28-ին դասախոսությամբ հանդիսական պարագաներու մասին ամերիկյան ARC Document Solutions INC ընկերության ներքին առողջիտ դեկավար Սարինե Ղուշյանը: Ինտերակտիվ հանդիպումը, որը կրում էր «Առողջիտը կորպորացիաներում և բանկերում» խորագիրը, «Կորպորատիվ ֆինանսներ» և «Ֆինանսական պլանավորում» առարկաների շրջանակներում էր: ԱՄՆ-ում աշխատանքային երկարամյա փորձ ունեցող միջազգային առողջիտ Սարինե Ղուշյանը անդրադապ առողջիտ մասնագիտության առանձնահատկություններին, գրավությանը, պահանջարկին, միջունակ առողջիտորին անհրաժեշտ հմտություններին, պարզաբանեց կորպորացիաներում և բանկերում ներքին առողջիտի գործընթացը:

Ի դեպք, Մարինե Ղուշյանը ՀՊՏՀ մակրոէկոնոմիկայի ամբիոնի նախկին վարիչ (1991-2008 թթ.) պրոֆեսոր Շամազ Ղուշյանի դուստրն է:

Բիզնեսի արդյունավետության 10 սկզբունքները նոյեմբերի 24-ին ուսանողների համար բացահայտեց «Չոր մարգեթինգ» դասընթացի հիմնադիր, գործարար Վահրամ Միրաքյանը: Միջոցառումը նախաձեռնել էր ուսանողական խորհրդություն: Հանդիպումն անցավ հնտերակտիվ ձևաչափով, քննարկվեցին հաջողակ գործարարի հատկանիշները, մասնավորապես խոսվեց առաջնորդության մասին:

ՀՊՏՀ գիտական

ՀՊՏՀ գիտական խորհրդի երաշխավորությամբ, ռեկտոր, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Կորյուն Արոյանի մասնագիտական խմբագրության բարձրագույն լույս է տեսել «ժամանակակից տնտեսագիտության հիմնախնդիրները» միջազգային գիտակերլուծական համար պաշտոնակատար Մերի Բաղայանի «Անձնակազմի կառավարման առանձնահատկությունները և ոչ նյութական մոտիվացման հիմնախնդիրները բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում» մենագրությունը, որում լրսարանվել են բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում անձնակազմի կառավարման տեսամեթոդական սկզբունքները, աշխատանքի արդյունավետության գնահատման առանձնահատկությունները, միջազգային փորձը, ինչպես նաև ՀՀ բուհերում գործող օրենսդրա-իրավական հիմքերը: Նախատեսված է տնտեսագիտական բուհերի ուսանողների, դասախոսների, վարչակառավարչական անձնակազմի և տնտեսագետների համար:

Տնտեսագիտության տեսության ամբիոնի դեկավար Ֆիրուզա Մայիսյանի հրավերով դեկտեմբերի 6-ին մեր համալսարանում էր ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարի տեղակալ Եմիլ Տարոսյանը, ով նախեն եկավ «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի զարգացումը Հայաստանում» թեմայով դասախոսությամբ: Հանդիպմանը ներկա էին պրոֆեսոր Գագիկ Վարդանյանը, դեկաններ, ամբիոնների վարչներ, դասախոսներ, ասպիրանտներ:

Տնտեսագիտություն մասնագիտության առաջին կուրսի ուսանողները նոյեմբերի 28-ին, տնտեսագիտության ամբիոնի վարչի պաշտոնակատար, դոցենտ Ֆիրոզա Մայիսյանի, դոցենտներ և աշխատելությամբ այցելել են ՀՀ կենտրոնական բանկի այցելուների կենտրոն, ծանոթացել ԿԲ Գործունեությանը, դրամավարկային քաղաքականությանը ու գործիքներին, փողի եռթյանը ու պատմությանը:

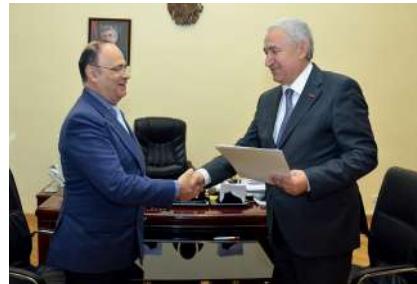
Վալենսիայի պոլիտեխնիկական համալսարանի, ՀՊՏՀ և ԵՇՎԱ մախագծերի կառավարում համատեղ մագիստրոսական ծրագրի ուսանողները, «Սախագծերի որակի կառավարում» առարկայի շրջանակում, դասախոս, միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի ավաստենտ, որակի ապահովման բաժնի գլխավոր մասնագետ Աննա Փախստանի հանձնարարությամբ, կատարել են թիմային աշխատանք՝ ՀՊՏՀ բուֆետից և գրադարանից սպառողների (ուսանողների և աշխատավայրների) բավարարվածության գնահատում: Նոյեմբերի 30-ին և դեկտեմբերի 1-ին մագիստրանտները վերլուծեցին (անգերեն) հարցումների պատասխանները (մասնակցել է 50 հոգի), գնահատեցին բուֆետի և գրադարանի գործունեության արդյունավետությունը: Ուսանողները պատրաստվում են արդյունքների հիման վրա առաջարկությունների փաթեթ ներկայացնել բուհի դեկավարությանը:

Դայաստանում ԵՄ ՏԵՍՊՈՒՀ-ի ծրագրի հյաստանյան բուհերից առաջին անգամ համակարգել է ՀՊՏՀ-ն: «Համալսարան-գործառու» հյական համակարգող գործակալություն («ԱՐԱՐԱՏ») ծրագրի նախատական էր բարձրագույն կրթության արդիականության ու փոփոխվող աշխատաշուկայի կարիքներին և պահանջներին համապատասխանության ապահովումը՝ Հայաստանում համալսարան-աշխատաշուկա համագործակցության ցանցի ստեղծման ու գործարկման միջոցով:

Նոյեմբերին ԵՄ «Կրթության, տեսածայնային և մշակութային» գործադիր գործակալության կողմից ստացվել է «ԱՐԱՐԱՏ» ծրագրի բովանդակային և

Փինանսական հաշվետվությունների եզրափակիչ գերազանց գնահատական՝ ամփոփելով ծրագրի վերջնարդյունքները: Ծնորհավորելով ՏԵՍՊՈՒՀ ծրագրում արդյունավետ մասնակցության արդյունքում ստեղծարարության և ձեռքբերումների համար՝ շեշտվում է, որ դրանք ամբողջությամբ համապատասխանում են ի սկզբանե սահմանված նպատակներին, հետևապես ծրագրի իրականացումը համարվում է արդյունավետ և հաջող օրինակ: Գործակալությունը նամակում հույս է հայտնում, որ կապահովվի «ԱՐԱՐԱՏ» ծրագրի շրջանակներում ստեղծված գործընկերության, ձեռք բերված արդյունքների շարունականությունը և կայունությունը՝ ներգրավելով հայաստանյան այլ համալսարաններ և ունամակցելով ԵՄ նոր ծրագրերի:

«Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնը և ՀՊՏՀ-ում գործարար կառավարման (MBA) մագիստրատուրայի կրկնակի աստիճանաշնորհման կրթական ծրագրի իրականացնող ՈՒՍԵՖ համալսարանը նոյեմբերի 23-ին սկիզբ դրեցին համագործակցության: Ուեկտորներ Կորյուն Արյանը և Միքել Ակերիբը ստորագրեցին համագործակցության համաձայնագիրը: Հանդիպմանը մասնակցում էին գիտության և ասպիրանտուրայի բաժնի պետ Խորեն Միխիթրյանը, «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի տնօրեն Արմեն Գրիգորյանը և կենտրոնի հետազոտող Գայանե Թովմանը:

Ներկայացնելով համաձայնագիրը՝ Արմեն Գրիգորյանը նշեց, որ «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնը և շվեյցարական ՈՒՍԵՖ համալսարանը նախաձեռնում են համագործակցություն գիտական ու հետազոտական ներուժի զարգացման բարեկարգության՝ համատեղ:

Կան ծրագրերի իրականացում, հետազոտողների փոխանակում, հետազոտական արդյունքների համատեղ հրապարակում, միջազգային աշխատաժողովների և գիտաժողովների համատեղ կազմակերպում և այլն:

Ուեկտոր Կորյուն Արյանը ողջունեց նախաձեռնությունը և նշեց, որ ՀՊՏՀ-ն շատ է կարևորում արտերկրի համալսարանների հետ համագործակցությունը: Ուեկտորը հույս հայտնեց, որ համագործակցությունը փոխահակած կլինի՝ ընդգծելով, որ «Ամբերդ»-ն արդեն ննան փորձ ունի Չինաստանի Շենսիի մամկավարժական համալսարանի կենտրոնական Ասիայի հնատիտուտի հետ:

Ուեկտոր Միքել Ակերիբը և ուրախություն հայտնեց և նշեց, որ նախատեսում են համատեղ աշխատանքներ սկսել արդեն իսկ 2018 թ. հունվարից: Նրա խոսքով՝ ՀՊՏՀ հետազոտական կենտրոնից արդեն իսկ ստացվել է հետազոտական մեկ ծրագրի հայտ, որն իրենք ուսումնասիրում էն:

ՄՏՏ ամբիոնի երկարամյա աշխատակիցներ, ամբիոնի հիմնադիր, պրոֆեսոր Գրիգոր Աղաջանյանը և դոցենտ Լիդա Պետրոսյանն անցան վաստակած հանգստի: Ցոկտեմբերի 26-ին ամբիոնում նեծարնան ցերեկույր էր: Ամբիոնի դեկավար Դիանա Գալոյանը նշեց, որ Ա' Գրիգոր Աղաջանյանը, և' Լիդա Պետրոսյանը իր առաջին դասախոսներից են եղել, օժտված են բարձր մասնագիտական և մարդկային որակներով: Նրանց երկարամյա գիտամանկավարժական գործունեությունն արժանացեցին և գնահատանքի խոսք ասացին պրոֆեսոր Զոյա Թաղևոսյանը և ՏԿ և ՄՏՏ ֆակուլտետի դեկան Գրիգոր Նազարյանը: Նրանք հուշեր պատմեցին իրենց դասախոսների: Հետագայում՝ գործընկերների մասին, յուրաքանչյուրին բնութագրեցին որպես բարիմաց դասախոսի, գիտնականամակավարժի, աջակից ու բարի գործընկերոց:

Դիանա Գալոյանը ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արյանի անունից բեղմնավոր աշխատանքի համար շնորհակալագրեր հանձնեց վաստակաշատ դասախոսներին:

Հ/ի և առւդիտի ֆակուլտետի 2-րդ կուրսի ուսանող Միքայել Թավաղյանի հայրենանվեր ծառայության համար N զորամասի հրամանատարական կազմն օրերս շնորհակալագիր է հղել զինվորի ընտանիքին:

«Նա բարեխսդորեն է կատարում իր սահմանադրական պարտքը հայրենիքի հանճեպ, մարտական պատրաստության և զինվորական կարգապահության գործում օրինակ է հանդիսանում ծառայակից ընկերների համար: Միայն հայրենիքի այդպիսի զինվորներով մեր ազգը կարողանա դիմակայել թշնամուն», - նշված է նամակում:

Դեկտեմբերի 5-ին, Մոցակցության համաշխարհային օրը, «Էլիտ պլազայում» ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովը միջոցառում էր կազմակերպել, որին մասնակցել են օրենսդիր և գործադիր մարմինների, գործարար և ակադեմիական հանրության ներկայացուցիչներ: Մեր համալսարանը ներկայացրել են պրոռեկտոր, պրոֆեսոր Գագիկ Վարդանյանը, «Սոցիալական հետազոտություններ» գիտառությանական լաբորատորիայի ղեկավար, դոցենտ Ելենա Սանուկյանը և նույն լաբորատորիայի ավագ գիտաշխատող Կարինե Շարությունյանը: Գագիկ Վարդանյանը ռեկտոր Կորյուն Արոյանի և աշխատակազմի անունց շնորհակալու է հանձնաժողովի նախագահ Արտակ Չարբյանին: Իր խոսքում նա կարևորել է մրցակցային միջավայրի զարգացումը և համալսարանի անունից՝ առանձին ապրանքային շուկաների վերաբերյալ համատեղ հետազոտություն անցկացնելու պատրաստականություն հայտնել:

Ուսանողական խորհրդի նախաձեռնությամբ ղեկտեմբերի 8-ին ՀՊՃ-ականները մասնակցեցին արյունատվական ակցիայի: Մեր համալսարան էին այցելել Ուրբեն Յոլյանի անվան արյունաբանական կենտրոնի աշխատակիցները: Արյունատվությանը մասնակցել են մի խումբ ուսանողներ, պրոֆեսորադասախոսական կազմի անդամներ: Դետագության արդյունքում ընտրվելու են արյան փոխներարկման դրույթներ:

Դեկտեմբերի 11-ին ռեկտոր Կորյուն Արոյանի, ՀԵՅ հոգաբարձուների խորհրդի համակարգող, ԱԺ պատգամավոր Կարեն Ավագյանի, համալսարանի պրոռեկտորների, ղեկանների, դասախոսների և ուսանողների մասնակցությամբ «1-ին ուսանողական ալիքի» 3-րդ տարեդարձին նվիրված միջոցառումն էր: Ցուցադրվեց ուսանողական ալիքի աշխատանքն ամփոփող տեսաֆիլմ, Ուսւլրատվության և հասարակայնության հետ կապերի հանձնաժողովի նախագահ Յայկ Գրիգորյանը միջոցառման մասնակիցներին ներկայացրեց 2 նորույթ՝ ուսանողական 1-ին լրատվական հավելվածը, որը հմարավորություն է ընձեռում հեռախոսով հետևել Ուսւլրատվությունը լուսաբանող նորություններին և «Մենքո՞ք» հաղորդաշարը, որի անդրանիկ թողարկման հյուրը երաժիշտ-կատարող Արամ MP 3-ն էր՝ իր հաջողության բանաձևով:

Շնորհական ուղերձ հղեցին ռեկտոր Կորյուն Արոյանը, Կարեն Ավագյանը, ԵՊԲՀ ուսանողական խորհրդարանի նախագահ Ալեքսանդրի Շովիանիսյանը:

Ուսւլախագահ Շովիաննես Շարությունյանը շնորհակալագրեր հանձնեց 1-ին ուսանողական ալիքի կայացման գործում մեծ ավանդ ներդրած ուսանողներին, ապա հասուն մրցանակներով՝ Ուսւլ ոսկե հուշամեդալներով պարգևատրեց Ուսւլ նախակի նախագահ, այժմ՝ ՀՊՃ ֆինանսատնտեսագիտական բոլեցի տնօրեն Մերգեյ Խառատյանին և Ուսւլրատվության և հասարակայնության հետ կապերի հանձնաժողովի նախակի նախագահ Յայկ Բեջանյանին՝ ալիքի ստեղծման գործում մեծ աջակցության համար:

«**Յ**այնրիխ Բյոլ» (HBS) հիմնադրամի Յարավային Կովկասի գրասենյակի հայտարարած «Կանաչ ակադեմիայի» ընդունելության մրցույթում հաղթած բնօգուազործման տնտեսագիտություն մասնագիտության 4-րդ կուրսի ուսանողներ Մարիենա Դանիելյանը, Նարինե Միհնայանը, Դասմիկ Յարությունյանը և հաշվապահական հաշվառման և առւդիտի ֆակուլտետի 3-րդ կուրսի ուսանողներ Կարեն Մեհրաբյանն ու Վոլոդյա Ավետիսյանը Աղվերանում մասնակցել են դասընթացի՝ նվիրված Յայաստանում էներգետիկ, բնօգտագործման այլընտրանների որոնման ուղղված հարցերին, Արցախյան հակամարտության կարգավորմանը, գենդերային խորականության վերացմանը, նեղիբերայիզմին (նորագատականություն), Ազգ-բանակ հայեցակարգին:

ՀՊՃ ռեկտոր Կորյուն Արոյանը, Սանկտ Պետերբուրգի պետական տնտեսագիտական համալսարանի ռեկտոր, պրոֆեսոր Իգոր Սակիմցևի կամակերպ, ղեկտեմբերի 1-ին մասնակցել է «Եվրասիական տնտեսական հեռանկարներ» 5-րդ միջազգային համաժողովին, որն անցած 5-ամյա ժամանակաշրջանում դարձել է Եվրասիական տնտեսական միջության զարգացման ամենահրատապ հիմնախնդիրների քննարկման արդյունավետ ծևաչափ: Լիազումար նիստում մեր համալսարանի ռեկտորը ողջունել է համաժողովի կազմակերպման և ընդգծել, որ այն ԵԱՏՍ երկրների մասնակիցների համար դարձել է միջության առաջնահերթությունների ու զարգացման հեռանկարների արծարձման միասնական հարթակ, նաև նշել է, որ ԵԱՏՍ անդամ-երկրների միջև համագործակցության սերտացումը ներառում է նի շարք ուղղություններ, որոնց թվում է նաև բարձրագույն կրթության ոլորտը:

«**Մ**երերդ» հետազոտական կենտրոնը «Զբոսաշրջության դերը ՀՀ տնտեսության մեջ» թեմայով սեմինարին ղեկտեմբերի 8-ին հյուրընկալել է ՀՊՃ աշխարհագրության բաժնի 4-րդ կուրսի և մագիստրուրայի ուսանողներին՝ դասախոս Վարդուհի Շովիաննիսյանի հետ միասին: Շյուրերին ողջունեց «Տնտեսագիտական հետազոտություններ» ծրագրի ավագ հետազոտող, ծրագրի համակարգող, պրոֆեսոր Սամվել Ավետիսյանը: Նույն ծրագրի հետազոտող Գայանե Թովմասյանը ներկայացրեց «Զբոսաշրջության դերը ՀՀ տնտեսության մեջ» զարգացման հիմնահարցեր» գեկուցումը՝ վերլուծելով զբոսաշրջության ներկայական սոցիալ-տնտեսական, մշակութային և բնապահպանական նշանակությունը, զբոսաշրջության և տնտեսության այլ ցուցանիշների միջև կոռելյացիոն կապերը: «Կրթական գործընթացի և տեխնոլոգիաների հետազոտություններ» ծրագրի կրտսեր հետազոտող Աստղիկ Շովիաննիսյանը անդրադապ զբոսաշրջության ոլորտի վիճակագրության հաշվառման գործընթացին: Երկրորդ հատվածում ծավալվեց քննարկում և նտագրություն: Միջոցառումը միջթուիհական գիտական համագրության նոր ու խոստումնալից սկիզբ էր:

GOODWILL-h

A World of Enchanting Decoration

ՄՈԳԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ

1986 թվականին հիմնադրված քելքիական ընկերությունն ի սկզբանն զբաղվում էր մանկական հեծանիվների համար լուսարձակների արտադրությամբ և այստեղից էլ ստացավ իր անվանումը՝ Goodwill «պահապան հրեշտակ» փորքի ճանապարհորդների համար:

Մի օր ժան Պոլ Մեսը՝ բրենդի հիմնադիրը, այժմ՝ ընկերության գործադիր տնօրենը, նկատեց, թե ինչպես են հարևանները հիանում Անանորի տոնածառով, որը զարդարել էր իր կինը: Նրա սիրելի իզաբելը ստեղծագործական եռանդով, մեծ սիրով ու ոգևորությամբ դա անում էր ամեն սուրբնոյյան տոնին, պարզապես այդ անգամվա հարդարանքն առանձնակի ուշադրության արժանացավ:

Գաղափարը ծնվել էր, հարկավոր էր մարմին

տալ, իրականացնել. լուսարձակներից կարելի էր սահուն անցում կատարել դեպի տոնական դեկորներ ու խաղալիքներ:

Սուրբ Ծննդունի և Ամանոր, Սուրբ Զատիկ, Վալենտին, Քելոտուին. ավանդական այս տոների համար անկրկնելի զարդերի արտադրությունն այսօր իրողություն է: Իզաբել Մեսն ընկերության ստեղծագործական տնօրենն է, ընկերության ոգին ու ներշնչանքը:

GOODWILL M&G-ն արդեն երկար տարիներ համագործակցում է հայտնի նկարիչ-դեկորատոր, մեր ժամանակի «Սուրբ ծննդյան թագավոր» Քրիստո ֆեր Ռադկոնի հետ, որի ստեղծագործությունները զարդարում են հոլիվուդյան շատ աստղերի տները: Ընկերության արտադրանքն անտարբեր չի թողնում նույնիսկ ամենախստապահանջ հաճախորդին, քանի որ այն ստեղծում է առասպելական գեղեցկության և մոգության աշխարհ:

Մեր մանկության կարոտագին հիշողությունները և ժամանակակից կյանքի դիմանմիկ ոգին հնտորեն մարմնավորված են ընկերության յուրօրինակ հավաքածուներում: Յուրաքանչյուր խաղալիք կամ զարդ ձեռքի աշխատանք է, փոքրիկ հեքիաթ, որն, անշուշտ, ավարտվում է բոլոր սիրելի տոների հետ:

Այսպես, տարիների ընթացքում սուրբծննդյան տոնածառերի անսովոր ձևավորումը, զարդարելու հնտությունը պարզ զրադմունքից վերածվեցին գործարար նախագծի, ապա նաև բիզնեսի: Այժմ ընկերությունն ունի ավելի քան 3000 աշխատակից:

Անանորյա խաղալիքները պատրաստվում են թրծված պապկուց, մի մասը պատվում է արծաթյա շերտով՝ ստեղծելով ներքին լուսավորության տպավորություն: Արտադրության ժամանակակից մերոդների հետ մեկտեղ, կիրառվում է 1800-ականների տեխնիկան: Մեկ խաղալիքը պատրաստվում է

յոր օրում և կրում է վարպետի ձեռքի ջերմությունը, ինչն աներևույթ կերպով ջերմացնում է մանուկներին ու մեծերին, ուժգնացնում Ամանորի հերիաքի իրական զգացողությունը և դառնում նվիրական հուշարձ՝ տեղ գտնելով ու պահպանվելով ընտանեկան հավաքածուում:

World of enchanting decoration՝ մոգական դեկորացիաների աշխարհ. սա է ընկերության կարգախոսը: Յավատարիմ իր ընտրած առաքելությանը («enchanting» բառը թարգմանաբար նշանակում է հնայող, գերող, կախարդող)՝ ընկերությունն անում է ամեն ինչ, որ իր խոստացած հերիաքն ու մոգականությունը չդադարեն հմայել մարդկանց սրտերը, շոյել նրանց աշքն ու գեղագիտական հաճույք պատճառել: Յամաշխարհային շուկայում իր բարձր ու կայուն տեղը նվաճած ապրանքանիշը շարունակում է մնալ պահանջված՝ վայելելով գնորդների սերն ու հիացմունքը: Այսօր ընկերությունը տոնածառեր է զարդարում աշխարհի վարչութիննագ երկրներում, իսկ գլխամասը գտնվում է Բելգիայի Կոնտին շրջանում:

GOODWILL տարբերանշանի ներքո բողարկվում են ինչպես սեփական հուշանշանները, խաղալիքներն ու զարդարանքները, այնպես էլ նույնանձնան ապրանքներ աշխարհի լավագույն արտադրողներից: Սեփական բրենդը ներկայացնում է Heart by Goodwill մետաղյա սրտիկ-պիտակով: Դրանք արհեստավարժ դիզայներների և վարպետների թիմի բացարիկ երևակայության և հմտությունների ձեռակերտ դրսնորումնեն:

Այդ ապրանքատեսակները ոչ միայն պահանջված են ու սիրելի, այլև ճանաչելի են՝ շնորհիկ թեմատիկայի, ռետրո ոճի, նորածն միտունների միաձուլման, բարձր որակի: Յաճախ դրանք բազմագործառության են. հարմար են տարբեր մաշվայրերում, տարբեր առիթների համար:

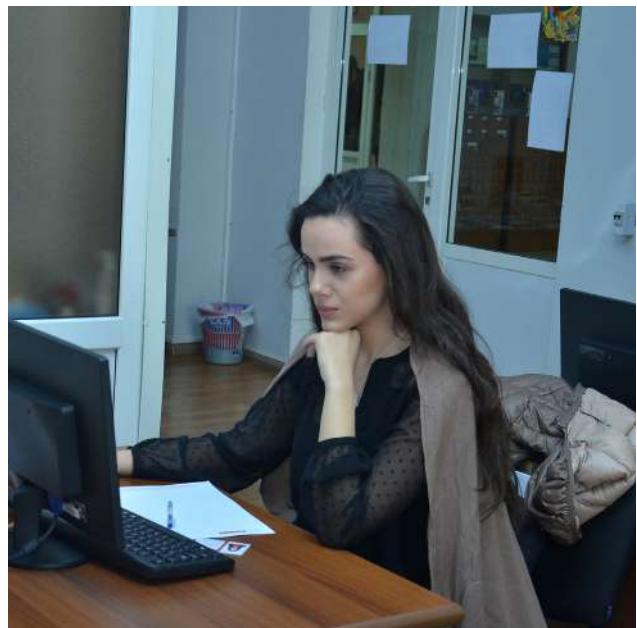
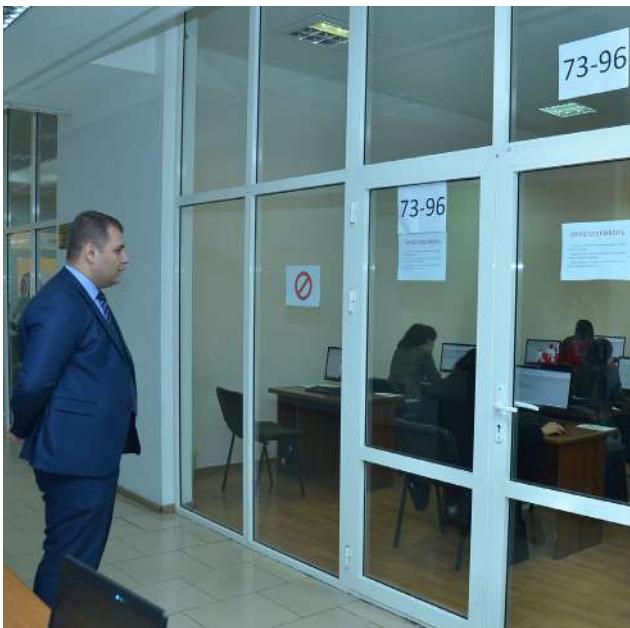
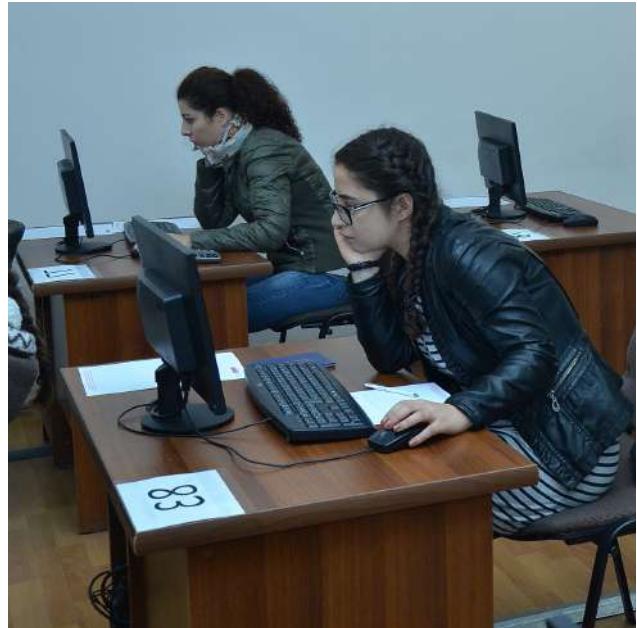
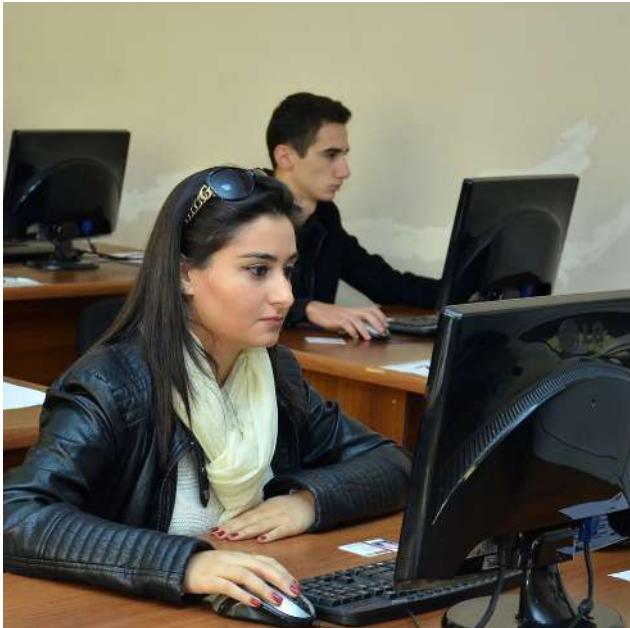
GOODWILL M&G-ն մշջազգային ցուցահանդեսների մշտական մասնակից է. Փարիզում՝ Maison & Objet, Ֆրանկֆուրտում՝ Christmasworld, Ambiente և Tendence, համագործակցում է անվանի դիզայներների, ծաղկային ընկերությունների հետ, պարբերաբար վարպետության դասեր է վարում՝ հանրայնացնելով իր փորձն ու կարողությունը:

Այսօր էլ 30 տարվա ստեղծագործական հարուստ ճանապարհ անցած ընկերությունը ներկայացնում է հսկայական և բազմազան սեզոնային զարդերի և աքսեսուարների տեսականի, ստեղծում է ամանորյա և այլ առիթների տրամադրություն: Դիզայներների խումբը մշտապես վերակերտում է որակյալ ապրանքներ՝ լի երևակայությամբ և ինքնատիպությամբ, որոնք արձագանքում են ժամանակի գեղագիտական պահանջներին, միևնույն ժամանակ ավանդական են, պահպանում են անցյալի ոգին ու շունչը:

Թեմատիկան, որն ընտրում է ընկերությունը, բազմազան է. գեղարվեստական ստեղծագործությունների, հերիաքների, առասպելների, մուլտֆիլմերի հերոսներից մինչև մտացածին կերպարներ, որոնք տեղ են գտնում համապատասխան մշջավայրերում, օրինակ՝ սառցե թագավորություննում, դրախտային այգում կամ «ոսկյա դարաշրջանում»: Ուշագրավ նմուշներ են ներկայացնում «Սուլրաններյան պարուիին», «Սուլր Ծնունդ քաղցրավենիքի աշխարհում», «Գյուղական Սուլր Ծնունդ», «Սառցե հերիաք», «Ուսկե աքաղաղ», «Jingle Bells» (Ղողանջեք զանգեր), «Թագավոր և թագուիի», «Կախարդական անտառ», «Երածշտական մաեստրո», «Կարոտալի Սուլր Ծնունդ», «Բնեռային դրախտ», «Կրոնական Սուլր Ծնունդ», «Արձարյա Սուլր Ծնունդ», «Ստորջրյա գեղեցկություն», «Սառնամանիք», «Անտառային» շարքերը: «Երևակայական կենդանիներ» թեմատիկ շարքում ներկայացված են նաև տարբեր տարիներ խորհրդանշող արևելյան հորուկոպի կենդանիները: Այս տարի, հավանաբար, շատ երկրպագուներ կունենա դեղին, իսկ շնիկը՝ 2018 թվականի խորհրդանշիցը:

ԱՆԻ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

ՀԱՄԱԼԻՐՄԱՆ ՊԱՏԿԵՐ, ԳԻՏԱՀԵՏՏՎՈՒԹՅԱՅԻՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՅԻՆ

2017-2018 ուսումնական տարվա ընդունելության արդյունքների ներկայացմամբ՝ ուսումնամեթոդական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր, ընդունող հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ, դոցենտ Պարույր Քալանթարյանի գեկուցմամբ դեկտեմբերի 8-ին սկսվեց ՀՊԾՀ գիտական խորհրդի հերթական նիստը: Ինչպես ներկայացրեց պրոռեկտորը, ընդունող հանձնաժողովն աշխատել է մայիսի 5-ից նոյեմբերի 5-ը, գործընթացը կազմակերպվել է պատշաճ, որևէ դիմորդի կամ ծնողի կողմից բողոք չի եղել: Իսկ արդյունքները, Պարույր Քալանթարյանի ներկայացմամբ, այսպիսին են՝ այս տարի ՀՊԾՀ առկա ուսուցման բակալավրիատ է ընդունվել 858 դիմորդ, հեռակա բակալավրիատ՝ 188, առկա մագիստրատուրա՝ 420, հեռակա մագիստրատուրա՝ 247: Գիտական խորհուրդն ընդունող հանձնաժողովի աշխատանքը գնահատեց բավարար:

Պարույր Քալանթարյանը գեկուցեց նաև «ՀՊԾՀ ՊՈԱԿ կոլեգիալ կառավարման մարմնի» (խորհրդի) կազմի «Պրոֆեսորադասախոսական կազմից ընտրված անդամներ» բաժնում փոփոխություններ կատարելու մասին» հարցը՝ ներկայացնելով նոր անդամների ցանկը, որը ևս հաստատվեց:

Գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր, պրոֆեսոր Գագիկ Վարդանյանը հանդես եկավ 2017 թ. գիտահետազոտական արդյունքների և 2018 թ. խնդիրների մասին գեկուցմամբ՝ նշելով, որ հաշվետու ժամանակահատվածում համալսարանի գիտահետազոտական գործունեության զարգացման հայեցակարգով՝ սահմանված նպատակներին համապատասխան: Պրոռեկտորը ներկայացրեց համալսարանում գիտահետազոտական ենթակառուցվածքների ստեղծումն ու զարգացումը, գիտության ուղղված ֆինանսավորումը, գիտական հրատարակությունների ծավալն ու թեմատիկ ուղղությունները, ամբիոնային գիտահետազոտական աշխատանքները, գիտության միջ-

ազգայնացումը, նախանշեց 2018 թ. անելիքները: Գագիկ Վարդանյանի գնահատմամբ, կատարված քայլերը հնարավորություն են տալիս նոտենալու հետազոտական համալսարան դառնալու տեսլականի հրագործմանը, և այդ ճանապարհին հնարավոր է նաև նոր ենթակառուցվածքների ստեղծում: Համալսարանում գիտահետազոտական գործունեության հրագործման համար պրոռեկտորը շնորհակալություն հայտնեց համալսարանի պրոֆեսորադասախուսական կազմին՝ աշխատանքներում ակտիվորեն ներգրավելու, լրատվության և հասարակայնության հետ կապերի բաժնին՝ գործընթացը պատշաճ լուսաբանելու, «Տնտեսագետ» հրատարակչության խմբագրահրատարակչական բաժնի վարիչ Նաիրա Խչեյանին՝ տպագիր նյութերի ձևավորման և տնտեսական մասին՝ նյութական աջակցության համար: Համալսարանի գիտահետազոտական գործունեության արդյունքները գիտական խորհուրդը բավարար գնահատեց՝ արձանագրելով, որ 2017 թ. աշխատանքների ծավալն, ընդհանուր առմանք, կատարված է:

Գագիկ Վարդանյանը գեկուցեց նաև ատենախոսության թեմա և գիտական դեկանավար վերահստատելու մեկ հարց, ապա ներկայացրեց տպագրության ենթակա մի շարք հրատարակություններ: Այսպիսով, գիտական խորհուրդը հրատարակության երաշխավորեց աշխատանքի տնտեսագիտության ամբիոնի վարիչ, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Մարտիրոս Պետրոսյանի «Անձնակազմի տնտեսագիտություն», լեզուների ամբիոնի դասախոս Անահիտ Շահինյանի Customs՝ մաքսային գործ մասնագիտության ուսանողների համար և լեզուների ամբիոնի դոցենտ Լիդա Տոնոյանի, դասախոսներ Գայանե Վարդապետյանի, Ռուզաննա Հարությունյանի, Արմինե Գասպարյանի Սահմանական օրենսդրությունը՝ պահպանական աշխատանքները, գիտության միջ-

ԳՈՐԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

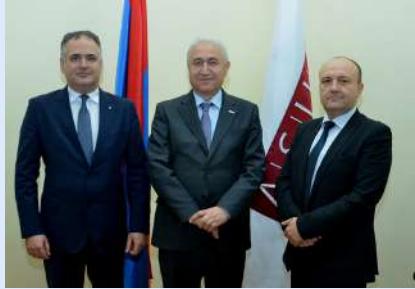

Տնտեսամաքենատիկական մեթոդների ամբիոնի դոցենտ Նարեկ Կեսոյանը և տնտեսական ինֆորմատիկայի և տեխեկատվական համակարգերի ամբիոնի լաբորատոր Լիլիթ Ազարյանը հոկտեմբերի 16-20-ը գտնվել են Կրակովի պետական տնտեսագիտական համալսարանում (Լեհաստան): Նարեկ Կեսոյանը կառավարում մասնագիտության 3-4-րդ կուրսում ներկայացրել է «Ուեգրեսիոն վերլուծություն և հիպոթեզների ստուգում» թեման, ապա տարբեր մասնագիտությունների ուսանողների համար բաց դաս է վարել «Տնտեսամաքենատիկական մեթոդներով ՀՀ արտաքին տնտեսական կապերի խորացման գնահատումը» թեմայով: Լիլիթ Ազարյանը հանդիպումներ է ունեցել նշված համալսարանի արտաքինական կապերի խորացման գնահատումը» թեմայով:

Հոկտեմբերի 23-26-ը մեր համալսարանում էր Վարչավայի տնտեսագիտական դպրոցի դասախոս Սարիհա Յոհաննը: Առաջին դասախոսությունը «Ծառայությունների բավարարվածությունը» թեմայով էր, մասնակցում էին մարդերին ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր Արարատ Զաքարյանը, ուսանողներ, ասպիրանտներ, աշխատակիցներ: «Բիզնեսի կառավարման գործիքները» և իր հեղինակած «Ծառայությունների մաքերինգ» մասնագիտական գործերը Մարիա Յոհաննը հանձնեց ՀՊՏՀ գրադարանին: Հոկտեմբերի 26-ին նրա 2-րդ դասախոսությունն էր՝ «Ջրոսաշրջային ուղղությունների բրենդավորում»:

Մոյեմբերի 6-10-ը աշխատանքային այցով մեր համալսարանում էր Բուլղարիայի Սվիշտով քաղաքի Տսենովի տնտեսագիտության ակադեմիայի պրոֆեսոր Ասեն Բոժիկովը: Մոյեմբերի 8-ին ինֆորմատիկայի և վիճակագրության ֆակուլտետի ուսանողների համար հանդես եկավ «Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների դերը աղետների հետևանքների վերացման գործում», մոյեմբերի 9-ին միջազգային ծրագրերի կենտրոնում՝ «Կյանքը կիրահանցագործությունների դարաշրջանում» թեմաներով: Բաց դասախոսությանը ներկա էին մակրոտնտեսական վերլուծություն մասնագիտացման մագիստրանտները՝ մակրոէկոնոմիկայի ամբիոնի դեկան Վարեն Գրիգորյանի գլխավորությամբ, ուսանողներ, դասախոսներ:

Վարշավայի (Լեհաստան) տնտեսագիտական դպրոցում հոկտեմբերի 23-27-ն անցկացվել է «Անձնակազմի վերապատրաստման միջազգային շարաթ», որին մասնակցել է լեզուների ամբիոնի դասախոս Թրիստինե Սարգսյանը ներկայացնելով մեր համալսարանը՝ կառուցվածքը, կրթական ծրագրերը, ուսուցման համակարգը:

Եոյեմբերի 27-ին մեր համալսարանում էր Գալացի Դանուրիուս համալսարանի (Ռումինիա) ռեկտոր Անդրի Պուչկան և միջազգային կապերի գծով պրոռեկտոր Եմանուել Սարինեսկուն: Արտաքին կապերի բաժնի աշխատակիցները նրանց հետ այցելել են համալսարանի ստորաբաժններ գրադարան, որտեղ հյուրերը ծանոթացել են գրքերի թվայնացման աշխատանքներ, այնուհետև՝ համակարգչային կենտրոն և «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոն: Շրջայցից հետո նրանք հյուրընկալվել են ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուլ Արյուանի, իհացնության հայտնելու համար ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր Արարատ Զաքարյանը, ուսանողներ, ասպիրանտներ, աշխատակիցներ: «Բիզնեսի կառավարման գործիքները» և իր հեղինակած «Ծառայությունների մաքերինգ» մասնագիտական գործերը Մարիա Յոհաննը հանձնեց ՀՊՏՀ գրադարանին: Հոյեմբերի 26-ին նրա 2-րդ դասախոսությունն էր՝ «Ջրոսաշրջային ուղղությունների բրենդավորում»:

Մոյեմբերի 6-10-ը աշխատանքային այցով մեր համալսարանում էր Բուլղարիայի Սվիշտով քաղաքի Տսենովի տնտեսագիտության ակադեմիայի պրոֆեսոր Ասեն Բոժիկովը: Մոյեմբերի 8-ին ինֆորմատիկայի և վիճակագրության ֆակուլտետի ուսանողների համար հանդես եկավ «Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների դերը աղետների հետևանքների վերացման գործում», մոյեմբերի 9-ին միջազգային ծրագրերի կենտրոնում՝ «Կյանքը կիրահանցագործությունների դարաշրջանում» թեմաներով: Բաց դասախոսությանը ներկա էին մակրոտնտեսական վերլուծություն մասնագիտացման մագիստրանտները՝ մակրոէկոնոմիկայի առաջին աշխատանքային վարերի արյունքների, հետազանական մասին:

Զեկուցումներ ներկայացրին ՀՊՏՀ մարդերին ամբիոնի դոցենտ Լիլիթ Դադյանը և ՅԱՊՀ օդային տրանսպորտի շահագործման և կառավարման ամբիոնից Հրայր Կարապետյանը ներկա էին մակրոտնտեսական վերլուծություն մասնագիտացման մագիստրանտները՝ մակրոէկոնոմիկայի ամբիոնի դեկան Պատրիկ Կառլիքը Կարեն Գրիգորյանի գլխավորությամբ, ուսանողներ, դասախոսներ:

«Յամալսարանի ֆինանսական կառավարումը և եկամտի դիվերսիֆիկացման ռազմավարությունները» թեմայով միջազգային սեմինար-աշխատաժողովը նոյեմբերի 20-ին մեր համալսարանում, Յայաստանում «Երազմուս+»-ի ազգային գրասենյակի նախաձեռնությամբ, համաշնորհել էր հայաստանյան բուհերի ներկայացուցիչների և կրթության փորձագետների: Սամանակցում էին նշված գրասենյակի համակարգող Լանա Կառլովան, ով հանդես եկավ ողջույնի խոսքով, համալսարանների պրոռեկտորներ, ֆինանսական և այլ բաժինների աշխատակիցներ, ուսանողներ: Մեր համալսարանից ներկա էին անձնակազմի կառավարման բաժնի պետ Գոհար Սարգսյանը, արտաքին կապերի բաժնի պետ Վյու Պավուլյանը, ֆինանսական ֆակուլտետի ուսանողներ: Յատուկ հյուրերի շարքում էին Եվրոպական համալսարանական ասոցիացիայի կառավարման, ֆինանսավորման և հանրային քաղաքականության զարգացման գծով փոխտնօրեն Ենորաթեննետուու Փրուվուտը և Դուբլինի համալսարանի գլխավոր ֆինանսիս Յան Մերժուուզը, ովքեր էլ վարում էին աշխատաժողովը, բանախոսում: Միջոցառման կազմակերպմանն աջակցել էր ՀՊՏՀ արտաքին կապերի բաժնը:

Րոկտեմբերի 15-ից մեկնարկել է «Երազմուս+» ծրագրով «Ֆինանսների մագիստրոսական ծրագրերի բարեփոխում Յայաստանում և Մոլդովայում» (ՈՒՖԱՅՆ), նախագիծը, որի մեկնարկային հանդիպմանը Վիեննայում (Ավստրիա) նոյեմբերի 21-24-ը մասնակցել են ՀՊՏՀ արտաքին կապերի բաժնի գլխավոր մասնագետ Մարգարիտ Մարությանը և ֆինանսների ամբիոնի ասխատենտ Վանին: Երանուայանը: Քննարկվել է նախագիծի աշխատանքային փաթեթներով նախատեսված գործողությունների շրջանակը, պլանավորվել են առաջիկա մեկ տարվա գործողությունները, մասնավորման և աշխատանքային վարերի ամբիոնի ասխատենտ Վանին աշխատանքային փաթեթի շրջանակում կարիքների գնահատման հարցումների կազմակերպումն ու հաշվետվողականությունը:

ՀՊՏՀ-ն նեկավարում է 7-րդ աշխատանքային փաթեթը՝ տեղեկատվության տարածումն ու արդյունքների կիրառումը: Սեկնարկային հանդիպմանը Մարգարիտ Մարությանը ներկայացրել է տեղեկատվության տարածումն ու արդյունքների կիրառման գործողությունների պահանջմանը, ինչպես նաև արդեն ձեռք բերված արդյունքները: ՈՒՖԱՅՆ-ը եռամյա նախագիծ է և նախատեսված է 2017 թ. հոկտեմբերից մինչև 2020 թ. հոկտեմբերը:

ԻՆՉՊԵ՞Ս ՄՐՑՓ ՄՆՎԼ «ԿԱԼՈՐԻԿԱՆԵՐԻ ԽՐԱԺԱՇԱՎԱԾՔՈՒՄ»

Անշափ բարդ է տոնական սեղանների գայթակղությանը դիմակայելը: Սակայն, ինչպես պնդում են սննդաբանները, դժվար է, բայց ոչ՝ անկարելի ու անհնար: Գուցե, շատերի համար այդ օրերին հավաքած լրացուցիչ կիրոգրամներն այնքան ել անցանկալի չեն, սակայն եթե առողջական և գեղագիտական նպատակներ են ձախողվում, զգուշանալու անհրաժեշտություն կա: Գաղտնիքը զսպավածությունն է, որ «կալորիաների խրախնձանքում» ձեզ բույլ կտա զերծ մնալ ավելորդ քաշ կուտա-

Կելուց: Խսկապես, չափավոր սնվելով և տոնական օրերի համար պլանավորված սննդակարգին հետևելով, կարող եք ձեզ բույլ տալ օգտվել բոլոր անուշեղներից ու միաժամանակ չգիրանալ: Դրա համար ձեզ կառաջարկենք հեղինակավոր բժիշկների հավանությանն արժանացած տարածված խորհուրդներ:

1. Տոնական օրերին 30 րոպե մարզվելով բույլ կտա ավելի հեշտ այրել կալորիաները: Մարմանամարզությունը կլիցքաբափի, և հարկ չի լինի լարվածության պատճառով շատ ուտել:

2. Տոնակատարությունից առաջ տևական անորի մի մնացեք, գուցե, ձեզ դուր կգա այս գաղափարը, սակայն, հավատացեք, այն հիդ է բացասական հետևանքներով: Ապահովագրված չեք, որ երկարատև «սովահարությունից» հետո, շքեղ սեղանի մոտ մեծ քանակությամբ չեք ուտի:

3. Զուր խմելով կպահպանեք թարմությունը, այն կօգնի սննդի լավ յուրացմանը և բունավոր նյութերը դուրս կբերի օրգանիզմից: Զուրը նաև կարգավորում է օրգանիզմի ջերմությունը: Երեկոն սկսեք մեկ կամ երկու բաժակ ջրով:

4. Օգտագործեք փոքր ափսեներ և մի՛ ծանրաբեռներ դրանք, նախապատվությունը տվեք ցածր կալորիականությամբ կերակրատեսակներին:

5. Քիչ օգտագործեք ալկոհոլային խմիչքներ, եթե այնուհանդերձ ցանկանում եք խմել, մի՛ մոռացեք մեջընդիշել մեկ բաժակ ջրով: Հիշե՛ք՝ ալկոհոլը նպաստում է շատակերությանը. Ջրազրկումը կեղծ ազդանշաններ է ուղարկում, որոնք գայլային ախորժակ են առաջացնում:

6. Յընթացս, ինչպես ասում են՝ ձեռքի հետ ընկուզեղեն, թխվածքներ ուտելու սովորությանը վերջ դրեք:

7. Գլխավոր ուտեսար բաժանեք մի քանի մասի՝ ապահովելու համար մակրոտարրերի հավասարակշռությունը: Դուք առավել լիարժեք կհագենաք, եթե ափսեի մեկ երրորդը լցնեք մնով, մեկ երրորդը՝ բուսական սննդով կամ աղցանով, մյուս մասը՝ բարդ ածխաջրերով: Հիշե՛ք՝ սպիտակուցներն ու բանջարեղենը կարևոր են ու առաջնային:

8. Խմիչքներ, այսպես ասած, ընպելի կալորիաներ, չափավոր օգտագործեք: Ե՛վ բնական հյութերը, և գազավորված քաղցրահամ ընպելիքները պարունակում են մեծ քանակությամբ տաքնված կալորիաներ:

9. Հիմնականում ընտրեք հում բանջարեղեն, ասենք՝ նեխուր, գազար, վարունգ, ծաղկակաղամբ, ինչպես նաև թթվեցրած բանջարեղեն և ծիրապտուղ:

Մրգերի մեջ նախապատվությունը տվեք խճանորին, տանձին, արքայախնձորին և ցիտրուսային պտուղներին: Դրաժարվեք ճաշակել նրբերշիկներ, սայյամի, չիպսեր, կրեկերներ: Օրգանիզմի նյութափոխանակությանը հատկապես օգտակար են՝ գրեյքֆրուտ, կանաչ թեյ, յոգուրտ, նուշ, սուրճ, հնդկահավ, խնձոր, սպանաղ, լոբի, կանաչ պղպեղ, բրոկոլի, քարի (համեմունք), սոյայի կաթ և վարսակ (տե՛ս նկարում):

10. Եվ վերջապես՝ շատ կարևոր է լիարժեք քունը: Ապացուցված է, որ վատ քնելն առաջացնում է ախտրժակի և հագեցածության զգացողության համար պատասխանատու հորմոնների անհավասարակշռություն:

Միանգամայն պարզ է՝ կարճատև սննդային հաճույքը չարժե փոխել մարմնական և հոգենոր առողջության, գեղեցիկ կազմվածքի հետ: Ինքներդ ձեզ խոստացեք և ուժ գտեք սնվել առողջ և միայն երբեմն-երբեմն օգտվել մեծ կալորիականությամբ մթերքներից:

Ձեզ քաջածանոթ այս կանոնները մեկ անգամ ևս հիշեցնելով ցանկանում ենք կոչել զգության և չափավորության: Տոնական և ոչ տոնական բոլոր օրերին մաղթում ենք ձեզ ներդաշնակություն՝ առողջություն, գեղեցկություն և բարձր տրամադրություն:

ՍԻՐԱՆՈՒԾ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵԱՆ
ԴՊՏՀ ֆիզդաստիարակության, ԱԻ և ՔՊ ամբիոնի դոցենտ, քիմիական գիտությունների թեկնածու

Կորեջո, «Սուլր Գիշեր»

Կրոնական գեղանկարչության մեջ լուսավոր և ուրախ սյուժեները շատ ավելի հազվադեպ են, քան ողբերգականները: Կերպարվեստը դիտողի վրա ավելի սուր և ազդու ներգործում է տիխրությամբ, ցավով: Բոլորովին այլ են լուր հայեցողություն, բերկրալից անդորր ու խորը գիտակցվածություն պահանջող թեմաները: Քրիստոսի Ծնունդը այդպիսի նուրբ պայծառ թեմաներից է՝ ներծծված հույսով ու սիրով:

Սուլր Ծնունդ... Աստված, մարդկային կերպարանք առաօծ, մեղքով աղճատված, մարդկային աշխարհ է եկել, որպեսզի իր վրա վերցնի աշխարհի ողջ չարիքը: Եկել է ոչ թե փառքի շողարձակմամբ, այլ աղքատ, անհայտ ընտանիքում ծնված փոքրիկ անօգնական Մանկան մեջ: Քրիստոնեության պատմության բոլոր շրջաններում այդ փաստն այնպիսի ուժգնությամբ է արձագանքելքրիստոնյաների սրտերում, որ Քրիստոսի Ծնունդը դարձել է նկարիչների ամենասիրելի թեմաներից մեկը: Այդ հսկ պատճառով Ծննդյան պատկերումը կարելի է գտնել արդեն վաղքրիստոնեական արվեստի առաջին հուշարձաններում:

Սակայն քրիստոնեական արվեստի համար Ծննդյան թեման պարունակում է առեղծվածային պարադոքս: Որպես կանոն, մենք հենց այդ իրադարձությունն ենք ցանկանում ոչ միայն պատկերել, այլև ապրել՝ գեղարվեստական պատկերների վրա տեղափոխելով հոգևոր բերկրանքի և խաղաղության մեր սպասումները: Դրա հետ մեկտեղ արվեստում չկա ավելի խորհրդավոր ու անմատչելի թեմա: Պատկերել, թե ինչպես «Բանը դարձավ մարդին», այսինքն՝ աշխարհ եկավ մարդացած՝ հանուն մեղ-

ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴ ԱՎԵՑԻՍ

քի ստրկությունից մարդկության փրկության, անհավանական բարդ է ոչ միայն նկարիչների, այլև ավետարանիչների համար: Ավետարանիչներն առանց մանրանասների են լուսաբանում այդ հանդիսավոր իրադարձությունը: Սարկոսը պատումն սկսում է միանգամից Հովհաննեսի քարոզից և Սկրտությունից: Մատքեսով մոտ Քրիստոսի Ծնունդը նկարագրվում է մեկ նախադասությամբ: Հովհաննեսը, ելեւով Մարմավորնան միստիկական մեկնության բարձրագույն մակարդակի, ոչ մի խոսք չի ասում Ծննդյան կոնկրետ հանգամանքների նասին: Եվ միայն Դուկասն է համարձակվում հայտնել մի շարք կարևոր մանրանասներ՝ հիշատակելով Բեթղեհեմուն Սուլր Ընտանիքի հայտնվելու պատմական հանգամանքները: Բայց նա ևս չի խորանում ըստ եւրյան ողբերգական մանրանասների նեց, որոնց արդյունքում Աստծո Որդու համար այլ տեղ չի գտնվում, բացի գոմից: Բացի Ավետարաններից, նկարիչների համար լրացուցիչ աղբյուրներ էին նաև հայտնությունները և պարականոն գրվածքները, մասնավորապես՝ Հակոբի նախաավետարանը:

Այսպիսի համեստ տեքստային նյութի դեպքում, թվում է, անհավանական դժվար է ստեղծել գեղարվեստական ավանդույթ: Սակայն Ավետարանական խոսքի «մանանեխի հատիկը» ծնել է հարուստ նյութ հնչայի Արևելքում, այնպես էլ Արևանուտքում:

Քրիստոնեության պատմության առաջին երեք դարերում (մ.թ. I-III դր.) Ծննդյան առանձին տոն գոյություն չի ունեցել, այլ, նշվելով հունվարի 6-ին, միավորված էր Տիրոջ Սկրտության տոնին և կոչվում էր Աստվածահայտնություն՝ Աստծո գալուստ մարդկանց աշխարհ: Միայն IV դարում, երբ հռոմեական կայսր Կոնստանտին Սեօք քրիստոնյաներին թույլ տվեց բացահայտորեն դավանել իրենց հավատը, և քրիստոնյաները դուրս եկան կատակոններից, Ծննդյան տոնն առանձնացավ որպես տարեկան կրոնական և օրացուցային շրջանի վառ իրադարձություն: 336 թ. Հռոմի եկեղեցին դեկտեմբերի 25-ը պաշտոնապես որոշեց Հիսուս Քրիստոսի Ծննդյան տոն: IV դարի վերջին Ասորիքում, V դարի կեսին գրեթե ողջ Արևելքում (Ալեքսանդրիայում, Աստիքում, Կ. Պոլսում) Քրիստոսի Ծննդյան տոնը փոխարիվց դեկտեմբերի 25-ին, իսկ հունվարի 6-ը մնաց որպես Տիրոջ Աստվածահայտնության օր: 451 թ. Քաղկեդոնի ժողովը դեկտեմբերի 25-ը վերջնականապես հաստատեց Քրիստոսի Ծննդյան օր, թեև Երուսաղեմի եկեղեցին մինչև 549 թ. շարունակեց նշել հունվարի 6-ին: Հայ եկեղեցին հաստատում է մնացել հնագոյն ավանդույթին և Քրիստոսի Ծննդյան ու Աստվածահայտնության տոնը շարունակում է նշել միասին՝ հունվարի 6-ին:

Քրիստոսի Ծննդյան՝ մեջ հասած հնագոյն տոնակատարությունը գիտնականները վերագրում են V դարին, իսկ Ծննդյան պատկերագրության ակունքները յուլի համար նախատեսված պահեստինյան տափաշշերին, Կապադովկիայի Ժայռափոր տաճարների որմերին, Հռոմի Սանկտա Սանկտորիոս եկեղեցու մետաքսե գործվածքի վրա, կատակոմ-

ների պատերին և հռոմեական ու գալլիական սարկոֆագների վրա արված նկարազարդումներն են: Այսպիսով, առաջին քրիստոնյաները քրիստոսի Ծնունդը պատկերում էին շատ պարզ: Մանկան խանձարութք, նրա վրա խոնարհված Աստվածամյոր և բարեպաշտ Հովսեփից, կողքին՝ եզն ու ավանակը:

Ս.թ. VI դարում առաջին սրբապատկերների առաջացմանը ձևավորվեց Քրիստոսի Ծնունյան պատկերագրությունը, որը գորեք անփոփոխ մնաց մինչև XXI դարը: Այդուհետ քրիստոնեական արվեստի պատմության մեջ մշակվեցին սուրբնոնյան թեմատիկայի երկու՝ արևելյան սրբապատկերագրության համընդհանուր և արևանտյան արվեստի պատմողական մոտեցումներ:

Արևելյան սրբապատկերագրության համընդհանուր մոտեցումը մեկ պատկերային դաշտում սիմվոլիկ ձևով ներկայացնում է մի քանի իրադարձություն և արտացոլում է ոչ միայն Ավետարանի տեքստը, այլև սուրբնոնյան հոգևոր երգարվեստը:

Սրբապատկերագրության մեջ գոյություն ունեն Սրբազն պատմության պատկերման հատուկ կանոններ: Քրիստոսի Ծնունդը դիտարկվում է հավերժության տեսանկյունից, որտեղ ամեն ինչ ուրիշ է, ոչ այնպես, ինչպես երկրի վրա: Այդ պատճառով, օրինակ, զարմանալի չէ, որ սուրբնոնյան սրբապատկերում ներկայացված են մի քանի իրադարձություններ, որ տեղի են ունեցել տարբեր ժամանակներում՝ աստղի հայտնվելը, Ծնունդն ինքնին, իրեշտակների հայտնվելը հովհներին, մոգերի երթը: Եթե այդ ամենը պատկերեր աշխարհիկ նկարիչը, նա, անկանած, դիտողին կառաջարկեր սուրբնոնյան թեմայով նկարաշար, որտեղ հաջորդաբար ամեն ինչ կարտացուեր: Իսկ սրբապատկերագիրը միավորում է ամեն ինչ մեկ սրբապատկերում, քանի որ հավերժության մեջ չկա «երր» և «հետո», այլ միայն «այժմ և ընդմիշտ»: Դա Աստծո և մարդու, Յավերժության և ժամանակի հանդիպման իրադարձությունն է:

Սրբապատկերի տարածությունում աշխարհի Փրկչի ծննյան լույսի բերկրանքը ևս, որը իրեշտակները հայտնում են հովհներին, բոլորովին այլ տեսք ունի, քան ուրախությունը սովորական, կենցաղային իմաստով: Սրբապատկերն ասես առաջարկում է տոնի այլ ընկալում՝ ոչ թե հարուստ սեղան, ճոխ հագուստներ, երգ ու պար, այլ լուրջուն, հանգիստ ու երախտագիտություն: Դա այն ուրախությունն է, որ ապրվում է ներսից, սրտով:

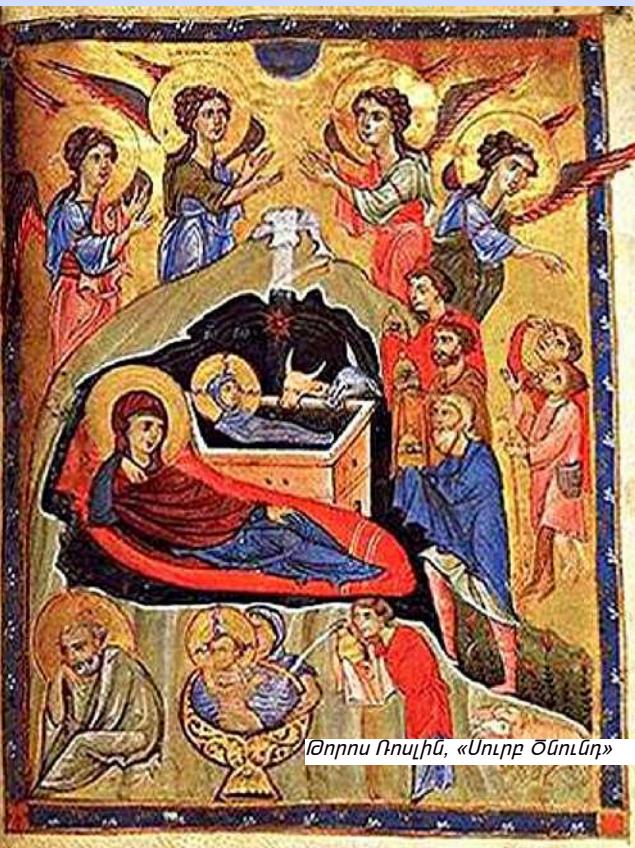
Սուրբնոնյան դասական սրբապատկերագրությունը ներառում է տեսողական երեք պլան (շարք)՝ վերին (երկինք), կենտրոն (երկնքի ու երկրի միավոր), ներքև (երկիր):

Սրբապատկերի վերևում սովորաբար պատկերվում են բացված երկինք և փայլող աստղ, որից ելնող ճառագայթը հավում է լեռան գագաթին, որի ներսում գտնվում է քարանձավը: Յաճախ կերպարների մի քանի խմբերի ուշադրությունը կենտրոնացած է աստղի վրա: Նրան մատնանշում են մոգերը՝ որպես դեախ Քրիստոս իրենց ուղղորդող, նրանով հիանում են հովհները, նրան փառաբանում են իրեշտակները: Այսպիսով, աստղը որոշում է կոմպոզիցիայի առանքքը, և Մանկան խանձարութք վրա ընկնող ճառագայթն ընդգծում է այդ պահի գլխավոր հրաշքը՝ «ժամանակներից առաջ գոյավորի» ծնուն-

դը: Մարիամի փխրուն և սիրառատ կերպարը, ինչիվների հոգական խոնարհումը դիտողին բոլով են տալիս ապրումակցել և հաղորդակից լինել Ծննյան խորհրդին: Եթե աստղը Սուրբ Ծնունդի մասին ավետարանական պատման ինքնատիպ կոնկրետ նկարազարդումն է, ապա պարզ երկինքը և լեռան գագաթը լի են սիմվոլիկ իմաստով: Յաճախ կարելի է հանդիպել արտահայտության: «Սուրբ Ծնունդը երկինքն է երկորի վրա»: Յավանաբար, սրբապատկերագիրը նկատի ունի հենց դա՝ պատկերելով բացված երկինքը:

Քարանձավի ներսում սովորաբար նկարում են անկողնում պատկած Աստվածամորը (որը պատկերվում է իրադարձության մյուս մասնակիցներից ավելի խոշոր) և բարուրված փոքրիկ Քրիստոսին, որի գլխի շուրջը փայլում է խաչածև լուսապատկած (լուսապատկի մեջ արված խաչը Փրկչի կերպարի պարտադիր հատկանիշն է, որը մատնանշում է Նրա տառապանքները խաչի վրա): Ենտաքրքիր է, որ Աստվածամորը սովորաբար չի նայում Մանկանը, նրա հայացքն ուղղված է մեզ: Դա հաճախ տարակուսանք է առաջացնում: Սակայն լրիվ գիտակցարար է արվում ցոյց տալու համար, որ Մանուկը չի պատկանում Մորը, այլ աշխարհի եկել, որպեսզի փրկի այն: Կարևոր է նաև ուշադրություն դարձնել խանձարութիւն ձևին, որը նման է դագաղի: Քրիստոսն աշխարհի եկել, որպեսզի մահանա նրա համար և հարություն առնի նրա համար:

Քրիստոսին ամենամոտը պատկերվում են կենդանիները՝ եզն ու ավանակը: Դրանք չեն հիշատակվում Ավետարաններում, բայց այս սյուժեի մեկնիշները միակարծիք են այն հարցում, որ եզը խրայելական աշխարհի խորհրդանշանն է, ավանակը՝ հերանոսական: Իսկ նրանց միջևս պատկերվում է Աստվածային Մանուկը, որը նրանց ազատագրում է. մի մասին՝ Օթենքի լծից, մյուսներին՝ կուտքերին խոնարհվելուց: Ոմանք հինկտակարանային տաճարի այն ընտրյալ «մնացորդն» են, որ մուտք կգործեն Նոր կտակարանի եկեղեցի, մյուսները՝ նրանք, որոնց համար նոր կրացվի ծշմարիտ աստվածանաշողության հնարավորությունը:

Թորոս Ռուսին, «Սուրբ Ծնունդ»

Հաճախ Աստվածամոր կողքերին պատկերում են հովհանքը ու նոգերի, որոնց ֆիգուրները շատ ավելի փոքր են, քան Աստվածամոր ֆիգուրը: Ի դեմս հասարակ, անգրագետ, բայց չերմեռանդորրեն հավատացող հովհանքը և հեթանոսական մոգերի՝ Տերը հայտնվել է ողջ աշխարհին: Եվ այժմ յուրաքանչյուր մարդ կարող է գտնել իր ուղին դեպի Աստված:

Դեպքերի մեծամասնությունում Մարիամն ինքն է ցույց տալիս Մանկանը հովհանքը, և նույնքան հաճախ հորինվածքում դերակատարություն ունեն հրեշտակները: Նրանց ֆիգուրները տեղադրվում են կամ կտավի վերին մասում (ստեղծելով ճեղքվող երկնքի պատրանք), կամ շրջապատում են Մանկան մսուրը հովհանքը հետ միասին: Յետաքրքիր է, որ բարոկկոյի դարաշրջանին մոտենալուն զուգընթաց ուժեղանում էր հովհանքը կերպարների բնապաշտական կոպտությունը. մուգ, կոշտացած դեմքեր՝ խոր կնճիռներով, խոշոր մկանուտ ձեռքեր: Բայց հաճախ նկարիչները նրանց գեղջկական դեմքերը լցնում էին Մանկան դեմքից ճառագող լույսով, և դա միշտ հատուկ ազդեցություն էր բողոքում:

Առավել բազմազան են նոգերի երկրպագության պատկերումները: Սովորաբար նկարիչները երեք մոգերին պատկերում են մարդկային երեք տարիքների թվով (երիտասարդություն, հասունություն, ծերություն՝ ընդգծելու համար, որ ցանկացած տարիքում մարդն Աստծոն կարիքն ունի: Արդեն ուշ միջնադարում հեթանոս աստղագետ-մոգերը վերածվեցին երեք արքաների՝ եկած Արևելից երեք երկրներից (ավելի հաճախ այդ երկրների շարքում հիշատակվում են Արաբիան, Պարսկաստանը և Եթովպիան): Յուրաքանչյուր արքա անուն ունի՝ Գասպար, Մելքիոր, Բալթազար: Յուրաքանչյուրը բերում է իր ընծան նորածին Քրիստոսին՝ ուսիի (ընդգծելով Քրիստոսի արքայական արժանապատվությունը), խունկ (որ գործածվում է կրոնական արարողություններում) և զնուրս (որով Արևելքում օծում են մահացածի մարմինը): Մոգերի ընծաները խորհրդանշում են Քրիստոսի Աստվածային անմահությունը:

Արևածյան արվեստի պատմողական մոտեցման դեպքում սուրբծննյան շղթայի հիմնական իրադարձություններն ինքնաբավ են, և դրանցից յուրաքանչյուրը դաշնում է առանձին պատկերման այումքե: Ընդ որում, Սուրբ Ծննդին ինքնին Արևածյան Եվոպայի արվեստում ներկայացված է երկու հիմնական պատկերագրական պահնողյուղը: Դրանցից մեկը՝ ամենատարածվածը, պատկերազարդայինն է: Իր ստեղծագործությունն ընկալելով որպես տեքստի պատկերագրում՝ գեղանկարիչը հիմնական ուշադրությունն ուղղում է պառկած Մարիամի ֆիգուրին, որի մոտ գտնվում է մսուրի մեջ բարուրված Մանուկ Յիսուսի ֆիգուրը: Սակայն հաճախ գործողության վայր գոնզ պատկերվում է որպես քարանձավ: Քարանձավի պատկերումը Ծննդյան թեմայի մեջ ներմուծում է շատ կարևոր նախատիպային ենթատեքստ՝ ակնարկելով խաչի վրա մահից հետո Փրկչի պապակա հուղարկավորությունը (իսկ Մանկան փոքրիկ մարմինը պարուղող փաթաթաները համապատասխանաբար դաշնում են հիշեցում քաղաքան պատանքի մասին): Այսպիսով, թվում է, համեստ պատկերային խնդիրներ լուծող ստեղծագործության մեջ միանգամից նշվում են Յիսուսի երկրային կյանքի «ալֆան և օմեգան»:

Եվոպական արվեստում Սուրբ Ծննդի ներկայացման երկրորդ տեսակը երկրպագության պատկերումն է, որում Մարիամն ու Յովանեփի ծնկաչոր են, աղոթքի համար միացրած ափերով և ակնածանքով հայում են Մանկանը, որը կամ խանձարություն է, կամ անմիջականորեն գետնին փուլած ծղոտի վրա: Որպես կանոն, կոմպոզիցիայում հսկայական դեր է խաղում Նրա փոքրիկ ֆիգուրից ճառագող լույսը: Դազվադեա Սուրբ Ծննդին մոտ կարող են գտնվել հովհանքները: Յավանաբար, պատարագային երկրպագության հետ այս տեսակի սերտ կապերի հետևանքով XV դարի նիդեռլանդական վարպետների նկարներում Մարիամի և Յովանեփի կողքին կարող է հայտնվել ստեղծագործության պատվիրատուն՝ ծնկաչոր կանգնած Սուրբ Ծննդին կողքին և Մարիամի ու Յովանեփի հետ Մանկան աղոթելիս:

Եվոպական քրիստոնեական գեղանկարչության բնորոշ առանձնահատկությունը ծգություն է ոչ այնքան մարդուն ոգեշնչել հոգին ուղղել դեպի վեր՝ Աստծուն, որքան Աստծուն «իշեցնել» երկնքից երկիր, Նրան դարձնել մարդուն մատչելի, միախառնել Սրբազն պատմությունը՝ մեկը մյուսի մեջ տարրալութելով:

Այսպիսի պատկերազարդման մեջ ևս ներբափանցում է հայեցողության պահը: Ամենից առաջ, այն իրավիճակում, երբ նկարիչը կցանկանար կենտրոնանալ Մարիամի մայրական սիրո հայեցողության վրա: Պաղուայում Ակրովենյի կապելլայում Զոտոտ դի Բոնդոնեի (1266-1377) որմնանկարում Մարիամը պատկերված է պառկած և Մանկան վրա խոնարհված: Կորողայնությունը, ֆիգուրների ամբողջականությունը ստեղծում է անդորրի, ուժի և հոգևոր հենարանի տպավորություն: Եվ թեև Զոտոտն, սովորության համաձայն, իր հերոսների դեմքերին չի պատկերում զգացմունքներ, Մարիամի շարժման մեջ այնքան ջերմություն կա, որ դիտողը կարող է հեշտությամբ հասկանալ ու պատկերացնել Նրան համակած ապրումները: Մարիամը նորածին տալիս է Սողոմնեին, որպեսզի վերջինս լողացնի: Լոգանքի տեսարանը, որն անհայտ էր վաղքրիստոնեական արվեստին, կապված է Յակոբի նախավետարանի մի պատման հետ, ըստ որի՝ մանկաբարձուի Սողոմնեն, չհավատալով անարատ ծնուղին, դրա համար պատժվել է չորացած ձեռքով և բուժվել է աստվածային Մանկանը հպվելով: Մանուկ Քրիստոսին լողացնող Սողոմնեի և Նրան օգնող, պավագանի մեջ ջուր լցնող սպասուիու (կամ մեկ այլ մանկաբարձուիու, որին երբեմն Ձեւոնիա են կոչում) պատկերումը ևս մեկ անգամ շեշտադրում է Աստծո մարմնացած գալստյան ճշմարտացիությունը, վկայում իսկական աստվածամարմնավորման մասին: Մանկան լոգանքի մեջ կարելի է տեսնել Տիրոց Սկրտության խորհրդի նախատիպը:

Դայեցողության ոգով ամենազարմանալի ստեղծագործություններից մեկը Կորեջոյի (1489-1534) «Սուրբ գիշերն» է, որում Մարիամը ծեռքերին օրորում է Մանկանը՝ չնկատելով իր շուրջը ոչ որի և ոչինչ՝ թռչող հրեշտակներին, Յովանեփին: Մարիամին հատկապես այդպես պատկերող նկարիչներն ասես միարձում են մեջ գաղտնիքի մեջ, ինչի մասին ակնածանքով լորում են ավետարանիչները՝ Մոր և Որդու սրբազն երկխոսությունը, որի հետևում թաքնված է մեզնից յուրաքանչյուրի հանդեպ Աստծո սիրոց:

գաղտնիքը:

Հայկական արվեստում Ծննդյան թեման ներկայացնող վաղ շրջանի նմուշներից են Եջմիածնի Ավետարանի «Սոգերի երկրպագությունը» մանրանկարը (VI դ.), Օձունի հուշակորողի հարթաքանդակը (VII դ.), Աղբամարի Սուրբ Խաչ եկեղեցու (915-921 թթ.) վիմանկարը: Հայկական արվեստում թեմայի լավագույն իրագործումներից են Թորոս Ոռուինի, Գրիգոր Շաղկողի, Հովհաննես Սամողլկավանեցու մանրանկարները: Հայ մանրանկարիչները որոնում էին գեղարվեստական նոր արտահայտչամիջոցներ՝ ստեղծելով խորապես ոգեղեն ու վեհ կերպարներ:

Հայ մանրանկարիչների շարօւմ, թերևս, առանձնահատուկ տեղ է զբաղեցնում **Թորոս Ոռուինը (1210-1270)**, ում մանրանկարչական ժառանգության մեջ Քրիստոսի ծննդյան պատմությունը մեկն է ավետարանական այն թեմաներից, որոնցով մանրանկարիչը ոգեշնչվել է իր կյանքի տարբեր տարիներին: Այդ թեմայով նա ստեղծել է մի քանի պատկերներ և յուրաքանչյուր անգամ Ծննդյան ավանդությունը նկարագրել ինքնատիպ, ինքն իրեն չկրկնող եղանակով: Հայկական մշակույթի ազգային բնույթով, նրա անկաշկանդ ընթացքով ու գեղանկարչական ինքնուրույն ավանդույթներով է պայմանավորված հատկապես 1268 թ. նրա ծաղկած Մալաթիայի Ավետարանի մանրանկարը: Մեծաքանակ լուսանցագրդերով, փառահեղ պատկերներով այս մատյանում ըստ ամենայնի դրսնորպել է մեծահամբավ արվեստագետի՝ տարիների ընթացքում աճքարած հմտությունը, հղկվել ու բյուրեղացել է նրա աշխատաեղանակի վարպետությունը: Այս Ավետարանի «Ծննդյանը»՝ որպես բազմակերպար մանրանկար ընդիմանրացում, ներկայացնում է Սարիամին ու Քրիստոսին քարանձավի ներսում, որից աջ տեսանելի են ընծաներ բերած երեք մոգերը: Ավանդության համաձայն՝ նրանք տարբեր տարիքներ ունեն. ամենաներքի արքան ծերունի է, կենտրոնում գտնվողը՝ միջին տարիքի, իսկ վերևում կանգնած՝ երիտասարդ: Զախից՝ ստորին անկյունում, մտատանջության մեջ, մեջքով դեպի մյուս կերպարները նստած է Հովսեփից: Նրանից աջ, ավելի բարձր պատկերված Սարիամը ցույց է տրված իր առջև նայելիս, ծախ ծերքը դրած ծնկին, իսկ աջը բարձրացրած դեպի պարանոցը՝ կարծես պատրաստվելով գլուխը հենել ծերքին: Մարիամի դեմքն աչքի է ընկնում իր շեշտված հայկական ազգային գծերով: Հովսեփի կողքին ներկայացված է մանկան լվացման դրվագը: Մոգերի վերևում տեսանելի են չորս հեծոտակներ, որոնցից երեքը երկրպագում են երկնային լուսի ճառագայթը՝ նրա մեջ տեսնելով աստվածային ներկայությունը, իսկ մեկը, թերվելով փոքրինչ աջ, բարի ավետիսն է հայտնում երկու հովիվներին:

Պատկերի տրամաբանական կենտրոնը կազմում են Մարիամն ու նորածինը, իսկ մյուս կերպարները, օղակելով քարանձավի մեջ գտնվող մորն ու մանկանը, կարծես պտտվում են նրանց շուրջ՝ դրանով իսկ ստեղծագործությանը հաղորդելով անդորրի, հավասարակշռության տրամադրություն:

Հենվելով հայկական գեղանկարչական ավանդույթների և դասական արվեստի պատկերի կառուցման համաշխատության կանոնների վրա՝ իր «**Սոգերի երկրպագությունը»» կտավում Հովսարան Հովսարանը (1730-1801/1802) կենտրոնում տեղադրություն**

**Հովսարան Հովսարանյան,
«Սոգերի երկրպագությունը»**

Է Մարիամին Մանկան հետ, որին երկրպագելու և ընծաներ մատուցելու են եկել մոգերն ու հովիվները: Սոգերի հետ են նրանց նիզակակիր թիկնապահները: Հանդիսավոր արարողությունը տեղի է ունենում բացօթյա պայմաններում: Երկնքում՝ կիսաշրջանաձև ամպերի վրա, սովորականի պես պատկերված են երեք մանուկ հրեշտակները: Նրանցից ներքև՝ երկնքում, շղոշողում է աստղը, որն ուղեկցել է հովիվներին ու մոգերին դեպի Բեթղեհեմ: Ուշադրության են արժանի մոգերի տարօրինակ զգեստները, որոնցից դժվար է որոշել, թե ինչպիսի ծագում ունեն: Այս կտավում ևս, ինչպես իր մյուս թեմատիկ ստեղծագործություններում, Հովսարանյան ի հայտ է բերել կերպարների հոգեբանական գծերի արտահայտման ձգտում:

Այսպիսով, Քրիստոսի սուրբծննդյան լուսավոր տոնը Սրբազն Խորիրդի պատկերման համար անսպառ այումն է, որ ապշեցնում է իր բազմակողմանիությամբ, և յուրաքանչյուր արվեստագետ տարբեր կերպ է բացահայտում այումն, փոխանցում նրերամգները, մարմնավորում մտահղացումները: Մեկ պատկերում յուրաքանչյուր փորձում է ճանաչել ճշմարտությունը սեփական աշխարհայացքով, իմաստի գիտակցմանը, հոգևոր լիակատար գեղեցկության ձգտմամբ: Ծննդյան պահից երկինքը բացվել է մարդու համար, նա ցանկության դեպքում կարող է ձգտել Աստծուն, քանի որ Քրիստոսը, ընդունելով Մանկան կերպարանը, տանջվելով ու մահանալով Խաչի վրա, իսկ հետո հարություն առնելով, ապաքինեց մարդուն մեղքից: Հետևաբար, երկինք տանող ուղին բաց է: Միայն թե մարդն ինքնուրույն պետք է անցնի այն՝ մագլցելով վեր:

ՍՈՅԱՎ ՕՐԱՆՅԱՆ

ՀՊՏՀ փիլիսոփայության և հայոց պատմության ամբիոնի ղոցենտ, «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի «Հանրային քաղաքականության և անվտանգության հետազոտություններ» ծրագրի ավագ հետազոտող

2017 թ. ՀՊՏՀ լավագույն մշրջիկները

ՀՊՏՀ ֆիզդաստիհարակության, արտակարգ իրավիճակների և քաղպաշտպանության ամբիոնը, ամփոփելով 2017 թվականին ՀՊՏՀ մարզիկ-մարզուիխների գրանցած բարձր ցուցանիշները միջազգային և հանրապետական առաջնություններում, բուհական, միջրուհական տարբեր մրցաշարերում, հրապարակել է ՀՊՏՀ 10 լավագույն ուսանող մարզիկների անունները (կոչում, տարվա ձեռքբերումներ, ֆակուլտետ, կուրս):

Եվ այսպես, լավագույններ են նանաչվել.

Տեր-Բալյան Վահան (բազկամարտ)

ՈԴ բաց առաջնության չեմպիոն, ՈԴ սպորտի վարպետ, ֆինանսական, 3-րդ

Աղասյան Լևոն (եռացատկ)

Մալթայում ատլետիկայի Եվրոպայի 3-րդ լիգայի թիմային առաջնության չեմպիոն, ՀՀ ատլետիկայի առաջնության հաղթող, մարքեթինգ և բիզնեսի կազմակերպում, հեռակա բակալավրիատ, 5-րդ

Ստեփանյան Արա (ուժային եռամարտ)

ՀՀ ուսանողական մարզական 18-րդ խաղերի հաղթող, հաշվապահական հաշվառում և առողիտ, 3-րդ

Դորմանյան Հակոբ (ֆուտզալ)

ՀՀ հավաքականի անդամ, Եվրոպայի առաջնության մասնակից, ուսանողական մարզական խաղերի հաղթող, ՏԿ և ՄՏՀ, մագիստրատուրա, 2-րդ

Բաղդայյան Արա (ֆուտզալ)

ՀՀ ուսանողական մարզական խաղերի հաղթող, մարքեթինգ և բիզնեսի կազմակերպում, մագիստրատուրա, 2-րդ

Մաթևոսյան Դավիթ (ձյուդո)

ՀՀ ուսանողական մարզական խաղերի բրոնզե մեդալակից, կառավարում, 4-րդ